

Dr. László András

MI A METAFIZIKAI TRADICIONALITÁS?

A metafizikai tradicionalitás megelőzi és meghaladja azt, amit létszemléletnek nevezünk: meghatározója egy egyetemes érvényű és kiterjeszthetőségű létszemléletnek. A metafizikai tradicionalitás az időfeletti eredetű; ősi és kikezddhetetlenül maradandó rendben, tanításban, tanítások összességében és egységében, archaikus kultúrákban, megvalósítási utakban, a vallások lényegi szellemiségében, szakrális művészeti ágak alkotásaiban, szellemi megalapozottságú tudományokban fejeződik ki.

A megnevezésben a metafizika a görög *ta meta* a *physika* kifejezésre vezethető vissza; ennek két – egymáshoz hasonló – értelmezési fordítása lehetséges. Az első és szintjében alacsonyabb: 'azok, amik a természetieken túliak'; a második és a magasabb értelmet kifejező fordítás: 'azok, amik a létesülteken (létezőkön) túliak'. Ebből a kifejezésből vezethető le a *metaphysika* – mint a 'metaphysikon' (olykor főnévi értelemben használt melléknév) többes száma, majd a ,metaphysika' – már főnévi és melléknévi egyes számú értelemben, ezt követően pedig a greko-latin 'metaphysica'. Az eredeti kifejezés összefüggésében a két különböző szintnek megfelelő értelmezést együttesen – de nem egybemosva – kell elfogadnunk.

A természetiek ('physika') és a természet ('physis') nem korlátozódik arra, amivel a fizika (természettan) – mint tudományos diszciplína foglalkozik vagy valaha majd foglalkozhat. A *physis* – ebben az értelmezésben – mindazoknak a létezőknek a körét jelenti, amelyek a térrel, az idővel és a szubsztancialitással (vagyis bármilyen térrel- és térbeliséggel, bármilyen idővel-időbeliséggel és bármilyen szubsztancialitással) bármiféle összefüggésben állnak. A metafizika (metaphysika, metaphysica) még alacsonyabb értelmében is – arra vezethető vissza, arra irányul és azzal foglalkozik, ami túl van minden térbeliségen, időbeliségen és szubsztancialitáson ('állagiságon').

A létesült ('physikon') és a létesültek ('physika'), a létesült világ ('physis') az, amire a magasabb szintnek megfelelő értelmező fordítás vonatkozik. A létesültek–létezők köre meghaladja a legtágabb értelemben vett természetiek (vagyis a természet) körét. A metafizika ebben az értelemben abból vezethető le és afelé mutat, ami túl „van” a létesültek, a létezők, sőt magának a létnek a körén.

Nyilvánvaló tehát, hogy a metafizika – a metafizikai tradicionalitásnak megfelelő létszemlélet felfogásában – messzemenően nem azonos a filozófia egyik „hyperontológiai” metafizikának nevezett ágával, még kevésbé a némelyek által méltányolt, mások által elvetett metodikával és szemléleti móddal.

A tradíció (latin traditio; görög paradosis; szanszkrit páraparya), a 'hagyomány' – e kifejezés általánosan felfogott és közhasználatú értelmétől erősen eltérően – az időtlen metafizikai szellemiség időben való fenntartottságát és továbbadását, áthagyományozását jelenti. Hamvas Béla a szellem időfeletti jelenlétéről ír, amikor a hagyományt értelmezi. Más megközelítésben a „hyperboreus” időfeletti, metafizikai (természetén és létezőn túli) hatalmi–uralmi tudás időbeliségbe vetültségéről lehet és kell beszélni.

Felfogásunkban – szemléletünknek megfelelően – a tradíció mindig metafizikai tradíciót, a metafizika pedig mindig a tradicionális metafizikát jelenti.

A tradíció legbensőbb és legegységesebb körét szupertradíció (latin supertraditio; görög hyperparadosis; szanszkrit atipáraparya) megnevezés illeti meg, vagy a szintén használatos primordiális tradíció; – első és végső lényege kifejezhetetlen, ami ugyanazt jelenti, mint az a megfogalmazás, amely szerint a centrális ezotéria a legtitkosabb tanításban sem közölhető, mert túl van a közölhetőség legmagasabb szféráin is. A szupertradíció vagy primordiális tradíció a maga közvetlenségében – dokumentálatlan és dokumentálhatatlan, voltaképpen doktrína-feletti. Lényegének „középpontkörüli” tartalmáról is csak utalások formájában lehet beszélni, de éppen a lényeg, a primordiális hagyomány lényege az, ami a különböző tradíciókban megnyilvánul; különböző tanításokban, különböző utakban. Az egység – a tradíciók és a tradíciók köré rendeződött vallások egysége – nem minden további nélkül kimondható egység. Az a felfogás, hogy minden vallás tulajdonképpen ugyanazt tanítja – lapos dilettantizmus. A tradíciók és vallások egysége az első és végső, a legbensőbb lényegiség értelmében egység. Azt, amiben minden tradíció és vallás egységes, Sophia Perennisnek, (esetleg Religio Perennisnek vagy Philosophia Perennisnek) kell neveznünk. (A perennis melléknévi jelző ez esetben arra utal, ami az örök, időfeletti-időtlen, az 'aeternitás' időbeli reprezentációjának felel meg.)

Csak akkor beszélhetünk tradicionális és metafizikai tanításról, ha abban az eredet és a végső cél létfeletti, s ez a Metaphysicum Absolutum vagy az Absolutum Metaphysicum, tehát az abszolút metafizikum vagy a metafizikai abszolútum. Ennek a tanításban vagy közvetlenül, vagy csekély közvetettséggel meg kell nyilvánulnia.

A metafizikai abszolutizmus mellett feltétlenül lényeges, hogy meglássuk azt, ami minden igazi hagyományhoz elválaszthatatlanul hozzátartozik, sőt, ami minden igazi hagyomány legelső és legvégső értelme – a kimondhatóság körén

belül. Ez pedig az a szemlélet, amelynek a filozófiai szintre csökkentett megfelelője a szolipszizmus nevet viseli. A szolipszizmus a solus, sola, solum – 'egyedüli'-t jelentő melléknévre és a solo – 'egyedül'-t jelentő határozószóra, valamint az ipse, ipsa, ipsum – 'önmaga' jelentésű névmás összetételére vezethető vissza – mint szó, mint filozófiai terminus. Magyarra csak magyartalanul fordítható le: 'egyedül-önmagam'-izmusként. Értelme az, hogy a Lét és a Tudat egybeesik, a létnek egyetlen alanya van, ez az egyetlen alany én magam vagyok, a tudati akcionalitások az én magam (Ich-Selbst) akcionalitásai, az objektivitások, az objektumok és az' objektív világ – az én magam objektív világa, az én világom.

A filozófiai és filozófia-feletti szolipszizmus értelmében sok létező van, sok személy, sok ember – de Alany csak egy van. Én – mint személy -egy vagyok a személyek, emberek, a létezők között, de Alanyként (mint subiectum, mint auton, mint Selbst, – mint Ich-Selbst, mint átmá és mint aham-átmá) egyedül vagyok az egész tudati létben. Egyszerre vagyok (s itt csakis az egyes szám első személyben való fogalmazás lehet helyénvaló) – személy és alany. Önmagammat csak a személyemből – mint a személyi identifikáció kiinduló pontjából vezethetem vissza önmagamhoz: mint Alanyhoz. Az Alanyba redukált Alany többé már Alanynak sem nevezhető: ez a metafizikai abszolútum, az abszolút metafizikum.

Az Alany a Lét lét-feletti ura. Mágikusan és királyként uralkodik önmaga és az önmagával azonos Mindenség felett. A tradicionális szemlélet a mágikus szolipszizmus (solipsismus magicus).

A tradicionális metafizikai alapállásból következő létszemlélet – filozófia feletti létszemlélet. Filozófiai terminusokkal körülírva a metafizikai abszolutizmus, a mágikus szolipszizmus, az abszolút transzidealizmus, a mágikus transzidealizmus, a mágikus idealizmus, az abszolút transzcendentalizmus, az immanentalis transzcendentalizmus és a transzcendentális immanentalizmus lehetne olyan megjelölés, amely érzékeltetné azt, hogy filozófiai értelemben mi felelne meg annak, ami mellett filozófia-feletti szinten állást foglalunk.

A doktrinális megfogalmazások tekintetében – csupán verbálisan – lehet bizonyos engedményeket tenni. Filozófiai értelemben, filozófiai nyelven kifejezve ezeknek az engedményeknek a végső határa a szubjektív és objektív idealizmus demarkációs vonala.

A metafizikai hagyományosságra alapozott és az ebből következő létszemléletnek az Istennel vagy az Istenséggel kapcsolatos felfogása – sokrétűen egyetemes. Miután az isteneken-túliség, sőt, az Istenen-túliség szupraprincípiuma is hozzátartozik a tradíciók teljességéhez, olyan Isten-szemléletről kell beszélnünk, amely a teisztikus látásmódok mindegyikét felöleli, ugyanekkor mindegyikét, s ezek összességét is meghaladóan felülmúlja. Ennek a megfelelő megnevezése: métateopantizmus (metatheopantizmus). A metateopantizmus meghaladja és magában foglalja

önnön verzióit: a teopantizmust (vagy transzcendentális panteizmust), az általános értelemben vett (immanentális) panteizmust, a panteizmus és a monoteizmus szintézisét – a panenteizmust, a monoteizmus különböző (unitárius, binitárius, trinitárius stb.) formáit, a henoteizmust (vagyis az egy, de nem egyetlen Isten-Istenség léteire alapozott szemléletet), a dio- és a trioteizmust, a politeizmust (tudva, hogy „igazi” és „tisztá” politeizmus tulajdonképpen sohasem volt: a sok isten az egyetlen Isten vagy Istenség megnyilvánulási arculatainak a sokaságát jelentette és jelenti), és magában foglalja a pozitív – tehát nem a tagadáson alapuló – transzcendentális non-teisztizmust is.

Az Istenek, az Isten vagy az Istenség személyességének a tételezése vagy tagadása tekintetében a különböző tradíciók különböző – transzcendentális és közvetlen tapasztalásban gyökerező – állásfoglalást képviseltek. A metafizikai tradicionalitásnak megfelelő szemlélet – ezeket alapul véve – elsődlegesen a transzperszonalizmust képviseli, a személyiségen és személyességen túli Istenség és Istenségen-túliség kinyilvánítását. Ez – megelőzően és meghaladóan – magában foglalja az isteni személyiség-személyesség szemléleti igénylését – a teisztikus perszonalizmust, de a személyes Isten-Istenség szemléleti kikerülését is.

Az egyetemes és integrális szellemi-metafizikai tradicionalitásból következő létszemléletnek megfelelően az előbbieken felsorolt – eredetileg közvetlen transzempirián alapuló – Istenség-értelmezések – lényegileg mind igazak. Az előtérbe helyezésnek eredetileg rendkívül komplex okai és feltételei voltak (amelyeknek a vizsgálata külön tanulmány tárgya lehet); ma a megvilágítás, az értelmezés – ideális és kivételes esetben a megvalósítás – határozza meg, hogy melyik szemléleti forma kerüljön – valamiféle szempontból előtérbe.

A tradicionalitás egykor az élet teljességének a meghatározója volt – tehát messze több, mint a leginkább koherens és legmagasabbrendű létszemlélet alapja. Az élet életentúli, transzcendentális áthatottsága jellemezte a tradicionális világot. Hésiodos és a görög mitológikus hagyomány ősi Arany-kora (ez az indiai mito-kozmológikus hagyományban a Krta- vagy Satya-Yuga – mint az első és „kiáradó” teremtnak a földi rekapitulatív megfelelője – a tradicionalitás uralmának a teljességét jelentette. A metafizikai tradicionalitás azonban ha csökkentő mértékben is – az Ezüst-korban (a Trétá-Yugában) és az Érc-korban (Dvápara-Yugában) még uralkodó volt. Krisztus előtt 3102-ben – lényegileg a szoros értelemben vett történelem kibontakozásával összefüggésben – kezdődött a Vas-kor, a Sötétség korszaka (a Kali-Yuga), amelyet némelyek Ólom-kornak neveznek. A hagyomány uralkodó szerepe háttérbe szorul, ám meghatározó súlya a Krisztus előtti VII–V. századig teljesen és egyértelműen megmarad. Ez az egyértelműség ezután kezd csökkenni, s hozzávetőleg a Krisztus utáni IV–V. században szűnik meg. Mindazonáltal a hagyománynak mind az ókor, mind a középkor egészében, sőt, a történeti újkor elején még meghatározó jelentősége volt, noha az antitradicionális befolyás – amely a Kali-Yuga kezdetétől érezhető súllyal jelentkezett – egyre erősebb lett, és a XVIII. század első harmadától elhatalmasodóvá vált.

A hagyomány a XIX. századig elsősorban nem létszemlélet volt, hanem olyasmi, ami az élet bizonyos szféráiban és a létszemléletek egy részének a háttérében spiritualizáló erőként és tényezőként működött. A XX. században jött el annak az ideje (lehet, hogy mintegy félévszázados késéssel), amikor a metafizikai tradicionalitást határozottan körvonalazott világnézetté kellett tenni. E század első harmadában történt meg e tekintetben az alapok lerakása. Titus Burckhardt, Ananda Kentish Coomaraswamy, Julius Evola, René Guénon, Marco Pallis, Rudolf Pannwitz, Comte Albert de Pouvourville (Matgioi), Leo Schaya, Frithjof Schuon és Leopold Ziegler életműve e vonatkozásban döntő és alapvető.

A szellemi–metafizikai tradicionalitás világnézet-feletti világnézetté tétele vonalán Julius Evola, René Guénon és Frithjof Schuon személye és életműve tekinthető a leginkább egyetemes távlatúnak és a legjelentősebbnek.

Álláspontunk szerint – bár nem szívesen rangsorolunk e helyen – közülük is Julius Evola volt a legkiemelkedőbb. (Noha vannak területek, amelyeken René Guénon vagy Frithjof Schuon látott a legélesebben és a legmélyebbre, mégis az a véleményünk, hogy ott, ahol a három tradicionális gondolkozó között némi nézetkülönbség vetődött fel részletproblémák tekintetében, csaknem mindig Evola szempontjai voltak a legmagasabbak, és az ő megítélése volt a legátvilágítóbb.)

Magyarországon Hamvas Béla volt az, akinek a szemlélete a legközelebb állt a metafizikai hagyományossághoz, és ő ismertette először a tradicionalitás meghatározó jelentőségű szerzőit. Nagy művében, a Scientia Sacrában – mintegy „atmoszféra-teremtő” módon és erővel – felvázolta a hagyományos létfelfogás legfőbb alapvonalait, az irodalmi megjelenítés és az esszé legmagasabb színvonalán. (Hamvas Béla 1945 után egyre inkább a kereszténység felekezetektől független álláspontja felé közeledett, kialakítva egy sajátos keresztény szemléletet. Ez a tradicionalitástól való eltávolodásához kapcsolódott noha nem szakított soha teljesen a hagyomány jelentőségének az elismerésével, sőt, élete utolsó szakaszában ismét közelíteni kezdett a tradícióhoz. A tradíció és a kereszténység egymáshoz való viszonyának a tisztázása volt az egyik legfontosabb, önmaga számára kijelölt feladata. Végül úgy foglalt állást, hogy a kereszténységet a hagyomány betetőzésének tekintette. Ennek fenntartása mellett jelentette ki e sorok írójának, hogy a hagyomány és kereszténység viszonyának a tisztázása terén nem jutott véglegesen megnyugtató eredményre.)

Mindezek vázlatos előadása után meg kell határoznunk azt, hogy melyek azok a filozófiai–hiperfilozófiai tételek, amelyek elfogadása vagy elutasítása definitív és döntő érvényű a tradicionális állásfoglalás meglétének a megítélése tekintetében. Az univerzális és integrális szellemi–metafizikai tradicionalitásnak megfelelő létszemlélethez – legalábbis egyelőre – nem kapcsolódik semmiféle körülírható dogmatika–dogmatológia. Az is nyilvánvaló, hogy a tradicionalitás megállapítható – mintegy dogmatikus érvényű doktrinális alapelvei – habár határozottak és intranszigensek, radikális szintekig hatolóak – nem lehetnek merevek. Mindezek figyelembevételével ki kell mondanunk, hogy a hagyományos szemléletnek van néhány doktrinális tézise, amellyel

kapcsolatban az egyébként is erős intraszigencia szinte végletessé válik. Ezek közül kiemelt fontosságú:

– Az Absolutum Metaphysicum és a Metaphysicum Absolutum radikális erejű tételezése.

– A Lét és a (legtágabb értelemben vett) Tudat egybeesésének a határozott kimondása.

– A személy és az Alany megkülönböztetése. Annak kimondása, hogy az Alany – mint az – Átmá – a Tudat és a Lét középpontja.

– Az abszolút mágikus szolipszizmus legvégletesebb erejű tételezése.

– Az Absolutum Metaphysicum megvalósíthatóságának a kimondása. Az Exvigilatio Metaphysica Absoluta – vagyis az abszolút metafizikai Felébredés (szanszkritül: Samyak-Sam-Bodhi) a metafizikai tradicionalitás végső és legfőbb célja.

– „Önmagam” abszolút megvalósítása – „önmagam” személyes „önmagamból” való teljes visszavezetése „önmagam” által az abszolút alanyi „önmagamba” – megfelel az abszolút és „tökéletesen tökéletes” Felébredésnek, ami túl „van” az Üdvön.

– A vallási szinten elfogadható heterotheizmusnak – a metafizikai megvalósítás szempontjából való elutasítása. (Az Isten vagy az Istenség végső soron önmagam alanyi potencialitása: „hatalmi lehetőségem”, hogy önmagamot Istenként megvalósítsam.)

– A „transzaktivitás” igenlése (a kínat taoistáknál a wei-wu-wei) – ebből következően mind az aktivitás (akcionalitás), mind az inaktivi-tás (inakcionalitás) „jogosult”; főképpen pedig ezeknek a – transzaktivitásba–transzakcionalitásba visszavezethető egysége. A passzivitás – tradicionális nézőpontból – legalábbis a magasrendű és magascélú emberre vonatkoztatva – elutasított szellemi magatartás.

– A kontemplatív, a gnosztikus, az akcionális–heroikus, valamint ezek szintéziseként a teurgiko–mágikus szellemi utak lényegi egyenértékűségének a kimondása.

– A „Mystica Passiva” elutasítása. A ’misztikus beleolvadás’ hamis célként való minősítése.

– A Létfen Egység van, de egyenlőség és egyenértékűség nincs. A hierarchikus fokozatosság (gradualitas hierarchica) és a rangsor valóságá-nak kimondása és vonatkoztatása minden területre; a tudatállapotokra éppúgy, mint az emberi kollektívumokra és az egyes emberekre; vagy szellemi világokra éppúgy, mint a szellemi lényekre.

– Mind a történelmi, mind a biológiai, mind a kulturális – és egyébként bármiféle – fejlődés határozott tagadása. Az evolucionizmus minden formájának a radikális elvetése. (A biológiában például az involutív organicizmus és a graduál-proporcionális kreacionizmus szintézise felel meg leginkább a tradicionális létszemléletnek, elutasítva minden „törzsfát” és „törzscserjét” – még a megfordított „törzscserjét” is, de elutasítva a „vulgárkreacionizmus” túlságosan leegyszerűsítő – lényegileg hierarchicitás-ellenes – felfogását is. Az elutasítás – nyilvánvalóan – a darwinista-neodarwinista és az ezekkel bármiféle rokonságot mutató – például az antidarwinista darwinizmust képviselő – irányzatokkal szemben a legszélsőségesebb – egyáltalán nem vonva ki ezeknek a köréből P. Teilhard de Chardin álvallásos, álszellemi – voltaképpen kriptomaterialista szemléletét sem.

– Történelmi, társadalmi és politikai vonatkozásban a metafizikai tradicionalitás létszemlélete a Monarchiák és Imperiumok igénye mellett foglal állást. Egykor ezeknek volt elsődleges létjogosultságuk, és ha erre a legcsekélyebb lehetőség fennáll – még ma is ezek lennének a legmegfelelőbbek, a szellemi valóságot leginkább reprezentáló és biztosító államalakulások.

A nivellatív, indifferenciatív és szubintegratív vulgár-nacionalizmus és az ugyancsak végtelenen nivellatív internacionalizmus – mint antitradicionalis képződmények – hagyományos szempontból nem fogadhatók el. A tradicionális szemlélet azonban lehetségesnek és érvényesnek tekint egy olyan antinivellatív, differenciatív és integratív nacionalizmust, nacionalitást, amely az internacionalitást elkerülve, a konnacionalitáson – a nemzetköziség elvével szemben a nemzetközösség elvét szem előtt tartva – -képes nyitni, sőt, konkludálni a transznacionalitás (a nemzeten túliság) vagy szupranacionalitás (nemzet-felettség) felé. Csak a konnacionalis–transznacionalis Imperium Monarchicum az, ami a hagyományon alapuló szemlélet számára – mind visszatekintve, mind előretekintve elfogadható lehet.

A tradicionális orientáció a konvencionális értelemben vett konzervatív politikai és szociális irányzatokat következetleneknek és erőtlen, megalkuvó, gyáva irányvonalaknak tekinti. A tradicionalitás szempontjából csak egy radikális, mintegy „forradalmian”–„ellenforradalmian” konzerválni akaró és konzerváló konzervativizmus jöhet tekintetbe; és az, amit konzerválni akar, nem lehet más, mint a metafizikai hagyományosság által megőrzendő értéknek minősített anyagi, strukturális, funkcionális vagy – és elsősorban – szellemi valóság.

– A szellemi és metafizikai hagyományból következő szemlélet a ,modernitást’ és a ,modern világot’ sajátos felfogásban értelmezi. A modernitás az antitradicionalitás egy előrehaladott fázisával, a Sötét-korszak erőinek a fokozott kibontakozásával hozható összefüggésbe. Gyökerei a Krisztus előtti VII–VI–V–IV. századig nyúlnak vissza – ekkor kezdődnek a modernitásnak azok a megnyilvánulásai, amelyek a XVIII. század elejétől egyre rombolóbbakká válnak, és amelyek a XX. században az értékek utolsó halvány maradványai ellen is pusztító offenzívába mentek át.

A hagyományosság – minthogy szembenáll az antitradicionalitással – a modernitást és a modernizmust illetően végletesen, ha kell, egyenesen kombattáns radikalitással elutasító. Persze, az antimodernizmusnak is lehetségesek vulgáris, sőt, kifejezetten otromba formái, ezekhez a tradicionális irányban tájékozódóknak nincs semmi közük. Az antimodernizmus például elsősorban nem technika-ellenes, hanem azokkal az erővel fordul szembe, amelyek a szellem kultúráját a technikai civilizáció felé fordították, azt megrontva és lefokozva. (A tradicionális antimodernizmus pl. semmiféle közösséget nem hajlandó vállalni bármiféle rousseauisztikus színezetű „vissza a természethez” irányultsággal.

Az elfogadó–igenlő és az elutasító–megtagadó alaptételek e csak nagyon vázlatos és érintőleges bemutatását követően néhány szót kell szólnunk arról is, hogy a metafizikai tradicionalitást alapul vevő orientáció legelsősorban mely területeken akar egyfelől megnyilvánulni, másfelől mely területek azok, amelyeket még birtokba vehetőnek tekint.

Az egyetemes és integrális szellemi–metafizikai hagyományosság legelsősorban a hagyomány–értelmezést akarja – valóban tradicionális doktrínák legbensőbb szellemének megfelelően – megváltoztatni. A tradicionalitás szemlélete minden tekintetben a hagyomány összességéből és egységéből kíván kiindulni – ez megingathatatlan alapelv. Ez elválaszthatatlan attól a hagyomány–értelmezési követelménytől, amely elutasítja a történelmi, a szociologizáló és az utóbbi hatvan évben divatossá lett pszichologisztikus tradíció- és doktrína-megfejtést, főként a mitologikus doktrínák Freud-, Jung- és Fromm-féle – és kizárólag ezekre alapozott – megfejtő értelmezéseit kell határozottan és könyörtelenül a marginális jelentőségek szintjének a körébe utalni. Nem csupán azért, mert ezeknek az értelmezéseknek az érvénye szinte nullának tekinthető, hanem elsősorban azért, mert a világ valamennyi pszichológiai irányzatának egy optimális csúcspontja is teljesen illetéktelen arra, hogy bármiféle nem pszichikus eredetű, hanem szinte végtelenül a pszichikum felett lévő szellemi magasságból, bármiféle pszichikai kontaminációtól tökéletesen érintetlenül megnyilvánult: spirituális–metafizikai doktrínát pszichikai–pszichológiai netán pszichopatológiai és pszichiátriai szempontból minősíthessen és értelmezhesen. A doktrínák szellemi és emberfeletti eredetűek, legelső és legvégső lényegüket tekintve a természetén és a létezőkön túlról származnak, s a természetén és a létezőkön túlira irányulnak. Ezeket nem lehet fiziológiai, pszichofiziológiai és pszichológiai oldalról – még egy maximálisan

„spiritualizált” pszichológia oldaláról sem – megérinteni, nemhogy „megfejtetni”, „megítélni” és „értelmezni”.

A metafizikai tradicionalitás orientatív e képes az összes meglévő és lehetséges tudományra és minden tudományágra kiterjeszteni hatókörét – elsősorban az értelmezés és az újra-értelmezés, de még a szellemi megtermékenyítés tekintetében is, noha – s ezt állandóan tudatosítottan figyelembe kell venni – a metafizika nem a természetre irányul, és nem a természettel foglalkozik, s még egy olyan tradicionális tudomány sem metafizika, mint például a kozmológia. A metafizika azonban kezelni képes azt, ami fizikai – és ez fordítva el sem gondolható.

A metafizikai tradicionalitás legdöntőbb feladata az, hogy támpontot adjon a testi–lelki–szellemi preparációhoz és önkorrekcióhoz, a proiniciációhoz, majd az esetleges iniciációhoz, és végül a metafizikai megvalósításhoz.

A modern ember – ezt határozottan és a tradicionalitás szellemében ki kell mondanunk – voltaképpen „beavathatatlan”, és metafizikai szempontból megvalósításra – szinte teljesen – képtelen. Arra van bizonyos lehetőség – nagyon kevesek számára és csak nagyon csekély lehetőség –, hogy mintegy archaicifikálva önmagukat – megszűnjenek modern embernek lenni, és ezáltal az iniciáció ösvényére lépjenek. A metafizikai tradíció képviselte a beavatás és a megvalósítás igenlésével egyértelmű – de nem minden fenntartás nélkül. A kondicionalitás felé vezető út szigorú kondicionalitások sokaságához, sőt, új kondicionalitások felvételéhez kötött. Igen kevés ember alkalmas arra, hogy önmagával – tudatilag – pozitív értelemben és a magasabbrendűség felé irányultan bármiféle adekvát, preparatív jelentőségű önkorrekciót végrehajtson tudatfunkcióit és bizonyos mentális–voluntáris attitűdjeit illetően. Az archaicifikációt jelentő elő-beavatáshoz (proiniciációhoz) a kevesek közül is csak elenyészően kevesen juthatnak el, nem is beszélve a beavatásról, és a realizációról. A metafizikai tradicionalitás képviselői senki előtt nem akarják elzárni az utakat, de azt sem akarhatják, hogy megfelelő képességek és tudati védettség nélkül induljanak el a legmélyebb vesztükbe – az önmagukban pozitív és igazi törekvéseket ápoló – emberek.

Noha az antitradicionalitás, valamint az ehhez kapcsolódó utaknak a vizsgálata egy következő tanulmányunknak a témája lesz, már itt – legalábbis érintőlegesen – meg kell említenünk, hogy vannak olyan szellem-ellenes irányzatok (ma már ezrével jelennek meg ilyenek), amelyeknek a –joggal és túlzás nélkül sátáninak nevezhető – céljuk, hogy álszellemi és ellen-szellemi utakat felkínálva a valamiféle szellemi affinitással rendelkező embereknek, a mentális felbomlás felé vezessék az emberi tudatot, s ezzel más, okkult, létszférákat is érintő kozmikus „fertőzést” hozzanak létre. E törekvés mélyen értelemalatti eredetű, de akkor amikor megjelenik, képes az ösztönvilágra, az emocionalitásra, és részben még az értelemre is hatni, olykor nem lebecsülhető mértékben. Nem csupán sötét tendenciákat hordozó, kereszténynek nevezett szekták, „gyülekezetek” tartoznak ide, hanem olyan irányzatok is, amelyek iniciatikus utat vagy jóga-ösvényt „nyitnak meg” a talán jobb sorsra érdemes

szellemi törekvő előtt, akiben valóságos, magasabb képességek is derenghetnek, bár szellemi éberségük a felismerésre és az elutasításra még, vagy már nem alkalmas.

Ma, kivétel nélkül, a világban működő valamennyi nyílt jóga-irányzat, valamennyi mindenkit befogadó „titkos társaság”, valamennyi bitorolt név alatt működő rend és szerveződés, amely iniciációt, „transzfigurációt”, „transzcendentális meditációt” (helyesen értve: ellen-transzcendentális ellenmeditációt), „hermetikus gyakorlatokat”, „jóga-alvást” „segítségképpen” a „még kevesebb világosságban botorkáló embertársaknak”; az ellen-megvalósítás és a lefelé-transzcendálás sátánian sötét irányzata vagy szervezete, démoni offenzívában minden emberfeletti, sőt már minden emberi érték, elsősorban az emberi tudat már egyébként is alig-alig intakt terrénumai ellen.

Tudnunk kell, hogy nem csupán az eleve sötét irányzatok eleve sötét gyakorlatai rendkívül veszedelmesek a szellemre, a lélekre, de a testre is, hanem az eredetileg tökéletes, és teljesérvényű gyakorlatok is, ha azokat a modern ember végzi – az az ember, akinek éppen azon képességei és erői nem élnek már, amelyek magas-intenzitású megléte a gyakorlatok adekvát végrehajthatóságának elengedhetetlenül alapfeltétele volt.

A különböző keleti tradíciók és tradicionális vallások, elsősorban a buddhizmus export–import változatai egyre inkább elárasztják a nyugati világot – többnyire úgy, hogy szélsőségesen devaluálják magát a buddhizmust. Olyan végletesen antitradicionális áleszmékkel itatják át a buddhizmust és más tradicionális vallásokat is, mint például a baloldaliság, a demokratizmus, a liberalizmus, sőt a baloldali szocializmus, a marxizmus; a kommunizmus, de legalábbis a humanizmus, a pacifizmus és a tolerantizmus. Az igazi tradicionalitás – és így az igazi buddhizmus is – humánus, de nem humanista, és nem híve a humanitarizmusnak, mert az ember kötöttségeit emberi rendű eszközökkel és emberi rendű módon nem tekinti feloldhatónak. Az igazi tradicionalitás, az igazi buddhizmus – mint Frithjof Schuon mondja – pacifikus, de nem pacifista; értelmezve: a tradíciók embere a béke megvalósítására törekszik, de nem mindenáron. Csak a szellemi Fény győzelme után megvalósuló békét akarja (a „pax post victoriam lucis spiritualis”-t), és elutasítja az antispirituális sötétség győzelmét követő békét (a „pax post victoriam tenebrarum antispiritualium”-ot). A tradíció – és ennek körén belül a buddhizmus – toleráns, de nem híve a tolerantizmusnak, mert nem hajlandó végletekbe menően türelmes lenni a sötét ellen-szellemi és szellemellenes erők nyílt és leplezett, ám egyre inkább pusztító erejű támadásaival szemben.

Azok, akik a buddhizmussal kapcsolatos jóga-ösvényeket, amelyek ma már – főként a modern nyugati ember számára – adekvát módon egyre inkább járhatatlanok – becsempészik vagy nyíltan behozzák a nyugati világba, a szellemi és szemléleti eltévelyedéseket, és eltévelyítéseket, szándékosan és célzatosan fuzionálják-konfundálják az ellen-yoga lefelé-transzcendáló gyakorlataival (vagyis a baloldaliságot, a liberáldemokratizmust, a „spirituális

materializmust”, az egalitarizmust, a pacifizmust és tolerantizmust, az okkult leépülést, és a halált előkészítő erők praktikus aktivációival). Az univerzális és integrális szellemi-metafizikai tradicionalitás nem tett és nem is fog soha semmiféle engedményt tenni az antitradicionalitás egyetlen megnyilvánulása felé sem, s különösen nem fog tenni, ha az ok spirituális, sőt, tradicionális álöltözetben jelennek meg.

Az integrális és egyetemes spirituális tradíció, az ennek megfelelő tradicionalitás és az erre alapozódó létszemlélet az időtlen-örök Fény szemlélete – a sötétséget és hamis fényt észlelő, s azt elutasító erő és bizonyosság világnézet-feletti világnézete.

Baranyi Tibor Imre

A METAFIZIKAI HAGYOMÁNY

A tradíció (traditio=hagyomány) legmagasabb és e helyütt előtérbe tolt értelmében egészen más jelentést hordoz, mint amit kifejezésként az általános köznapi szóhasználatban hordozni szokott. A modernkori nyelvromlás szélsőségesen kiütözik ott, ahol a hétköznapi világon túlmutató fogalmakról van szó: az ezeket jelölő szavak vagy teljesen kikerülnek a köznyelvi használatból vagy többé-kevésbé tudatos meghamisítás áldozataiként más, alacsonyabb rendű tartalmak jelölésére kezdenek szolgálni. A „tradíció” szóra főként ez utóbbi vonatkozik; manapság többnyire pusztán emberi eredetű konvenciók jelölésére alkalmazzák; holott kiteljesített értelmében a tradíció még annál is messzemenőbbé több, ami a nyugati vallási gondolkodás szerint a szóban átadottak összességének felel meg, vagy ami – egy teljesen más síkon – a népművészetek vagy népszokások megőrzésével kapcsolatos.

A tradíció eredetileg – továbbá az itteni szóhasználatban – mindig univerzális szellemi és metafizikai tradíciót jelöl. Etimológiailag megvizsgálva néhány archaikus nyelvi ekvivalensét, azt látjuk, hogy a 'tradíciót' jelölő latin traditio (a

trans-do vagy trado-ból), a görög paradosis valaminek az 'átadás'-át, 'továbbadás'-át fejezi ki; a szanszkrit páramparya emellett 'követés'-t, 'megszakítatlan láncolat'-ot, 'örökletes folytonosság'-ot is jelent.

A metafizika szót szintén nem abban a – főként a filozófia által – alászállított értelmében használjuk, miszerint ez elsősorban azt a filozófiai gondolkozási és megismerési módot jelöli, amely „a dialektikával ellentétben a dolgokat, a jelenségeket egymástól függetleneknek, elszigeteltnek, változatlanoknak, egyszer s mindenkorra adottnak veszi”; de nem is a filozófiának egy, az úgynevezett „anyagi” világon kívüli és túli valóságot filozófiai módszerekkel kutató részét értjük alatta, mivel megközelítésünkben a metafizika egy mindazt meghaladó perspektívában vetődik fel, ami a teljességében vett filozófia.

A metafizika szó a görög 'ta meta ta physika' kifejezésre vezethető vissza. Ennek – mutat rá László András – két értelmezési szintje lehetséges: az egyik – az alacsonyabbik – szerint a metafizika azokat jelöli, amelyek 'a természetén túliak', a másik – a magasabb szintű – jelentése szerint pedig 'a létesülteken (a létezőkön) túliakra' vonatkozik. A metafizika tehát egyrészt 'a természetieken túliak', másrészt 'a létesülteken túliak' tudománya. Azt az őseredeti, értelemfeletti tudást jelöli, amely a legtágabb értelemben vett lét (és tudat) léten (és tudaton) túli középpontjából a létesüléssel együtt bontakozik ki. A tradíció ennek az értelemfeletti (tehát szupra- és nem irracionális!) tudásnak a fenntartását, a fenntartás általi jelenlétét és az ebből következő továbbadását jelenti. Annak az axiális és centrális hatalmi–uralmi tudásnak a fenntartását és továbbadását, amely tehát egyrészt 'a természetieken túliakra', másrészt – kitérítve – a 'létesülteken túliakra' vonatkozik és a létesüléssel együtt száll alá a létesült létbe, ahol is miközben kifejeződési formáját tekintve a tér és az idő szabta feltételekhez igazodva szükségképpen mindig más és más módon nyilvánul meg, lényegére nézve azonban örök és változatlan.

A metafizikai tradíció és tradicionalitás nem „irányzat” és nem „iskola” sem filozófiai, sem világnézeti értelemben, ahogyan – más oldalról – nem is misztika, mégpedig olyannyira nem, hogy minden valamibe/valakibe való passzív beleolvadással és feloldódással kapcsolatos végcélt – amit sokszor a misztikával azonosítanak – teoretikusan is elutasít, rendkívül távol állva mindennemű irracionális gondolkozási koncepciótól. Amiről joggal beszélhetünk az, hogy meghatározója az egyetlen valóban egyetemes érvényű és kiterjesztettségű létszemléletnek.

A lehetséges félreértéseket tisztázandó, László András ilyen tárgyú munkáját² folytatva, rögtön az elején tenni kell néhány kritériumértékű megállapítást azzal kapcsolatban, hogy mi tekinthető a metafizikai tradicionalitás létszemléleti megfelelőjének (pusztán a manapság leginkább „divatos” gondolkozásbeli alkotóelemeket vizsgálva):

– minden vulgáris "újpogány" keresztényellenesség elvetése;

- a panteizmus tévtanként való elutasítása;
- a dualizmus és a monizmus egyöntetű elutasítása, a nem-dualitás vagy nem-dualizmus doktrínájának elfogadása;
- az egykor hiteles tradicionális tudományok és kozmológiák mindennemű vulgarizációjának elutasítása, így: anti-vulgárasztrológizmus, anti-vulgáralkímizmus, anti-vulgármágicizmus stb., ezek eredeti formájának a nekik megfelelő szinten, határozott pozitívumként való értékelése és lehetőség szerinti életre keltése;
- a modern tudományosság forszírozott igenlésének (szcientizmus) elvetése;
- általános és radikális antimodernizmus (értve ezen az ember világát elárasztó antitradicionális erők offenzívájával való tudatos és nem-tudos együttműködés elutasítását);
- anti-vulgárrinkarnacionizmus;
- az úgynevezett „ kozmikus tudat” (globális – és nem univerzális – gondolkodás, „átélem (individuumként) egységemet a mindenséggel”) elvetése;
- „magasabb tudatállapotok” (létállapotok) passzív úton való elérhetőségének cáfolása;
- az ember átalakulása („transzformáció”) automatikus végbemenésének („jócselekedetek”, „jóga-torna” és egyebek fejében vagy „láthatatlan meseterek” közbenjárására) elutasítása;
- antiszinkretizmus és antieklekticizmus (irányzatok, vallások összekeverése, vallás- és tradíciómixtúrák elvetése), valamint antiszektarianizmus, ám az esetleges szellemi pozitívumot vagy igazságtöredéket (a maga szintjén) értékelve;
- az úgynevezett energia-miszticizmus elutasítása;

- az emberi individualitás minden lehetséges formájú túlértékelésének (vulgáris individuális „önmegváltás”, „magad ura vagy”, „Isten vagy”) és egyszersmind lebecsülésének elutasítása;
- „túlvilági” lények, intelligenciák (angyalok, démonok stb.) létének határozott tételezése mellett mind a burkolt, mind a nyílt spiritizmus, démonizmus, vagy más síkon a többnyire kriptomessianisztikus színezetű ufó-hit elutasítása (nem zárva ki természetesen a földönkívüli élet lehetőségét, ahogyan ennek ellenkezőjét sem: ez metafizikai szempontból mintegy „nem érdekes”);
- mindennemű „bálványimádás” (a partikuláris abszolutizálása) elvetése;
- antipszichológizmus, különös tekintettel a Freud-féle pszichoanalízisre, illetve a „tudatalatti” hatalmának – ahogyan azt közönségesen felvetik – tévedésként való elutasítása;
- a férfi és nő közötti szexualitás bűnnek való minősítésének elutasítása, ugyanakkor a nemi függőség minden formájának felszámolására való törekvés igénye;
- a nőtlenség, a monogámia és a poligámia szellemi lehetőségeinek igénylése; a poliandria általában vett ellenzése (a Tibetből ismert sajátos esetet leszámítva);
- a homoszexualitás mint öröklött születési rendellenességnek a pusztán földi lehetőségek körébe való utalása mellett az elsajátított és főként férfiúi homoszexualitás, valamint a transzvesztitizmus szellemi lehetőségként való értékelésének és terjesztésének elutasítása;
- a nők mint nők tisztelete mellett, a feminizmus mint a nők lealacsonyításának és eltévelyítésének elutasítása, a „női elv” előtérbe helyezésének elutasítása (antigynekokratizmus, az úgynevezett „lunarizmus” „szolarizmus” mögé utasítása);
- pénzszerzési lelki technikák, gazdagodás „mágikus” úton: otromba szellemtelenségekként való elvetése;
- a közönséges úgynevezett „pozitív gondolkozás” és hipnózis, önszuggesztió és regressziós hipnózis elvetése;
- az úgynevezett „New Age” mint markánsan antitradicionális irányzatnyaláb és metódus radikális elutasítása;

– kimondott vagy kimondatlan "tabutémák" el nem ismerése; minden lehetséges tematikum elfogulatlan és a szabad gondolkozás jegyében való pártatlan és szabad vizsgálatának igenlése;

– az antiszemitizmus, a magyarellenesség és minden más népcsoport mint népcsoport elleni izgatás vulgáris szellemtelenségként való elutasítása;

– az úgynevezett "kisebbségi" mivolttal való politikai, hatalmi és gazdasági célzatú visszaélések elutasítása; a valódi kisebbség - és másság -, ami per definitionem mindenekelőtt egy valódi értelemben vett szellemi elit, igenlése és támogatása; e kisebbség támadásának és szegregálásának (ami csakis burkolt vagy nyílt erőszak révén valósulhat meg) a legsötétebb módszerek körébe való utalása;

– az úgynevezett "totalitárius diktatúrák" antitradicionalitásának negatívumként való értékelése;

– a "nácizmus" (nemzetiszocializmus), a fasizmus pártatlan kritikai analízise; az ezeket tudatos vagy nem tudatos módon összemosó, meghamisító és az elfogulatlan vizsgálatot megakadályozni próbáló törekvéseknek a szabadgondolkozás jegyében való elutasítása; mind a „nácizmustól”, mind a „fasizmustól”, mind - és fokozottan - az antinácizmustól és antifasizmustól mint pusztán korszenvedélyektől való elhatárolódás, továbbá mások dehonesztáló célzatú és alaptalan "lenácizásának", "lefasisztizálásának" vagy "lefasisztoidozásának" alantas zsurnalisztikai módszernek való tekintése;

– minden megtörtént emberi "holokauszt" (gör. 'teljesen eléggő áldozat') mélyszélességgel való szemlélése: beleértve - csak néhány kevesebbet emlegetett példát véve - az észak-amerikai indiánok közel teljes elpusztítását; a taszmániai bennszülöttek angolok általi teljes kiirtását; Hiroshima és Nagaszaki nukleáris támadást szenvedett százazreit, vagy az európai történelem eddigi legbrutálisabb gaztettét, Drezda 1945. február 13-14-i terrorbombázását; és általában minden háború és genocídium ártatlan és jobb sorsra érdemes áldozatait; ugyanakkor minden ezzel kapcsolatos politikai és/vagy gazdasági célzatú hazugság és csalás leleplezésének támogatása;

– a szabadossággal és a pszeudo-"liberalizmus" "csak azt szabad, ami nekünk jó" elvével és gyakorlatával szemben a valódi szabadság és szabadgondolkozás pártolása, aminek ki kell terjednie a gazdasági és anyagi dolgokon messze túlmutató és azoknál mérhetetlenül fontosabb szellemi, spirituális és intellektuális témák tudományos igényű (de nem szcientista) és tradicionális vonalvezetésű kutatására és vizsgálatára.

Továbbmenve, megállapítható, hogy az, ami/aki köré a tradíció legeggyetemesebb szintje, a – guénoni kifejezéssel élve – Primordiális Tradíció vagy Tradíciófeletti Tradíció a legbensőbb lényegét tekintve kiépül, a közölhetőség vagy definiálhatóság legmagasabb szintjein is túl van; még szimbólumokban sem fejezhető ki (más lehetséges kifejezési formákról nem is beszélve), mert mint valóban közölhetetlen titok és kifejezhetetlen szent, csak a közvetlen átélés során tárulhat fel a vele maradéktalanul azonosuló megvalósító számára. A Primordiális Tradíció centrális–ezoterikus esszenciája, kezdetlen és végtelen lényege a legtitkosabb tanításban sem adható át senkinek; csak a metafizikai realizáció legvégső stádiumában tárulhat fel kizárólag az ön-magával azonosuló realizáló számára.

A Primordiális Tradíció abszolút egyetemességéből következik abszolút egyedülvalósága: egyetlen Primordiális Tradíció van, amely örök, abszolút érvényű és kikezdhetetlen. Történeti vonatkozásban szemlélve, az egyetlen Primordiális Tradíció azután – a létesüléssel együtt kibontakozva, s az originalitástól önmagát eltávolítva – különböző partikuláris tradíciókban nyilatkozik meg.

Mind a partikuláris tradíciók, mind – és kiváltképp – a Primordiális Tradíció esszenciálisan vallásfeletti (szuprareligionálisak): úgy kifejeződésük lényegközelíbb módjában, mint időbelileg megelőzik a vallásokat, amelyek a tradíciókból és végső soron a Primordiális Tradícióból származnak. E helyütt azonban felmerülhet a kérdés, hogy itt közvetlen egyenes vonalú leszármazásról van-e szó vagy valamilyen másról? Egyenes vonalú leszármazásról inkább lehet beszélni a tradíciók – ahogy Julius Evola fogalmaz – „ezoterikus” vagy mélységi dimenziója kapcsán, amelyek között a megfelelő spirituális vagy intellektuális intuíció révén egy transzcendens egység fedezhető fel, amely egységet és az ennek jegyében álló doktrinális esszenciákat amennyiben egy szuperdoktrínaként fogjuk fel, az tulajdonképpen megfelel a Primordiális Tradíció tanításának. Voltaképpen történeti síkon sem kizárt, hogy létezett egy Primordiális Tradíció, ami a szokásos módszerekkel természetesen nem bizonyítható, csak – az említett intellektuális intuíció révén – a posteriori tételezhető, de olyan szinten, hogy elmélyültebb megfontolás után feltétlen bizonyossággal mondhatjuk, hogy úgyszólván nem lehetett, hogy ne legyen. Óvakodnunk kell azonban az egyes tradicionális formáknak a Primordiális Tradícióból való vulgáris, materialisztikus származtatásától, mert könnyen lehet, hogy valamely helyen és korszakban minden kimutatható és úgyszólván kézzel fogható folytonosság nélkül lépnek működésbe olyan erők, amelyek valamely más, korábbi, magasrendű tradícióra vagy akár magára a Primordiális Tradícióra voltak jellemzőek. Ennek elemei az emberi világciklus folyamán tehát elvileg bárhol és bármikor megjelenhettek, függetlenül attól, hogy egy közvetlen és folytonos, vagy úgyszólván történeti leszármazás fennállt-e vagy sem.

A történeti síkot vizsgálva, megállapítható, hogy a jelen világkorban, az úgynevezett Kali-Yugában, a Primordiális Tradíció már csak főként partikuláris tradíciókban, majd – többnyire többszöri áttételek és megszűrődések után – különféle „exotériákban”, például vallásokban, úgyszólván vallásokba öltözötten, vallásokba burkolózva nyilvánította és nyilvánítja meg önmagát. Az igazi vallások tehát a tradíció szelleme által mindig áthatott és szellemileg irányított vallások. A vallások és a tradíciók egységéről tehát kizárólag a Primordiális Tradíció intellektuális intuícióval feltárt valóságának, mint közös eredő- és végpontnak a tételezése mellett lehet – és kell – beszélni. A tradíciók és a vallások egysége ilyenformán transzcendentális egység. Nyilvánvaló továbbá, hogy egy vallás igaz voltát nem pusztán régisége határozza meg, ami önmagában tulajdonképpen még nem sokat jelent, hanem az, hogy megnyilatkozásaiban és képviselőiben a tradicionalitás milyen erővel és elevenséggel van jelen. Ilyen értelemben akár egy, a ciklus legvégén születő vallás is lehetne célravezető erejű, jóllehet egy ilyen vallás konkrét megvalósulásának esélye – éppen a tradicionalitásnak az egyetemes involúcióval szimultán egyre fokozottabb háttérbe húzódása következtében – gyakorlatilag zéró. Ezért tanítja az időben utolsóként megjelent nagy tradicionális vallás és tradíció, az iszlám, hogy Muhammad a „próféták pecsétje”, vagyis az utolsó, aki – szóhasználatunkra visszatérve – a Primordiális Tradíció egy olyan hiteles vallási adaptációját adhatja meg, amely még egész népcsoportok számára érthető és realizálható lesz. Ezt követően világméretekben meghatározó jelentőségű új adaptáció az egyre fokozódó involúció miatt már vallási szinten sem lehetséges. Ennek ellenére a hiteles tradicionális szellemiség természetesen nem tűnik el teljesen, hanem egyre zártabb és egyre nehezebben hozzáférhető centrumokba (rendekbe, társaságokba stb.) húzódik vissza, és legvégül egy-egy önálló, magasrendű személyiség tartja már csak fenn.

Ahogyan a vallások a tradíciók alászállásai révén jönnek létre, úgy keletkeznek a kultúrák a különböző vallásokból; a kultúrák pedig civilizációt, művészeteket és tudományokat teremtenek, amelyek – amennyiben princípiumaikat tradicionális doktrínákból merítik – egy kitágított értelemben szintén a tradíció körébe tartoznak. Egy vertikális alászállás révén – amely visszafelé olvasva természetesen a fel- és visszaemelkedés útja is lehet – a következő sorozat állítható fel: centrális Primordiális Tradíció, különböző partikuláris tradíciók, vallások, kultúrák (civilizációk, művészetek, tudományok).

A tradíció vertikális tagolódásában eredetileg két fő szint különíthető el, amelyből az egyik a tisztán metafizikai és doktrinális szint, míg a másik ennek társadalmi adaptációjának szintje. Miközben az előbbi kizárólag egy szűk elit privilégiuma (ati-varna), amely ennek effektív realizációjára képes, addig a társadalmi tradíció és ennek inherens ereje – az ind-hindu kasztintézmény fogalmait használva – is csak az első három kaszt, az áryák ('nemesek') vagy „kétszer születettek” sajátja.

A tradíció eredetileg természetesen szupranacionális, azaz „nemzetek” feletti, tudniillik a modern nyugati értelemben vett elkülönült „nemzetek” éppen a tradíció társadalmi szinten való eliminációjának a következményei és mint

ilyenek ipso facto antitradicionális képződmények. Itt természetesen nem az eredeti értelemben vett nemzetről van már szó, amely kizárólag a nemességet jelentette, hanem arról, amit korábban hozzávetőlegesen a regnicola, vagyis a királyság vagy 'ország lakosain' értettek, ám egy sajátos merőben újszerű értékítéssel összekapcsolva, miszerint az ehhez való tartozás – függetlenül egyéb kvalifikációktól – különleges értéket képvisel. Eredeti értelmében a nemzetet (nemességet) az általa birtokolt tradicionális doktrína és ebből adódó rítus különbözteti meg a másiktól, ez a nemzeti tradíció azonban, mivel normálisan transzcendens eredetű és áthatottságú, „égi” eredőpontja által össze is köti a nemzeteket vagy nemességeket. Ez az eredetileg többnyire tisztán szóbeli doktrína – amelyet normálisan tehát egy nemzetfeletti szintről, de a nemzethez szoros benső koherenciával kapcsolódó szakrális személytől vagy uralkodói dinasztiától nyer a nemzet – határozza meg a nemzet létmódját (dharma), mint – egyetlen példával élve – történt az a Turul-dinasztia esetében is, aminek esszenciáját kondenzáltan fejezi ki az a turul-szimbólum, amely egy feltartóztatathatlan akarat magyar nemzeten keresztüli manifesztációját volt hivatott jelképezni.

A tradíció társadalmi adaptációjának vertikális tagozódásában a tradíció ortodox megőrzésének és továbbadásának, valamint a tradíció benső ereje átadásának feladata elsősorban a poláris (és lunáris) jellegű bráhmanák sajátja, aminek az európai papság csak többé-kevésbé távoli megfelelője.

A katonai és jogi hivatással együtt járó kiváltságra jogosultak, tehát az indksatriyák megfelelőinek hagyománya eredetileg egy akcionális és (eltekintve ezúttal a titáni deviáció esetétől) heroikus, valamint a szolaritással összefüggő doktrína és rítusegyüttes.

A vaisya kaszt kapcsán, mivel többé-kevésbé vitathatóan ezt és az ez alatti szintekhez tartozókat tekintik a „népnek”, rövid kitérőt kell tenni, egyszersmind rögtön előrebozátva, hogy ha „nép” alatt valaki a modern antitradicionális társadalom egyenjogúsított tömegeit érti (vagyis ha úgy tetszik a proletariátust, amely elszakad a tradicionális sùdrákra jellemző szerves hierarchikus kötelékektől), az esetben hagyományról mint „néphagyományról” beszélni eleve egy contradictio in adiecto alkalmazását jelenti, mert e jellegzetesen antitradicionális társadalmi képződményt éppen a tradíció nélküliség, illetve olykor a tradíció ellenesség jellemzi. Amennyiben a népen valaki pusztán a tradicionális társadalom kézműves, valamint kereskedői rétegét (az úgynevezett „polgárságot” vagy „harmadik rendet”) értené, vagyis a vaisyák megfelelőit, ennek mint normálisan árya kasztnak kétségtelenül megvan a maga hagyománya, szemben a kétszer-születettek szolgálatára termelt sùdrákkal, akik nincsenek a tradíció birtoklásához szükséges létrendi szinten, és ily módon kizárólag e szolgálat révén részesülhetnek abból, ami valóban tradicionális és spirituális. A tradíció a vaisyák szintjén, a kaszt alapvető jellegzetességéből kifolyóan, döntően lunáris jelleget ölt, tehát közvetett, tükrözött és emocionális, más oldalról fokozottan kollektív és társadalmi, megint más oldalról túlnyomórészt exoterikus. Mivel a tradicionális doktrína elsőrendűen poláris, majd ezután szoláris, a vaisya kaszt – lunáris mivoltából kifolyólag – csupán egy kétszeresen tükrözött hagyományt tudhat

magáénak. A tradíció e lunáris vetületének azonban a tradicionalitás háttérbe húzódásának idejében (kiváltképp a Kali-Yuga, a 'Sötétség Korszakának' vége felé) kétségtelenül megvan a maga – akár fokozott – jelentősége, a helyzet mindössze annyi, hogy a Primordiális Tradíció centrális, ezoterikus tanításának és valóságának megvalósítását célul kitűző út bejárásához e lunarizálódott „hagyománynak” a maga szintjét nem transzcendáló igenlése és realizációja nem lehet elégséges.³

A metafizikai tradíciótól elválaszthatatlan a metafizikai realizáció. Mivel nem pusztán elméletről van szó, amelynek egy vertikális mentén mérhető létrendi konzekvenciája hozzávetőlegesen ugyanannyira nulla annak a számára, aki elfogadja azt, mint aki elutasítja, hanem egy olyan megbonthatatlan egységről, amelyben a teória és a praxis kölcsönösen feltételezi egymást, a metafizikai tradíció mindig éppen annyira teoretikus, mint amennyire praktikus. Metafizikai realizáció ugyanakkor régóta nem létezhet beavatás (initiatio) nélkül, amely elsődlegesen az édeni állapot (a guénoni état primordial) restaurációja, s lényege a közönséges partikuláris (pszicho-fizikai) autoidentifikáció helyett annak a szellemi orientációnak vagy állapotnak a visszaszerzése, amelyből az abszolút (szellemi–alanyi) autoidentifikáció újramegvalósítása lehetővé válik. Lényeges továbbá, hogy mindaz, ami a tradícióból dialektikus tanításként megnyilvánul, csupán egy segédeszköz jelentőségével bír, amely bár egy bizonyos létrendi szituációban kétségtelenül fundamentális szerepet játszik, mégis – mint minden segédeszköz – pusztán relatív jelentőségű. A beavatás és a metafizikai realizáció útja döntően a tudati funkcióknak (gondolkozás, érzés és akarás) a tudati szubjektivitás, a tudati funkciók alanya felé és alanyába való redukciója.

Amennyiben a tradíció a kezdetről és az eredetről szóló feltétlen bizonyossággként adódó tudás, valamint ennek realizációja, annyiban a világot a tradicionalitás élteti: a tradíció a világ Fénye. Ha a világból a tradíció valamilyen módon maradéktalanul eltűnne, a világ azon a napon megsemmisülne; ez a lehetőség azonban sohasem következik be. Amiről viszont joggal beszélhetünk az, hogy bizonyos korokban – az egyetemes megnyilvánulás utolsó szakaszaiban – mintegy háttérbe húzódik a tradíció; pontosabban a világ – a metafizikum elsötétülésével párhuzamosan – egyre jobban elfordul, eltávolodik a metafizikai középponttól, vagy ami ugyanaz a kezdettől és az eredettől, miáltal a tradíció fényét egyre kevésbé képes érzékelni s elsötétedik. A tradíció azonban – mintegy önnön hiányaként – a teljes körű tradícióellenesség és ellentradicionalitás korában is jelen van. Ez a hiány a lét és a tudati területek egyre nagyobb fokú megmérgeződésével és elsötétülésével áll összefüggésben, miként azt napjaink anyagi civilizációjában mind a külső, mind a benső világ tekintetében folyamatosan és egyre intenzívebben tapasztalhatjuk.

A metafizikai tradicionalitásnak az emberi világban való jelenléte, fenntartása és akár áttételes reprezentációja kapcsán a legújabb korban, ezen belül is a huszadik században s elsősorban a Nyugaton egy sajátos, eddig ismeretlen helyzet állt elő: az antitradicionalitás erőinek fokozott offenzívája és térnyerése következtében felmerült annak a szükségessége, hogy az, ami korábban a földi–emberi létben megfogalmazatlanul is egy mindent átható és meghatározó – és

éppen ezért külön megfogalmazást nem igénylő – erőként és szemléletmódként volt jelen⁴ – vagyis a tradicionális szellemiség –, teoretikusan vagy úgyszólván „ideológiailag” és a jelenkor embere számára érthető módon egy átdolgozást, egy új kinyilatkoztatást nyerjen, mivel ekkorra olyan fokon került ki a közvetlen elérhetőség köréből, hogy gyakorlatilag a teljes feledésbe merülés veszélye fenyegetett. A tradíció ezen jelenkori újraélesztése kapcsán e helyütt néhány nevet feltétlenül külön meg kell említeni: mindenekelőtt a „jelenkor mesterét”, René Guénonét, akinek – amellet, hogy művei a tradicionális szellemiség mind a mai napig talán legkiemelkedőbb, irányadó reprezentációit képezik – némi előzmény után a nevéhez kell kötni a fenti problematika első világos felismerését és a helyreállítás érdekében végzett fundamentális jelentőségű tevékenységét; Julius Evoláét, aki Guénon és ezáltal a tradíció alapvető eszméjének zászlaját átvéve, a nyugati mágikus–akcionális tradíció jelentőségét is fokozottan kiemelte, s elsősorban a tradicionális doktrínák jelenkori – akár irreguláris úton való⁵ – gyakorlati megvalósítására is összpontosító műveivel szerzett elévülhetetlen érdemeket; Frithjof Schuonét, aki többek között – egyik fő művében⁶ külön is felmutatva a vallások transzcendens egységének ideáját – az egyes partikuláris tradícióknak és vallásoknak az Univerzalitáshoz és ennek jegyében egymáshoz való viszonyuk kapcsán fejtett ki rendkívüli jelentőségű tanításokat. Magyar vonatkozásban mindenekelőtt Hamvas Bélát kell megemlíteni, a legnagyobb magyar író, aki a tradíció ilyen értelmű gondolatának első hazai felvevője, és aki a tradicionalitás egzisztenciális vonatkozásait is páratlan atmosféra-teremtő erővel tárgyalja főként világszínvonalú esszéiben; valamint a teoretikusan világviszonylatban is rendkívül mélyre hatoló László Andrást. Továbbá ide kell még sorolni több lényegileg, netalán részlegesen fontos vonatkozásban mindazon külföldi és hazai gondolkozókat, akiknek írásai a Tradíció évkönyv korábbi, jelenlegi és további számaiban olvashatóak, de akik jelentőségének részletes vizsgálata nem ezen írás feladata.

A METAFIZIKA SZÓ PONTOS JELENTÉSE

Mint azt az előző szakaszban megállapítottuk, a metafizika szó a görög 'ta meta ta physika' kifejezésre vezethető vissza, aminek két értelmezési szintje lehetséges: az egyik – az alacsonyabbik – szerint a metafizika azokat jelöli, 1) amelyek 'a természetén túliak', a másik – a magasabb – jelentése szerint pedig 2) 'a létesülteken (a létezőkön) túliakra' vonatkozik.

1) A természet (természetiek) a tradicionális értelmezésben a megnyilvánuló lét individuális, vagy ami ugyanaz, alaki (rúpa) területét öleli fel, amely a legdurvább felosztás szerint a korporális ('testi') világ, illetve a szubtilis ('lelki') világ együttesének felel meg.

Az ind–hindu tradíció vedánta darsanája értelmében a természet körébe tartozik az, amit a sthúla-saríra és sūkma (linga)-saríra együtt foglal magában,

nevezetesen az annamáya-kosa; a pránamaya-kosa, a manomaya-kosa és a vijñánamaya-kosa teljessége.

Másfelől, a tudatállapotok szintjére vetítve, természeti mindaz, ami az ébrenléti állapotban, illetve az álomállapotban nyilvánulhat meg; vagyis mindaz, ami közönségesen a jágrat és a svapna állapotokkal függ össze, nem nevezhető többnek, mint természetinek. Ebből következően közvetlenül a természet körébe tartozik az asura-loka ('titáni világ'), a nara-loka ('emberi világ'), valamint – elveszítetten – a tiryag-loka ('állati világ') által egybefoglalt világok mindegyike; másfelől – az ezoterikus kereszténység felosztása szerint – a teljes antropológiai és angyali, beleértve a hierarchia infima egészét, úgy mint az angyalokat ('angyalok') az arkhangylokat ('arkangyalok') és az arkhanget ('fejedelemségek').⁷

A természet mindazoknak a létezőknek a körét jelenti, amelyek a térrel, az idővel és az állagosság bármilyen formájával valamilyen kapcsolatban állnak. Természeti az elemek tradicionális teóriájában szereplő föld, a víz, a tűz, a levegő és az éter; mindaz, ami szagolható, ízlelhető, látható, tapintható és hallható. Természeti azok, amelyeket a hindu tradíció bhútáknak, karma-indriyáknak, buddhi- vagy jñána-indriyáknak, továbbá tanmátráknak ('elemi esszenciáknak') nevez, valamint az ahankára. Ide tartozik a manas, a 'benső érzék', a 'mentális képesség', az individuális alaki gondolkodás, a memória, az imagináció. A ki- és belégzés, az emésztés és minden mozgás.

2) A létesültek (létezők) körébe a fentiek összességén túlmenően a nem-alaki vagy alakon túli (arúpa) megnyilvánulás tartozik, ami egyrészt már univerzális rendű, másrészt még egzisztenciális.

Legfelsőbb szinten a létesültek körében kell megemlíteni a kárána-saríra teljességét és ezzel összefüggésben az ánandamaya-kosát, ami a hyperkozmoszikus salus vagyis 'üdvözlés' létszínti megfelelője. Azt, ami a praktivel vagy a materia primával függ össze. A buddhit, a Dionysios Areopagitis-féle teljes hierarchia mediát, úgy mint az eksousait (erők), a dynameist ('uralmak') és a kyriotétest ('hatalmasságok') világainak egyetemességét. Mindazt, ami az álomtalan mélyalvással mint tudatállapottal, a szanszkritül susuptinak nevezett kapcsolható össze, elsősorban a teljes deva-lokát ('Isteni világ'), illetve ezzel inverz megfelelésben, a közvetlen átélésből kizuhant preta-lokát ('szenvető lelkek világa'), a növényi és minerális világot.

A magasabb szintű értelmezés szerint is metafizikai tehát az Egyetemes Lehetőség nem megnyilvánuló univerzalitása. Az ezoterikus kereszténység hierarchia supremája, úgy mint thronoi ('trónusok'), kherubim ('kerubok') és seraphim ('szeráfok'), illetve – első és végső soron – Isten. Az, ami elveszítetten a 'comaticus' vagy holt tudati állapotban valósul meg, s ami beteljesülve megfelel az – ind-hindu tradíció szerinti – turíya ('negyedik') mindeneken túli abszolút valóságának. A turíya beteljesedése: a status absolutus, a sunyatá ('üresség') „felső” és végső, abszolút lehetősége; az upeksá (tökéletes 'neutralitás'), az anuttara-samyak-sambodhi ('teljesen-tökéletesen

tökéletes metafizikai felébredés'), az asamprajnáta-samádhi ('nem megkülönböztetett hypersystasis vagy contemplatio suprema'), a moksa ('felszabadulás'), a kaivalya ('elkülönülés'), a nirguna Brahma ('transzkvalitatív Isten') állapota, az advaita (nem-kettősség), a maháparinirvána ('abszolút transzcendentális ellobbanás'), amelyekre a hindu tradíció, a yoga-darsana vagy a bauddha-váda (a 'felébredés doktrínája') úgy utal, mint az állapotokon túli abszolút állapotra.

A Hagyomány (latin – traditio, görög – paradosis, szanszkrit – páramparya) tehát az időtlen, tértelen és állagtalan metafizikai szellemiség időben, térben és állagban való – realizációval egybekötött – fenntartottságát, továbbadását és áthagyományozását jelenti.

Függelék

A KERESZTÉNY EGYHÁZAK HELYES VISZONYULÁSA A METAFIZIKAI TRADICIONALITÁSHOZ

Jóllehet az integrális és egyetemes metafiziko-tradicionalitás – mint egy valódi és legitim reneszánszhoz szükséges létszemléleti armatúra – alapjainak lerakása immáron fél évszázada jószérivel befejeződött, valamifajta okkult tehetetlenségi ellenállás következtében mind ez ideig csupán néhány kivételes személyiség, esetleg kisebb kollektívum körében fejtette ki a maga megelevenítő, újra szellemivé tevő hatását. A teljes vagy úgyszólván „langyos” közöny, ha el nem is fogadható, mindenesetre érthető a kezdetüktől fogva antitradicionális beállítottságú és irányultságú ideológiák, létátélési metódusok, organizációk és egyebek részéről, amelyek ezen hozzáállással tulajdonképpen nem fejeznek ki mást, mint ami a „lényegük”; mindez azonban a Nyugat szellemi vezetésére hivatott organizációk, s ezen belül is főként a római katolikus egyház részéről, mélyen elgondolkoztató szituációt teremt.

Nyilvánvaló, hogy a szóban forgó problematika érdemben való felfogásához az elsődleges feltétel mind az egészében vett modernitás, s ezen belül ennek földrajzi bölcsője, a Nyugat mélyreható válságának az észlelése, és azé, hogy e

gigantikus létrendi válságnak egészen a középkor óta egyrésztől elszenvedője, másrésztől lehetővé tevője a katolikus egyház, amely mára a modern antitradicionális vagy úgyszólván – és ez lényegében ugyanaz – antikrisztusi világ szerves részévé, statisztájává lett. Csak ennek a szituációnak a tisztán látása és emellett egy a hiteles, tradicionális kereszténység és katolicizmus iránti csillapíthatatlan szeretet esetén merülhet fel a jelen helyzettel való gyökeres szakítás és a legitim változtatás igénye.

A jelen problematikát a lehető legmélyebben értő tradicionális szerzők szerint e változtatáshoz semmi „újra” nincs szükség; Guénon szerint a katolikus egyháznak semmi mást nem kellene tennie, mint saját tanítását kellene valóban megértenie, legalább olyan szinten, amelyre a középkor összességében jó példát nyújt. Ennek a saját tanítást illető readaptációnak a munkája – az ugyanígy nevezett ellentétben egy valódi reneszánsz jegyében – kizárólag a még meglévő hiteles és magával a kereszténység fő áramával ellentétben még nem antitradicionalizálódott (vagyis elsősorban keleti) spirituális doktrínák elmélyült tanulmányozása és ezek hiteles képviselőivel való kapcsolatteremtés révén történhet meg. A jelen helyzet e tekintetben a század első feléhez képest annyiban más, hogy időközben magát a Keletet és a keleti spiritualitást is nagymértékben és meglehetősen sikerrel inváziós területté tették az antitradicionális felforgatás erői. Időközben, a XX. század folyamán azonban a felbecsülhetetlen jelentőségű keleti spiritualitás (és ezáltal maga a tradicionális) princípiumai – elsősorban éppen a tradicionális szerzők jóvoltából – olyan fokon lettek (olykor a sokadrangú adaptációk szintjéig is lehatolóan) átültetve az Európai szellemi környezetre, hogy a jelen pillanatban már joggal beszélhetünk arról, hogy ennek nem meglátása a szellemtelen restség valóságos iskolapéldája.

Ennek ellenére, a katolikus egyház a szóban forgó meglevenítő szellemi esszencialitásból mindezidáig gyakorlatilag semmit nem fogadott magába, a Tradíció fényét nem ismerte fel, olyanképpen, hogy azt hivatalos szinten, tehát néhány marginális jelentőségű elemet leszámítva⁸, se el nem fogadta, se el nem utasította. Homályosan érezve a szellemi partikularizmus tarthatatlanságát, létrejöttek ugyan például olyan szervezetek, mint a Római Kúria nem-keresztény titkársága, amely a nagy világvallásokkal tart fenn kapcsolatot, illetve megfogalmazódtak olyan nyilatkozatok, mint amilyen a „Nostra Aetate” kezdetű konstitúció, miszerint elvben „A katolikus egyház semmit sem vet el abból, ami a nem-keresztény vallásokban igaz és szent”, ezeket azonban úgy tűnik alapvetően más okok kényszerítették ki; az, amin ellenben láthatólag rendkívüli erőbevetéssel munkálkodik az egyház az ezredfordulón, az alapvetően antitradicionális protestantizmussal való kiegyezés kivitelezése, olyan doktrinális engedmények eszközlése árán is akár, amelyeket csak az tesz meg ily könnyen, aki számára a szóban forgó doktrínaelemek valódi értelmezése mellékes, netalán felesleges.

Ezzel a lefelé szállással szemben a helyes szellemi magatartás természetesen éppen a felfelé emelkedés lenne; annak a tényleges katolicizmusnak ('egyetemességnek') a megvalósítása, amellyel a kereszténység kitörne végre a zsidó–hellenista kultúrkör partikuláris kereteiből és az összes hiteles szellemi

tradíció egyetemes ortodoxiá-jának fundamentumán értelmezné újra, elevenítené meg saját tradícióját. Lényeges, hogy a partikuláris keleti tradíciók vagy a tradicionális szerzők forma feletti, univerzális műveinek tanulmányozása – ami a saját tanítások nem vagy nem kellő értéke miatt tűnik elengedhetetlennek – korántsem jelentené egyetlen keresztény intellektus számára sem e más formákra való áttérés szükségét, hanem a saját tradíció alaposabb megértését és az ezen keresztül való tökéletesebb megvalósítását segítené elő.

Egy evangéliumi képpel élve, a hiteles tradicionális szellemiség vagy úgymond a Tradíció és az originális kereszténység egymáshoz való viszonya úgy is felfogható, mint a „napkeleti bölcseké” („Magi ab oriente”, 'mágusok keletről')⁹ és az újszülött Emberfiáé: e bölcsek vagy mágusok a Primordiális Tradíció hiteles képviselői, akik egy szabályos tradicionális investitúra során hitelesítik és beiktatják a megszülető partikuláris tradíciót és vallást, a kereszténységet. Ily módon e szimbolikus alakok többek között azt a felső szellemi konvergenciapontot képviselik, amelynek benső realizációja révén a tradicionális vallások és tradíciók közötti transzcendens egység és ezáltal a valódi egyetemesség megvalósulhat. Ennek megfelelően a modern világ káoszába tévedt katolicizmus számára csakis a hiteles tradicionális szellemiséggel való effektív kapcsolatfelvétel és az ezen keresztül aktualizálható szellemi univerzalitás jelentheti a kiutat a jelenlegi, önnön lényegére nézve tetszhalotti állapotából.

Nyilvánvaló, hogy a „sötétség erőinek” egyik elsőrendű érdeke az, hogy a kereszténység ne értse meg a Tradíció üzenetét, és ily módon ne legyen képes feltámadni, mindazonáltal ha ennek lényegi és érdembeli megértése mégis megtörténne, ezt egy valódi újjászületés jegyében „megelevenítő szellemként” üdvözölhetné, de mindenképpen legalábbis igaz szövetségesként; és még véletlenül sem tévesztve össze azzal, ami például valóban „New Age” és az ezzel ekvivalens antitradicionális eltévelyedések és herezisek körébe tartozik, amelyek megjelenési aránya a jövőben várhatólag fokozódni fog főként a lényegre nézve egyre tömegesebb apostasia keretében, talán nem teljesen függetlenül azoktól, akiket a Szentírás „vak vezéreknek” nevez, s akik nagy igyekezetükben és buzgalmukban olykor éppenséggel a „sötétséget világossággá és a világosságot sötétséggé teszik”.

A jelenkor materialista atheizmusa, amely a normatív, érték-nélküli marxizmusjelenség értékbeli elsorvadása után is általánosan meghatározó erejű: nyilvánvalóan minden vallás szempontjából a legfundamentálisabb eretnokség, amely még az eretnokség nevet sem érdemelné meg, ha nem lappangana ott a jelenkori tradicionális-eredetű vagy tradicionális alap nélküli vallások háttérében — mégcsak nem is túlzottan rejtőzködve — az élesebb figyelem által rögtön észrevehetően.

A materialista atheizmus még mindig fokozódásban van, mert még nem ért véget az a sötétséget kiszolgáló és kötelességteljesítő rendeltetése, amely meghatározta létrejöttét és kibontakozását. Az égtől-mennytől való teljes elválasztottság még nem valósult meg, — de már nincs távol az az idő, amikor ez annyira fog megvalósulni, amennyire egyáltalán megvalósulhat: ez pedig egy csaknem teljes megvalósultságnak felel majd meg, abszolút megvalósultságnak nem, mert ez a mindenre kiterjedő maradéktalan megsemmisülést vonná maga után.

A külső és alsó sötétség-erők már hosszabb ideje beáramlanak az emberi civilizáció, kultúra és vallás (confessio és religio) körébe, s kezdik megfertőzni a materializmus által amúgy is megbénított tudományokat, s továbbfertőzni a már éppen ezen erők által megfertőzött különböző művészeti ágakat.

A materialista atheizmus és a kontra-spirituális álokkultizmus a sötét erők olyan megnyilvánulásai, amelyekkel nem vagyunk hajlandók sem dialógusba, sem vitába bocsájtkozni, miután platformjaink olyan távolságban vannak egymástól, hogy már e távolság miatt sem lehetne semmiben megegyezni. (A Római Katolikus Egyház képviselőinek a marxistákkal folytatott párbeszédeit is képtelenségnek és ostobaságnak tekintjük.) A tradicionális létszemlélet egyetemes távlatú theológiája — a materialista atheizmus kivételével — az összes lehetséges isten-felfogást hajlandó elfogadni, — együtt és egyszerre, de egyáltalán nem ugyanolyan mértékben, hanem éles disztinkciókkal és rangsoroló szelekciókkal élve e tekintetben.

Az atheizmus elvetését követően a polytheizmus és a monotheizmus ellentétében kell döntenünk. Először is ki kell mondanunk, hogy — véleményünk szerint — »tisztá és tökéletes« polytheizmus nincs és nem is volt soha. Minden polytheizmus háttérében — kivehetően vagy rejtetten — »henotheizmus« vagy monotheizmus húzódik meg. Ez nem jelenti azt, hogy a kifejezett henotheizmus vagy monotheizmus, esetleg a monenotheizmus magasabbrendű lenne annál a monotheizmusnál, amely önmagát polytheizmusban fejezi ki. Lehet ez is magasabbrendű, de nem az istenek számából következően. A görögök polytheizmus-ban kifejezett monotheizmusát kifejezi a minden isten felett álló

„Hen”, amely a „neoplatonizmusban” jelent meg, de amelynek valószínűleg korábban is megvolt, ha rejtetten is a centrális jelentősége.

A monotheizmus kétségtelenül koncentráltabb a polytheizmusnál, de az isteni jelenvalóság differenciáltságát illetően kevésbé tudja azt a szemléletbeli intenzitást elérni és fenntartani, amit a polytheizmus könnyen el tudott érni.

A pantheizmus vagy pantotheizmus kétféle lehet: immanentalis és transzszcendentális. A pantheizmus immanentalis önmagában és kizárólagossá téve: teljesen elfogadhatatlan. Ez az istenségnek a mindenben való jelenvalóságát tételezi, de a természeti mindenség oldaláról. A pantheizmus transzszcendentális, amelyet theopantizmusnak vagy theopanizmusnak is szokás nevezni, szintén az istenség mindenben való jelenlétét tanítja, de nem a természeti mindenség, hanem éppen az istenség primátusa felől. A kétféle pantheizmus vagy pantotheizmus egysége: a pantotheizmus vagy theopantizmus immanentalis et transszcendentális már olyan istenfelfogást jelent, amely kiegészülve a monotheizmussal és a polytheizmussal, már valóban a tradicionális istenfelfogásnak felel meg.

Friedrich Krause — ez a név ma már kevésbé ismert, de Hegellel, Fichte-vel, Schelling-gel és Schopenhauer-rel több szempontból is egyenrangúnak tekinthető filozófus és theologiai gondolkozó — feltárta a pantheizmusok és a monotheizmus egységesítését, amely egyébként a tradicionális felfogásokban — implicit formában — mindig is megvolt. Krause szintézisét panentheizmusnak nevezte, s ez azt jelenti, azt fejezi ki, hogy minden Istenben van, — én önmagam vagyok az, vagyis aktuálisan azzá lehetek.

A heterotheizmus értelmében az Isten vagy az Istenség abszolúte különbözik tőlem, — én-önmagam teljesen soha nem lehetek Istenné, minthogy lényegileg nem vagyok az, és potenciálisan sem birtokolom az azzá levést. Isten — akár van bennem, akár nincs bennem — nem azonos velem, — sem aktuálisan, sem potenciálisan.

A heterotheizmus verbális-nominális módon tételezi a benső Istent, de voltaképpen a külső és erősen személyes istenfelfogást fogadja el. Isten — e szemléletben — egy hatalmas személyes élőlény, emberszerű gondolatokkal, szándékokkal, akarattal, érzülettel, haraggal és megbocsátással, szeretettel és gyűlölettel, könyörületességgel és könyörtelenséggel.

A tradicionális szemlélet az autotheizmus feltétlen elsőbbsége mellett foglal állást. A heterotheizmust is elfogadja, de csak háttérbe-szorítottan. A heterotheizmus csak akkor helyezhető előtérbe, ha ez az előtérbe-helyezés — minden valószínűség szerint — csak átmeneti, — valamint akkor is, ha valaki csak erre képes, vagyis az autotheizmusra teljesen képtelen. Ilyen körülmények között a heterotheizmus előtérbe helyezését is legitimnek lehet elfogadni, — miután ez is magasabbrendű a materialista atheizmus álláspontjánál.

A tradicionális álláspont mindezek mellett az istenek-felettség és az Isten-felettség tételezését is — hangsúlyozottan — elfogadja, — különös tekintettel a hindu és a buddhista hagyomány ezzel kapcsolatos doktrinális fejezeteire. A metatheizmus, — mégpedig a szupraperszonális autometatheizmus, de még ennél is inkább a szupraperszonális autometatheopantholizmus tekinthető a Traditionalis Spiritualis et Metaphysica bázis-álláspontjának az istenség-felfogás vonatkozásában, amelyből az összes többi istenség-felfogás levezethető, s amelyhez az összes istenség-felfogás visszavezethető.

Az istenek, az Isten vagy az Istenség bármiféle szemléletbeli anthropomorficifikációja a tradicionális pozícióból tekintve elvetendő. A Kezdet Embere — de csökkentebb mértékben, az Első Ember — Anthropos Theomorphikos — ennek a maradványszerű nyomain az emberben még jelen vannak, de a Theos Anthropomorphikos — csak a képi ábrázolásban lehet jogosultan felvethető, ám nem minden hagyomány és vallás szerint.

A monotheizmus vagy monenotheizmus is többféle lehet, mert az egyedüli és egyetlenegy Isten esetében is éppúgy felvethető a csak egy, vagy a kettő, a három és a több személy egységbeni megléte. Ilyen értelemben van: unitarius, binitarius, trinitarius, quaternitarius, quinitarius, senitarius, septenitarius, és plurimitarius monotheizmus. (Megjegyezzük, hogy — bár a monotheizmus trinitarius a legkifejezettebben nem tritheizmus — az általános isten-felfogás — a Szentháromságot illetően — voltaképpen tritheisztikus.)

Tradicionális szempontból a monotheizmus valamennyi formája elfogadható, sőt el is elfogadandó, ahogyan a dyotheizmus és a tritheizmus is.

Fontosabb kérdés az Isten vagy az Istenség személyességének vagy személytelenségének kérdése. A tradicionális felfogás mindenek előtt a theizmus suprapersonalis mellett foglal állást; ebből „nyitni lehet” mind a theizmus apersonalis vagy impersonalis, mind a theizmus personalis felé. A személyesség itt nem az egy vagy több személy vonatkozásában vetődik fel, hanem a személyesség egyáltalán való megléte tekintetében. Mindenképpen a theizmus suprapersonalis a bázis; ezen belül a theizmus apersonalis vagy impersonalis ~ általában — magasabbrendű szemléletet biztosíthat, de ez nincs kivétel nélkül mindig így. Kétségtelen, hogy a bázist jelento theizmus suprapersonalis-hoz a theizmus apersonalis-ból könnyebb visszakapcsolódni, mint a theizmus personalis-ból. Ebből azt kell levonnunk, hogy a personalis istenfelfogásnak háttérben kell maradnia az apersonalis felfogás mögött.

Igen nagy súlya van annak is, hogy egy külső vagy egy benső Istenséget fogadunk-e el elsősorban. Tradicionális szempontból mindkét felfogás jogosult, de a benső Istenség elsősorban tételezése lényeges. (Magától értetődően itt nem térbeli külsőségről és bensőségről van szó.)

Minden másnál fontosabb az autotheizmus és a heterotheizmus elsőbbségének a kérdése. Az autotheizmus alapja a szolipszizmus: azt mondom ki, hogy lényegében és potenciálisan én-önmagam vagyok az Istenség. Nem csupán bennem van az Istenség, hanem — ismételjük meg: lényegileg és potenciálisan Én vagyok az.

Az anthropopatheia feltételezése — összekötve a jelenkor emberének az emocionális érzés- és indulatvilágával — antispirituális és antitradicionális megnyilvánulás, amelyet a lehető leghatározottabban el kell utasítaniuk mindazoknak, akiknek szellemi irányultságú céljaik vannak.

A nyugati világ uralkodó vallása a kereszténység, a keresztény felekezetek együttese. A kereszténység önnön gnosztikus ezotéria-hordozó irányvonalait kiiktatta — csaknem kiirtotta — önmagából, s ezért az Isten-felfogása erősen perszonális, vagy az unitarius, vagy a binitarius, vagy pedig — és ez a legáltalánosabb — a trinitarius monotheizmus alapján álló; névlegesen a benső Istent tételező, de valójában a „külső” Istent elfogadó, és kifejezetten heterotheisztikus. A fentebbiek a keresztény felekezeteknek szinte mindegyikére vonatkoztathatóak, s azok, amelyekre mégsem, szintén nem állnak túlságosan távol a megjelölt állásfoglalásoktól. Az anthropomorphizmust és az anthropopatheia tételezését egyik felekezet sem vallja nyíltan, de egyiktől sem áll — legalábbis plebeio-populisztikus szinten — messze az, hogy „befelé” így fogalmazza meg az Isten-felfogását.

Az autotheizmus különösen messze áll valamennyi keresztény vallású felekezettől. Ki lehetne alakítani egy, az autotheizmust is elfogadni képes keresztény teológiát, de csupán szűk körű „magánhasználatra”; s talán azt is alá lehetne támasztani — habár meglehetősen nehezen és erőltetetten —, hogy az ilyen theologoumenonok a kereszténység legmélyebb-legmagasabb tanításaiban implicit rejtettséggel tulajdonképpen jelen vannak — mint az autotheizmus semenjei vagy germenjei, ám egy ilyen teológiát képviselő — jelentős és működőképes — felekezet létrehozására és fenntartására nincs sok remény, de valószínűleg még kevés sem.

Az Iszlámnak vannak olyan szúfi — és más, gnosztikus karakterű irányzatai, amelyek igen közel állnak az autotheizmushoz, sőt, voltaképpen — ha nem is explicite, de — elfogadják az autotheizmus alapelveit.

Ha a vallás — confessio et religio — szintjén még elnézőek is lehetünk a heterotheizmus vonatkozásában, — ezt az elnéző magatartásunkat okvetlenül fel kell adnunk, ha a proiniciáció, az iniciáció és a szuprarealizáció (például a különböző yoga-ösvények) vonatkozásában vetődnek fel a heterotheizmus — autotheizmus dilemmája. Ez esetben és kizárólag az autometatheopantholismus suprapersonalis lehet elfogadható és fenntartható, azzal a filozófiai-hüperfilozófiai létszemlélettel alátámasztva, amelyet metidealismus immanentali-transscendentalis et transscendentali-immanentalis theourgo-

magico-solipsisticus absolutus-nak nevezünk. Itt, e tekintetben semmiféle engedménynek nincs helye.

A heterotheizmus beláthatatlan magasságban van a materialista atheizmushoz képest — mondhatnók: kulturális vonatkozásban —, de ezek között a különbség jóval kisebbé válik, ha a heterotheizmust és az atheizmust együttesen viszonyítjuk az autotheizmushoz a beavatás és a megvalósítás-feletti metafizikai megvalósítás összefüggésében. A különbség ekkor alig jelentős, mert az atheizmus is, a heterotheizmus is — szemléletileg — ellentmond a beavatásnak és az igazi megvalósításnak, úgy, hogy a két előbbi a két utóbbi lehetőségeit mintegy aláássa, már az előkészítő műveletek előkészítését megelőzően.

Az iniciáció és a metafizikai megvalósítás nem függvénye ugyan a létszemléletnek, de az ezekhez elvezető utak még szoros összefüggésben állnak a létszemléletnek benső, felső és lényegi mivoltával, és a létszemléletnek — mint bázis-szemléletnek — a milyensége — éppen kezdeti stádiumában — egyáltalán nem közömbös, sőt, — negatív esetben — meg tudja akadályozni azt is, hogy egyáltalán el lehessen jutni ahhoz a fázishoz, amely joggal lenne nevezhető létszemlélet-felettinek.

Az Isten-felfogás és általában a létszemlélet jelentőségének az alábecsülése — és a mértéktelen túlbecsülése is — biztos jele az „outsider” hozzáállásnak, a legrosszabb értelemben vett dilettantizmusnak, valamint a lényegihez való soha-közel-nem jutásnak és a lényegitől-lényegestől való további eltávolodásnak.

Azt mondtuk, hogy az alsóbbrendű immanens okok alapján és immanens módon nem lehet magasabb rendűvé, – ez azonban nem zárna ki a »fejlesztett fejlődés« lehetőséget, amelyet azonban a tradicionalitáson alapuló létszemlélet szintén a legmesszebbmenően tagad, sőt talán még inkább, mint az evolucionizmust.

A centralításban és annak közvetlen körében nincs sem emelkedés, sem hanyatlás. A megnyilvánulások a Megnyilvánító pozíciójából a lila, a »játék« körébe tartoznak, ám a megnyilvánulások a megnyilvánultságok pozíciójából értelmezve mindig és kizárólag a hanyatlással kapcsolatosak.

Lehetséges-e egyáltalán emelkedés? Nyilvánvalóan és feltétlenül lehetséges, de csak bizonyos feltételek érvényesülése mellett. Az emelkedés csakis felső vezérlés mellett lehetséges, úgy, hogy a vezérlő a »Saját-Önmagam«, az »Auton Proprium«, a »Svasvatvatma«, s csakis úgy, hogy ez az emelkedés szabad, tudatos és akaratlagos tetteként és tettekként megy végbe.

A tradicionális létszemlélet tévtanoknak tekinti azokat az állásfoglalásokat, amelyek szerint

- a Mindenség kezdettelenül, öröktől fogva van;**
- a Mindenségnek kezdete van;**
- a Mindenségnek kezdete van, s egyszersmind kezdettelen;**
- a Mindenség sem nem kezdettelen, sem nem kezdettel bíró;**

továbbá amelyek szerint

- a Mindenség teremtetten;**
 - a Mindenség nem-teremtetten;**
 - a Mindenség együttesen teremtetten és nem-teremtetten;**
 - a Mindenség sem nem teremtetten, sem nem nem-teremtetten,**
-és így tovább.**

Ez nem azt jelenti, mintha a fenti lehetséges állásfoglalások abszolúte tévesek lennének, hanem azt, hogy alapjában véve és súlyal tévesek, s annál inkább azok, minél inkább rögzülnek és megmerevednek, s minél inkább a kizárólagosság igényével lépnek fel.

Kétségtelen, hogy – kizárólag ›munkahipotézisként‹ – egy ›quasi-creationista‹, ›involutionisticus‹, ›descensionisticus‹ (de nem ›descendentianista‹), ›non-transformationista‹ (ám a ›micro-transformatio‹ lehetőségét mégis elfogadó), az ›organicismus‹ elvi alapján álló felfogás tekinthető a legmegfelelőbbnek. A ›teremtés‹ – így értelmezve – ›felülről lefelé‹ és ›fokozatosan‹ megy végbe, egyetlen alanyi akarattól, de külön-külön megvalósuló eredésekként (még csak nem is a megfordított törzsfa- és törzscserje-elméletek szerint), átlépve a materialitás felső határát, majd fokozatosan továbbmaterializálódva egy olyan alászálló folyamat keretén belül, amelyre – módosítóan, de mégsem lépve át bizonyos kereteket – ›kívülről‹ és ›belülről‹ minden hatással van.

A vulgáris vagy naiv reinkarnacionizmust – akár csak a vulgáris non-reinkarnacionizmust – a tradicionális létszemlélet határozottan elutasítja.

Az evolucionizmus történelemre és társadalomra vetített formáját, a progresszivizmust – tévesnek és felforgatónak minősítve – szintén el kell utasítania annak, aki a tradicionális elvekre alapozódó létszemlélet híveként kívánja meghatározni önmagát.

*

A társadalmi égalitáriánizmus (>aqualitarianismus<) és egyáltalán bármilyen égalitáriánizmus: végtelenen káros és téves felfogást fejez ki. A létezők között, ha azok nem lennének mások, csakis létezők, valóban nem lennének különbségek, s így rendbeli különbségek sem, – ám így a sok létező egyetlenegy létező lenne. Voltaképpen a létezők sokasága elválaszthatatlan a létezők különbözőségétől. A különbözőség azonban >mindenirányú<, így olyan különbözőségeknek is megfelel, amelyek hasonlatszerűen a vertikálitással hozhatók kapcsolatba. Minden létező >jogosult< a létezésre – ha ezt az ide nem illő kifejezést mégis alkalmazzuk –, de semmiféle értelemben nem >jogosult< bármelyik létező bármilyen létrendi rang betöltésére.

A magasrendűség prioritásának és primátusának a hívei – és csak ők – védik az alacsonyrendűeket is, az alacsonyrendűség hívei viszont – bár közvetlenül a magasrendűek ellen fordulnak – közvetve olyasmit visznek végbe, amely az alacsonyrendűek felé irányulva szintén pusztítónak válik. A >démokrateia< és a >démokratizmus< nem csupán az >aristos<, az >aristokrateia< és az >aristokratizmus< ellenében működik, hanem – közvetve – a >demos< ellenében is. Az alacsonyrendűek uralomra jutása/juttatása, noha közvetlenül a magasrendűek uralmát dönti meg, az alacsonyrendűeket sem emeli az igazi – akárcsak számukra megfelelő – pozitívumok körébe, hanem a büntetetlen bűnözés körébe vonja őket, amely hosszú távon csakis romlást eredményez – mindenre és mindenre nézve.

A >Traditionalitas Spiritualis et Metaphysica< alapelveinek megfelelő létszemlélet – nyilvánvalóan – a >metapoliticitas< mellett foglal állást. Ez a szó két jelentést implikál: a >meta-politicitas<-t és a >meta-apoliticitas<-t, amiből az következik, hogy eleve túl van mind a >politicitas<-on, mind az >apoliticitas<-on, viszont – a világ felé fordulva – mindkettő iránt nyitott, s mindkettőt – ha limitáltan is – adekvátnak tekinti. A >politicitas Traditionalis< éppúgy nem jelenthet elmerülést a politikum körében, mint ahogy az >apoliticitas Traditionalis< sem jelenthet teljes érdeklődésmentességet a politikum iránt.

A >Traditionalitas< politikai–társadalmi vetülete a helyesen értelmezett >jobboldalosság< (dextritas, dextrismus), míg az >Antitraditionalitas< politikai–társadalmi vetülete a >baloldalosság< (sinistritas, sinistrismus). A helyesen értelmezett >jobboldalosság< annak a klasszikus >jobboldalásznak< felel meg, amelyet Joseph de Maistre és Metternich a XIX. század első felében, Julius Evola pedig – mindenki másnál inkább – a XX. század két középső negyedében képviselt. E >jobboldalosság< igazi formáját >ultra-dextritas<-nak – ultra-jobboldalásznak – is nevezhetjük, megkülönböztetve ezt az >extrém-dextritas<-tól – a szélsőjobboldalástól –, amelynek szinte mindenkor jellemzője a >contra-sinistritas< – az ellenbaloldalosság – általi érintettség. (Ellenbaloldalásznak nevezzük azt a baloldalosság-ellenes állásfoglalást, amely mégsem veti le, illetve mégis átveszi a baloldalosság céljainak, módszereinek és alapvonásainak egy részét.) A tradicionális ultra-jobboldalosság toleránsan, ám kritikusan viszonyul az ellenbaloldalástól érintett – olykor egyenesen átitatott

– szélsőjobboldalishoz, minthogy a baloldalishoz minden formáját élesen elutasítja, és az ellenbaloldalishoz sem fogadja el. A tradicionális létszemlélet hívének e tekintetben akkor sem lehet más álláspontja, ha a legteljesebb – és mindenképpen jogosult – »apoliticitas« pozíciójába vonul vissza.

A »Traditionalitas« mind a nacionalizmus, mind pedig – és főként – az internacionalizmus általánosan ismert formáival szemben elutasító magatartást gyakorol, de nem zárja ki a pozitív nacionalizmus vagy akár a pozitív internacionalizmus lehetőségét sem, ha azok sem nem baloldaliak, sem nem ellenbaloldaliak, vagyis nem adják át magukat semmiféle – sem nacionális, sem »összemberi« – nivellativizmusnak. A tradicionális állásfoglalás képviselője elfogadhatja a konnacionalizmust, de csak akkor, ha az a pozitív és antinivellativista nacionalizmust és a szintén pozitív és antinivellativista internacionalizmust fogja egybe és múlja felül. Mindenekelőtt azonban a transznacionalitás vagy szupranacionalitás híve, amely – mintegy »lefelé« – engedményeket tehet a pozitív konnacionalitáson és konnacionalizmuson át a nacionalitás–nacionalizmus, valamint az internacionalitás–internationalizmus felé – feltéve, ha azokban semmi sincs sem a baloldalishoz, sem az ellenbaloldalishoz.

Alapelvei szerint a »Traditionalitas« mindig az »Imperium Monarchicum« híve, mégpedig az abszolút és rendi monarchia eredeti, még el nem különült egységéé, vagy esetleg e kettő újonnan egyesített formájáé. Ennek a monarchiának theokratikusnak, autokratikusnak, arisztokratikusnak, androkratikusnak és meritokratikusnak kell lennie, s nem konstitucionálisnak vagy demokratikusnak. (E tekintetben a limitáltan konstitucionális formáció – egy olyan, mint amilyen az Osztrák–Magyar Monarchia volt 1867 után – a végső, bár nem szívesen tett engedmény.)

Társadalmi–gazdasági vonatkozásban a »Traditionalitas« alapelveinek nem felelhet meg sem a kapitalizmus, sem a szocializmus, hogy a kommunizmusról ne is beszéljünk. A feudalitás–feudalizmus azonban megfelelően tekinthető, ha eredeti, romlatlan, vagyis inkább középkori, mint későújkori formájában valósul meg.

A »Traditionalitas« elvei szerint meghatározódó létszemlélet hívei szerint a »liberalizmus« nem csupán »libertas«-, vagyis szabadságellenes, hanem voltaképpen szabadelvűség-ellenes is. Szabadság- és szabadelvűség-ellenes lenne még akkor is, ha »jóhiszemű« volna (noha nem az), mert az, amit fel akar szabadítani, a legnagyobb rabságot jelenti, a legalacsonyabb és legsötétebb erőnek való alávetettséget, amely éppúgy kizárja a szabadságot általában, mint az elvek érvényesítésének szabadságát. A »megvalósult liberalizmusban« egyébként szó sincs az elvek kinyilvánításának szabadságáról vagy tiszteletben tartásáról: kizárólag a felforgató és destruktív elvek gátlástalan és parttalan özönének ki- és felszabadításáról, s az ezzel szembe forduló megnyilvánulások könyörtelen elfojtásáról lehet beszélni. A liberalizmus »vezéralakjai« nemcsak a múltban, hanem a jelenben is mindig az antiliberális intolerantizmus pregnáns képviselői voltak, ha a »másként

gondolkozás« – melyet köreikben magasztalni szokás – az ő elgondolásukhoz képest jelentett »másságot«.

A modern világ – az antitradicionalitás világa, amelyben az egyre fokozottabb krízisek egymásba épülve követik egymást. A modern világ produktumait nem szabad összekeverni a jelenkor valamennyi megnyilvánulásával, hiszen a »Traditionalitas« jelenkori igenlése specifikusan »jelenkori«, de egyáltalán nem modern jelenség, hiszen az archaicitásra és ezen keresztül az időtlen örökkévalóságra apellál. Az, ami jellegzetesen modern – mindig negatívum, s ha elvekről van szó, ezek az elvek számunkra sohasem fogadhatók el. Ennek értelmében mind a természettudományos, mind az általánosan elterjedt társadalom- és történettudományi világképet gyökeresen át kell értékelni, teljesen újra kell fogalmazni.

A »Traditionalitas« alapelvei szerint formálódó létszemlélet hívei magától értetődően nem állhatnak meg a »spiritualitas« »materialitas«-szal szembeni elsőbbségének a hangoztatásánál. A »Traditionalitas« nem csupán a materializmussal és a materialista atheizmussal áll szemben, hanem minden egyéb deviáns irányvonal megnyilvánulásával is szembehelyezkedik, s ez vonatkozik a látszólagosan spirituális irányzatokra is. A »parapsychismus« valamennyi ága, sőt a »parapsychologia« mint tudomány, ha a »parapsychismus« hatása alá kerül, ilyen devianciának minősíthető. Egyáltalán nem vonjuk kétségbe azt, hogy a parapszichofizikai megnyilvánulások nem jelentéktelen része tényleges és valóságos, s azt sem, hogy e területeken még egészen kivételes meglepetésekre lehet számítani. Továbbá azt sem vonjuk kétségbe, hogy ezek a megnyilvánulások bizonyos tekintetben »érdekesek« lennének, s nem állítjuk, hogy ezekkel nem kellene foglalkozni. Azt viszont a leghatározottabban és a leghangsúlyozottabban kijelentjük, hogy a »parapsychismus« a sötétség erőivel áll kapcsolatban – a felbomlás és felbomlasztás erőivel. Bizonyos protestáns gyülekezetek összejöveitein – különösen azokon, amelyeken nem ritkák a »parapsychismus«-hoz kapcsolható jelenségek – a sötétség erőinek jelenléte csaknem kézzelfogható.

Ha a »Traditionalitas« és az »occultismus« viszonyát vizsgáljuk, exakt módon kell fogalmaznunk. Amennyiben az »occultismus« csak azt jelentené, hogy a rejtett világok feltárulásának a lehetőségét kell elfogadni, akkor a »Traditionalitas« létszemléletének a hívei okkultisták lennének. Úgy tűnik azonban, hogy az okkultizmus nem csupán erre korlátozódik, hanem arra összpontosít, ami nem tartozik a szorosan vett »physicalitas« köréhez, de semmiképpen nem »metapsychica«-i. A tradicionális létszemlélet híveit érdekli az, ami »occult«, de nem erre koncentrálnak, hanem az eredetre, az eredet előtti kezdetre és a kezdet előtti kezdettelenre, s ennek a filozófiafeletti és szolipszisztikus megvalósítására.

Maradéktalanul és abszolúte téves vélekedés – testesüljön az meg bármiféle elméletben – tulajdonképpen nincs is; ennek ellenére a valóban érvényes állásfoglalások kivételesek. A jelenkor okkultisztikus irányvonalai – akár okkultizmusnak minősítik magukat, akár nem – kétségtelenül prezentálnak validitással bíró megállapításokat és feltárásokat is. Ezt fölösleges, sőt értelmetlen lenne tagadni, végül is azonban messze elkerülik nem csupán a lényegét, hanem a lényegest is, és optimális esetekben sem haladják meg a másodrendűségek, többnyire pedig még a harmadrendűségek szintjét sem. Ez – részben – képviselőik kvalitásaiból vagy éppen kvalitás-hiányaiból következik, másfelől azonban ebben egy tendencia is kifejeződik, amely arra irányul, hogy a teresztricitások fölé emelkedni szándékozó embereket ne a ›Metaphysicum‹, hanem a samsara más lehetőségei – mondhatnók, más regionális lehetőségei – felé irányítsa.

Míg a korábbi okkultisztikus irányzatok meglepően gazdag »doktrinális« háttérrel rendelkeztek, olyan doktrinális háttérrel, amelyben a tradicionális tanítások fragmentumai és maradványai is helyet kaptak, addig a legújabbak tanításbelileg sokkal szegényesebbek és silányabbak, viszont sokkal inkább »praxis-orientáltak«, s ezáltal sokkal veszedelmesebbek lettek.

A tradicionális létszemlélet vonatkozásában kritérium érvényű az, hogy a »modern spiritualitás« tekintetében milyen állásfoglalást alakítanak ki e létszemlélet hívei. Ez pedig nem lehet más, mint a messzemenően kritikus figyelembevétel – mindannak radikális elutasítása mellett, ami a modern spiritualításban nem igazán spirituális, s ez a legújabb irányzatok esetében csaknem ezek teljességét jelenti.

A XIX. század utolsó negyedétől kezdődően fellépő spiritualista irányzatok jellemzője az elkötelezett evolucionizmus, amelyet valamiféle »differenciált« égalitarianizmussal egybekötve tálnak fel. Az ilyesfajta irányzatok döntő többsége – nem véletlenül – a legvulgárisabb reinkarnacionizmus elvi bázisára helyezkedik, azt a »reményt« keltve a tájékozatlan tájékozódókban, hogy – miután hozzávetőleg mindenki egyenlő esélyekkel »indult« – a megtorpanások, kerülő utak és regressziók ellenére is, az újabb és újabb inkarnációk során »tökéletesedve«, és »jóvá téve« a hibákat előbb-utóbb mindenki – vagy csaknem mindenki – célhoz ér. A cél, persze, mindig a létezői lét körében marad, amelyet újabb – szintén a létezői lét körében maradó – »magasabb« cél követ, újabb bukásokkal és e bukások korrekciós lehetőségeivel, körülbelül ›ad infinitum‹.

Addig, amíg a főként biológiai evolucionizmus »tudományos« babonája nem bukkant fel, a korai okkultisztikus és kvázi-okkultisztikus irányzatok és iskolák még nem voltak evolucionisták, s ez a tény – pusztán önmagában is – kifejezi, hogy az ilyesféle szellemi áramlatok mennyire függvényei a modern antitradicionalitás erőinek.

Ezeknek az irányzatoknak természetesen megvan a maguk ellenséggképe is. Ezt egyfelől mindig a materializmus tölti be, másfelől pedig az eltérő spirituális irányzatoknak úgyszólván mindegyike, de mindenekelőtt a ›Traditionalitas Metaphysica‹, függetlenül attól, hogy milyen kevésbé ismerik ennek az alapelveit.

A modern álspirituális irányzatok többsége – bármit állít is önmagától – polgári demokratiko-liberális. A nacionalisztikus vonalak kivételesek, s van egy-két, a »békésen anarchisztikus« eszméssel rokonszenvező áramlat is, egyébként pedig »apolitikusoknak« szeretik magukat minősíteni, noha szinte sohasem teljesen azok.

*

A ›Traditionalitas Metaphysica‹ princípiumaira alapozódó létszemlélet döntően nem a »múlt«, a »múltbeliség« felé fordulás, vagy a »múlt« felélesztési kísérleteinek az ›oriens‹-e. Az igazi ›archaicitas‹ – s ezt döntő kimondanunk – sem mint lehetőség, sem mint valóság nem a múltban mint olyanban rejlik. Nem vitatható, hogy az időhöz nem köthető ›archaicitas‹ időbeli vetülete az ›antiquitas‹, vagyis inkább a prehisztorikum, mint az ókor, inkább az ókor, mint a középkor, inkább a középkor, mint az újkor, inkább az újkor, mint a legújabb kor történetisége, de még ez is inkább, mint a jelenkor. A Kali-Yuga rohamos végkifejlete következtében is a paradigmákat inkább a múltban keressük, de lényegileg abban, ami a múltban inkább kifejeződött, mint napjainkban. Ez nem változtat azon, hogy – az időfeletti módon időtlen örök felé irányulva – a ›jelenkortudat‹ egyetlen szellemi áramlatban sem olyan erős – még megközelítően sem –, mint éppen a tradicionalitás híveinek körében. A múlt, a jelen és a jövő adekváтан jelenik meg létszemléletünk fényében, mindegyik önnön dignitásának megfelelően. A múlt felé másképpen kell fordulni, mint a jelen felé, s a múlthoz és a jelenhez másképpen kell viszonyulni, mint a jövőhöz. A pontszerű ›jelen‹ pedig egészen más, mint az egyébként nagyon is fontos jelenkor: a pontszerű jelen az időtlen és időfeletti ›aternitas‹ felé vezető út kapuja.

Hozzávetőleg – igaz, messze nem teljességükben – az ezekkel kapcsolatos állásfoglalások azok, amelyeknek az elfogadása – a korrelatív elutasításokkal együtt – ›critèrium‹ súlyú annak eldöntésénél, hogy valaki – éppen ez idő szerint – megfelel-e azoknak az elvárásoknak, amelyek a tradicionális létszemlélet hívei részéről mindenképpen elvárhatók.

ŐshagyományTartalomjegyzék | Nyomtatható változat

A LÉT ÉS A TUDAT A METAFIZIKAI TRADÍCIÓ MEGVILÁGÍTÁSÁBAN

LÁSZLÓ ANDRÁS1

A lét és a tudat egybeesése különböző vonatkozásokban a nyugati filozófia története folyamán is felmerült. A görögségtől kezdve napjainkig mindig is voltak olyan filozófiai irányzatok, amelyek ugyan különböző megközelítésekben, de ezt a tudati és létebeli egységet hangsúlyozták – általában azonban a végső konzekvenciáig nem mertek eljutni. Tudjuk, hogy még azok a filozófiai áramlatok is, amelyek a szubjektív idealizmusban a legmesszebbre mentek, a filozófiai lexikonok közhelyei szerint mindig megtorpantak ott, ahol az ismeretelméleti vagy lételméleti szolipszizmus felmerült. A szolipszizmus annyit jelent, hogy „csak önmagam”, „csak önmagamra alapozott”; egyes szám első személyre vonatkoztatva és kifejtve: csak én magam vagyok, rajtam kívül senki és semmi nincs. Ez a „rajtam kívül senki és semmi nincs” természetesen nem az emberi személyre vonatkozik: nyilvánvaló, hogy sok ember van, sok emberi személy van, de csak egy alany. Amit tehát azonnal tudatosítani kell, az az emberi személyek sokasága és az alany egyetlensége, mert a legvulgárisabb elméleti tévelygést idézheti elő az, ha valaki a perszónális létet, az emberi perszonalitást tekintené egyetlennek. Az alany megelőzi az embert, és megelőzi a világot. Az alany a tudat centruma. A „tudat centruma” azt jelenti, hogy a tudat ura. A „tudat ura” pedig azt jelenti: a Lét Ura.

Az alany uralja a létet, de nem valamilyen elvontságként, nem egy lételméleti elvontságként. Az alany mindig én vagyok, vagyis csak egyes szám első személyben vethetem fel. Ha megszólalok, mint emberi perszonalitás szólalok meg, és ezen az emberi perszonalitáson keresztül mint alany szólalok meg. Az alanyt nem lehet másfelé keresni, csakis az egyes szám első személy irányában, máskülönben nem található meg. Ezt a keleti szellemiség a nyugatinál élesebbre állítva fogalmazta meg: vagy egészen közvetlenül kinyilatkoztatva, vagy csak áttételesen (mint például a kozmológia tekintetében), de Keleten a szemléletnek állandóan ez az alapja, középpontja és célja. Ugyanis mindazok a szellemiségek, amelyek önátalakításra törekedtek (például a joga vagy a jogával ekvivalens egyéb megvalósítási utak), szolipszizmus nélkül értelmüket vesztenék. Azok az újabban általánosan elterjedt nézetek, melyek szerint ezek a megvalósítási utak voltaképpen az emberi lélek különböző mozzanatait, beállítódását vagy orientációját alakítják át, tévesek. A perszónális emberhez ezek csak annyiban nyúlnak hozzá, hogy a perszónális embert lebontják arról az alanyiságról, amely a perszonalitáson keresztül, a perszonalitás által, ugyanakkor azonban a perszonalitás által megbénítva, lefokozva és lehatárolva nyilatkozik meg.

Ha az alanyi erő a személyiség körében lecsökkennek, akkor mindig ezek az erővesztések, ezek a hiányok, ezek a gyengeségek idézik elő azt, hogy az ember önmagától függetlenül létező objektív realitást tételez fel. Aki a világot önmagától függetlenül is fennállónak sejti, érzi és éli meg, az ezzel semmi mászt nem fejez ki, csak azt, hogy ő alanyilag gyenge: semmi egyebet, csak saját gyengeségét, saját mentális gyengeségét. Miért? Mert az alanyiság, a görög auton és a szanszkrit ātmā létteremtő. A létteremtés olyan mélyen rejlik a perszonalitás mögött, az alany közvetlenül centrum körüli erőinek a körében, hogy azt az önmagát perszonalitásában csaknem teljesen elveszített emberi lény képtelen önmagában felfedezni. Tehát az a teremtetési folyamat, amelyben az egész létet megteremti, az észlelésben pusztán a konstatación szorítkozik. A teremtetésből pusztán az marad meg, amit észlel. Már nem teremtetőnek éli meg magát. Önmagában ez még elfogadható lenne, viszont intuitíve sem ébred rá arra, hogy jelenlegi, teremtetménnyé lefokozott állapotában is a potenciális teremtetőt hordozza. A teremtetésből pusztán az észlelés, a tapasztalás, a konstatación, a megállapítás maradt.

Ha az ember saját tudatfunkcióit tanulmányozná, rájöhetne, hogy amiben még valamiféle kreativitás megmaradt, az a gondolkodás, viszont a gondolkodás egyúttal a leggyengébb, legillékonyabb és a legszubtilisabb tudatfunkció is. Az akaratlagos képzetalkotás hozzá képest erősebb, viszont a benne működő teremtő erő gyengébb. A spontán képzetalkotás még erősebb, de az alanyi lét még gyengébb benne. Ez azt mutatja, hogy a gondolkodástól minél messzebb távolodunk az empirikus tapasztalás és az észlelések irányába, annál inkább kirajzolódik a létező, és annál kevésbé vesz részt benne az alany, annál kevésbé éli meg önmagát teremtőnek. Az, hogy az akaratlagos képzetalkotás lényegesen nehezebben és szétesőbben és bizonytalanabban valósul meg, mint például egy félálomszerű, spontán képzetalkotás, nagymértékben jellemzi az ember jelenlegi állapotát. Vagyis az idegen, a más, az auton-nal szembeni heteron erői közönségesen és általánosan sokkal nagyobbak, mint az auton erői. Ez pedig elválaszthatatlan a valóság intenzitásával kapcsolatban kialakított fordított szemlélettől. E kifordított szemléletet a szanszkrit nyelv egy külön szóval, a „viparyayá”-val, a megfordultsággal jellemzi. A cél pedig pontosan a vipari-viparyaya, vagyis a megfordultság megfordítása. A görög nyelv régebbi alakjában ezt a „metagnoiá”-val később pedig a „metanoiá”-val jelölte, amely mint megtérés, mindig egy tudati ráébredést, egy önmagamhoz való visszatalálást jelentett. Az egyik lehetséges megfogalmazás szerint ez az, amikor a megvilágítottól a fény forrása felé fordulunk.

Tehát ennek a kifordított szemléletnek egyik alapvető és súlyos jellegzetessége pontosan az, hogy az ember azt tekinti valóságosnak, amivel szemben tehetetlen, és ha még tehetetlenebb valamivel szemben, azt még valóságosabbnak tartja; vagyis összehasonlíthatatlanul valóságosabbnak tartja saját gondolatainál és gondolkodási funkcióinál azt a kétszáz kilós zsákot, ami a fejére esik. Ami összenyomja, amivel szemben tehetetlen, amit nem tud áthatni, az van, és minél kevésbé tudja áthatni, annál inkább van. Ez egy olyan szemléleti degeneráció, aminek a szellemi utakon meg kell fordulnia. Viszont ha kizárólag csak tudattartalmilag változtatja meg ezt az ember, akkor tett ugyan egy lépést, de nem túlságosan nagyot: önmagában valamit átfogalmazott. Ez az átfogalmazás persze nem azt jelenti, hogy ezentúl általánosan így is fogja megélni a világot. Ettől a világot még nem így éli meg. Mindenesetre azonban valamilyen értelemben önmagát megnyitotta. A megvalósítás azonban innen még messze van: a megvalósítás annyit jelent, hogy önmagamamat megvalósítom. Nem a szó pszichológiai értelmében; a pszichológia értelmezésében az ember akkor valósítja meg önmagát, ha céljait, terveit vagy egyebeket elér. A metafizikai önmegvalósítás esetében nem erről van szó. Megvalósítani annyi, mint megteremteni. Ebből a szempontból teljesen érdektelen, hogy már meg vagyok teremtve; teljesen érdektelen, hogy önmagamamat már itt találom a világban, mintegy adottságként a világba vetve (ez a heideggeri Geworfenheit értelme), ha egyszer nem önmagamamat teremtve és létesítve találom meg magamat a világban, ha egyszer úgy élem meg, mintha nem én teremtettem volna. Ha pedig nem én teremtettem, akkor más teremtette: a heteron. A heteron pedig a fel nem ismert auton: a más, a fel nem ismert önmagam. Az auton felismerése a heteron-ban a heteron megszűnéséhez vezet. Ehhez viszont nélkülözhetetlen egy olyan világszemléletnek, egy olyan létszemléletnek a kialakítása, amely nemcsak létszemléletként áll fenn, hanem létszemléletként működik is. Itt nem elég csak azt a sztatikus aspektust érvényesíteni, amit a „szemlélet” szó fejez ki; elengedhetetlen egy dinamikus aspektus megléte is, vagyis az, hogy a szemlélésben mindig ilyen vagyok, így szemlélek, így nézek.

Tehát nemcsak nézet, hanem nézés, nemcsak világnézet, hanem világnézés; nemcsak struktúra és keret, hanem élő folyamat.

Ahhoz, hogy másképpen nézzek önmagamra és a világra, ahhoz hogy intuitíve felkeressem azokat a pontokat, ahol a teremtető aktivitás észlelhető, természetesen komoly segítséget nyújthatnak bizonyos doktrínák interpretációi, különösképpen pedig a keleti tanítások. Tulajdonképpen a nyugati tanítások, a keresztény felekezetek dogmatikái is jelentős segítséget nyújthatnak ezen a ponton, hiszen például a katolicizmuson belül pont a dogmák azok, amelyek sokkal mélyebbek, mint amit azokból az egyház egyáltalán ki szokott bontani. Ezekben a tanításokban ezoterikusan kibontható mélységek rejlenek, még akkor is, ha ezzel általában nem szokás élni. A patrisztikai irodalom vagy görög filozófia sokkal mélyebb pontokat is érintett annál, mint amit általában azokkal kapcsolatban tanítanak vagy feltételeznek. Annak, hogy itt a keleti doktrínák nagyobb nyomatékot kapnak, mint a nyugatiak, nem elvi, hanem didaktikai okai vannak, nevezetesen, hogy azok illusztrációra alkalmasabbak. Keleten ugyanis a megvalósítás útként és célként hosszabb ideig maradt fenn, mint Nyugaton. A hinduizmus, a buddhizmus, Tibetben a bön, Kínában a taoizmus, továbbá a közvetlen aktivitás szempontjából a sámánizmus különféle formái a realizációt döntőnek tartották. Ezek mögött mint vallások mögött is egy megvalósításra koncentrált szellemi-metafizikai hagyomány állt.

Természetesen a megvalósítás Nyugaton is mindig élt. Élt a keresztény gnózisban, élt a templárius rendben, élt a Grál-rendben, az igazi rózsakeresztességben. Ez utóbbival kapcsolatban nyomatékosan ki kell mondanunk, hogy ma már nincsenek képviselői, ugyanis harmincnál több rózsakeresztes szervezet működik világszerte, amelyeknek mindegyike azt mondja magáról, hogy ő az eredeti, autentikus és kompetens szervezet. Ezek között viszont egyetlen autentikus rózsakeresztesség sincs. Az eredeti rózsakeresztességbe soha nem lehetett „belépni”; abba szellemileg bele lehetett nőni, de belépni soha. Minden autentikus szellemi irányzat rangot képvisel, és pedig olyan szellemi rangot, amely közönségesen és profán keretek között nem terjesztheti és nem plurifikálhatja önmagát.

A tudat hatalma abszolút hatalom. A tudat hatalma a tudat középpontjának hatalma: az alany hatalma. Maga a kifejezés, hogy „alanyi”, vagy hogy „subjectum”, tulajdonképpen meglehetősen szerencsétlen, hiszen „aládobottságot”, „alávetettséget” jelent, míg az „objectum” egy „szembevetettséget”, „előrevetettséget”. A szanszkrit nyelv ezzel szemben az alanyra, az alany akcionalitásából vezet le szót, s ez a kartr, ami annyit jelent, hogy „alany”, vagyis a cselekvő, a tevő. A folyamat a kartum. A tárgyiasult cselekvés pedig a karma. Tehát azok a szemléletek, amelyek először a szanszkrit nyelvben fejtették ki magukat, nevezetesen a hinduizmus és a buddhizmus szemlélete az alanyiságot az akcionalitásból közelíti meg.

Némely szellemi irányzat, mint például a teozófia (noha eredetileg ez a kifejezés mást jelentett), vagy az antropológia, nem tekinthetők a szó szoros értelmében metafizikai irányzatoknak, vagyis nem a létesültségen túlira irányulnak, nem abból töltekeznek. Aminek célja csak az okkult, csak a rejtett, az a metafizikának csak egy nagyon kis szegmentumát öleli át. A metafizikai mindig kettőt jelent: egyrészt azt, hogy a természetieken túli (meta ta physika), másrészt pedig a létesülteken, a létezőkön túli. Természetesen már a „természetieken túli” is több annál, mint amivel a fizika mint tudomány foglalkozik. A fizikalitás körébe beletartoznak másfajta tér- és idő-struktúrák is,

noha nem annak a fizikalitásnak a körébe, amivel a fizika mint természettudomány foglalkozik. Azonban itt nemcsak arról van szó, hogy azt kell meghaladni, ami időn és téren kívüli, hanem azt is, ami egyáltalán létező. Az okkultista irányzatok pedig még a metafizikának az első jelentését sem érik el, vagyis bőven benne ragadnak egy másképpen strukturálódó időbeliségben és térbeliségben. Az időbeliségben és a térbeliségben való benneragadás pedig téveszméket hoz létre ezekben az irányzatokban.

Ha az igazi szellemi-metafizikai orientáció legfontosabb kijelentéseit próbáljuk megkeresni, akkor ezek között olyan kifejezéseket találunk, amelyekkel kapcsolatban egyfajta szentimentális érzület inkább antipátiával viseltetik. Ez az „erő”, a „hatalom”, az „uralom”, a „szabadság”. Tehát az, ahogyan egy embert felülmúló alanyiség, egy személyt felülmúló alanyiség a földi létformát elhagyja, továbbá a földi létforma elhagyásával kapcsolatos sorsszerűség messzemenően szorosabban függ össze a tudati erővel, a tudati jelenléttel, a perszonalitásra, a hordozókra irányuló uralommal, mint azzal, amit általában az erkölcsi kategóriák szerinti élet takar. Ennek megfelelően a tradicionális szellemiség a moralitást mindig sajátosan fogta fel. Az erkölcsi szabályok a magasrendű ember számára figyelmeztetések, figyelemfelhívások, hogy azokon a területeken, ahol a parancsolatok valamit előírnak, fokozott óvatosságra, jelenlétre, fokozott tudatosságra van szükség, mert ott a bukási lehetőség is fokozottabb. A nem igazán spirituális ember számára a parancsolat mindig egyértelműen csak parancsolat; annak számára meg kell parancsolni, és annak azt be kell tartani. A magasrendű ember is betartja, de más oldalról. Arról az oldalról, hogy az emelkedése feltételei közé tartozik. Arra figyelmeztetnek, hogy ott különös mértékben kell jelen lenni.

Azok a vallási irányzatok, amelyek szekták formájában jelentek meg (persze az, hogy „szekta”, önmagában még semmit sem jelent, mindössze annyit, hogy „le van vágva”), mindig a járulékokra figyelnek; az esszencia, a lényeg helyett az akcidenziákra, a járulékokra. Bizonyos járulékokat hipertrófizálnak, és mérhetetlen agresszivitással képviselnek. Ezeknek a járulékoknak sokkal szelídebb túlhangsúlyozása is veszélyes lenne; ha azonban agresszív módon, túlerőltetve hangsúlyozzák azokat, az minden esetben lelki-szellemi deformációkat hozhat létre. Ez egyébként, noha egészen más értelemben, de az álspirituális és ellen-iniciatikus utaknak is jellemzője.

A későbbi előadások során az itt felmerülő nehézségekkel még bőven fogunk foglalkozni. Itt csak annyit érdemes megemlíteni, hogy az a folyamat, ahogyan önmagam által egyre inkább visszavezetem önmagamhoz, sajátosan más irányba is vezethet. A tudatot például úgy is be lehet vezetni egy világba, vagyis egy tudatállapotba (hiszen a világ és a világok tudatállapotok!), hogy az aztán mind a szóban forgó tudatállapotot, mind pedig azon keresztül saját perspektíváit is megmérgezi és lehetetlenné teszi. A lét és a tudat megmérgezése bizonyos sötét kontra-spirituális és ellen-iniciatikus irányzatoknak a metódusa. A nevezett irányzatok ezzel tulajdonképpen egy rítust, egy műveletet, egy operációt, egy létoperációt hajtanak végre: például halálerőket visznek bele olyan állapotokba, amelyekben a halálerők eredetileg nincsenek jelen. A halálerőket pozitív értelemben is be lehet vinni megfelelő létállapotokba – ezek az irányzatok azonban ezt a műveletet nem pozitív értelemben hajtják végre. Minden tévút azonnal felismerhető a maga tévút voltában arról, hogy milyen mértékben alapozódik az alanyiségra. Itt ugyan van tévedési lehetőség, viszont kellő figyelemmel azt ki lehet küszöbölni. A személyre alapozott irányzatok könnyen összetéveszthetők az alanyra

alapozottakkal. Az összetévesztés lehetősége alapfokon kétségtelenül elég nagy, de ha valaki bizonyos doktrínákkal tényleg megismerkedik, ha azokban konszideratív módon el tud mélyedni, akkor az összetévesztés lehetősége majdnem a nullára csökken.

Ennek illusztrálására tulajdonképpen az Újszövetségből lehetne felhozni egy példát. Amikor Krisztus azt mondja, hogy „Én vagyok az út, az igazság és az élet”, akkor azt első megközelítésben úgy kell felfogni, hogy Ő azt mondja magáról, hogy „én vagyok az út, az igazság és az élet”. Tehát Ő az út, az igazság és az élet. Ennek igazi elmélyítése viszont akkor történik, ha ezt úgy mondom, hogy „én vagyok az út, az igazság és az élet”. Hogy kell ezt érteni? Úgy, hogy máris én vagyok? Nem. Perszonális voltomban, tehát ami nekem aktuálisan megnyilatkozik, nem. Tehát perszonális voltomban nem vagyok az – de lehetek. Akarok lenni, a cél értelmében a cél potencialitásának értelmében. Ezért hangsúlyoztam korábban is már, hogy Istenről közönségesen nem lehet úgy beszélni, hogy van vagy nincs. Az Isten létére irányuló kérdés tulajdonképpen a legyengült és elvetélődés előtt álló ítélőerők kérdése. Ennek megfelelően mindennemű pro és kontra válasz is pontosan ezek körébe tartozik. Isten a létrendi célok csúcsa. Ontológiai természetét abban lehet látni, hogy a létrendi célok csúcsa.

Általában ha valakit kellőképpen megtör az élet, vagy aki nagy horderejű impressziókkal találkozik, legyenek azok természeti jellegűek is, könnyen saját kicsinységére következtet azokból. Például nemrég hallottam, hogy valakinek a Niagarát kellett meglátnia ahhoz, hogy saját porszem voltára ráébredjen. Némelyek saját porszem voltak felismerésének egyenesen különös jelentőséget tulajdonítanak. Lehet, hogy különböző jelenségek sokkal hatalmasabbak nálam, de azt a jelenséget én veszem észre, és csak annyiban van léte, amennyiben azt észreveszem, amennyiben azt látom, amennyiben azt tapasztalom. Semmiféle más értelemben nem létezik. Én mindig több vagyok, mint az, amit látok. Mindig több vagyok annál is, amit feltételezek. És a cél nem valahol ott van. Ez a mélységes különbség a latentia és a potentia között. A cél nem ott rejtőzik valahol, amit én majd aztán el fogok érni. Nem. A cél azáltal valósul meg, hogy elérem. Nincs egy olyan cél, ami várakozna. A célt nekem kell megteremtenem. A saját célomat meg kell teremtenem. A célok nem várakoznak, legkevesbé a legsúlyosabb nagyságrendek körében. A túlvilág nem látens, hanem potenciális. Azáltal van, hogy megvalósítom. A közönséges világ sincs másképp: az is csak azáltal van, hogy folyamatosan konstituálom, noha önnön konstituáló hatalmam nem ismerem fel ebben a konstituálásban.

Önmagában a vallások és tanítások tanulmányozása – elválasztva attól, hogy megtaláljam bennük saját magam számára az orientatív eszközt – tulajdonképpen érdektelen. Éppen ezért ez nem szakkérdés. A vallásokat és a tanításokat a szakértelem oldaláról nem lehet igazán tanulmányozni. Aki nem ért a léthez és nem ért a tudathoz, az hiába ért a buddhizmushoz – tulajdonképpen ahhoz sem ért. Hiába ért valamit, állandó nem-értésben van. Aki önmagát nem érti, aki önmaga folyamatait nem konsziderálja, az mit érthet egyáltalán? Ezért van az, hogy csaknem mindegyik szentkönyv fordítása messzemenően rossz. Pedig hozzáértők fordítják, ismerik az adott nyelvet, és az adott szó szótári jelentése ténylegesen az. A nyugati nyelvekről való fordítás esetében, ahol állandó az érintkezés, a kontroll, ott ez nem jelentkezik ilyen élesen. A keleti és főleg az archaikus nyelvek esetében azonban minden fordítás állásfoglalás; minden fordításban egy szemlélet van, vagy esetleg a szemlélet úgy van jelen, mint szemlélethiány, mint az önmagára való adekvát reflexió

hiánya. Például forgalomban van Magyarországon Helmut von Glasenapp Az öt világvallás című kötete. Ez az ember egész életében csak vallástörténettel foglalkozott. Szakértelme vitathatatlan. Lényeglátása mégis olyan csekély, hogy az ember csak csodálkozni tud. Alig-alig ért valamit. Természetesen egy ilyen könyvnek is lehet valamilyen szegmentális értéke abból a szempontból, hogy valamire felhívja a figyelmet, amelyből aztán egy tényleges következtetést lehet levonni. Természetesen más olyan irányzatok is vannak, amelyek folytonos elúttalanodásra vezetnek. Vannak diszciplínák, amelyeknek jelenlegi karaktere olyan, mintha azokat külön ennek az elúttalanodásnak az érdekében hozták volna létre. Például a jelenkori pszichológia csaknem minden irányzata ilyen. Tehát olyan, hogy ha valaki elkezd vele foglalkozni, akkor az évek folyásával egyre kevesebbet fog tudni a lélekről. Úgy van megkonstruálva. Persze minden diszciplína lehetne más. Minden diszciplínában lehetne élet, lehetne szellem, lehetne felismerés, lehetnének elemek, erők, amelyek további erők felkeltésében segíthetnének. Ez azonban általában nincs így.

Amit én itt képviselek, az – teljesen távlati értelemben – gyakorlati. Ez a gyakorlatiság lenne a voltaképpeni cél; nem a közvetlen cél, hanem egy sokszorosán közvetett cél. A legkevésbé ismeretterjesztésről van itt szó. Az ismeretterjesztésre vannak külön erre a célra szolgáló előadások, könyvek, tanfolyamok stb. Másképpen szemlélni – az ehhez való hozzásegítés a cél. Másképpen szemlélni – az autoreflektív másképpen-szemlélés értelmében, és a világra irányuló szemlélés értelmében. Ehhez segítséget, szempontokat, különféle bizonyos inspiratív érintéseket lehet adni. Másfelől a jelenkorban ennél sokkal többet adni, főként közvetlenül, nem lehet. Akik azt állítják, hogy lehet, azoktól viszont nem szabad elfogadni semmit. A méregtermelés ezen a területen ugyanis elképesztő mértékeket ölt. Igazi szellemi irányzat a világon legfeljebb csak egy-két kis erecskében vegetál. Ezzel szemben az álszellemi irányzatoknak ezrei működnek. Európát egy veszedelmes típus lepte el: az indiai ál-yogi. Miután Indiában a szanszkrit nyelvet középiskolában tanítják, és az eredeti nyelv is hasonlít valamelyest a szanszkritra, és miután testnevelés órán ászanákat és egyebeket is tanítanak, majdnem minden intelligensebb indiai szakértőként, yogiként, sőt guruként tud fellépni. Ha ez kizárólag a meggazdagodás céljait szolgálná, akkor egyszerűen és közönségesen aljas üzelmek szériáinak lehetne ezt tekinteni. A veszély azonban ennél sokkal nagyobb. Ugyan az előbbiről sem megfélemlítve, de ennél sokkal ártalmasabb a cél. A jelenleg a világban garázdálkodó indiaiak – és az utóbbi időkben már a tibetiek is – éppen a már amúgy is nagyon csekély mértékben meglévő lehetőségeit zárják el a realizációnak. Ha a szóban forgó irányzatokban semmi sötétség nem lenne, tulajdonképpen akkor is mérhetetlenül veszélyesek lennének, hiszen ezek nem a mai emberre méretezett dolgok. Például Zürich mellett működik egy buddhista kolostor, ahová időnként, nagy nehezen felvesznek európaiakat is. A tanulás egyik fontos eleme tibeti szövegek memorizálása és recitálása. Minél szorgalmasabb valaki, annál inkább pórul jár. Aki kevésbé szorgalmas, az otthagyja, és átlátja, hogy az egész dolog tulajdonképpen értelmetlen. És jelenleg valóban az. Valamikor valamit elolvasni annyit jelentett, mint megérteni azt. Az írás tudója nemcsak írni és olvasni tudott, hanem a lényegét is ismerte az írásnak, lényegtelen dolgokat ugyanis sem leírni, sem elolvasni nem volt szükséges. Tehát valamikor a szöveg elmondása a szöveg megértését jelentette, a szöveg megértése pedig csaknem a tanítás megvalósítását. Ma ebből még a tibetiek számára sem maradt semmi. Az európaiak számára pedig még kevésbé. Ebben a buddhista kolostorban tehát olyasmit csinálnak, ami az évszázadokkal, évezredekkel korábbi magasrendű

keleti emberre volt méretezve; azt jelenleg első lépésben elvégeztetik valakivel, és aki elvégzi, az azt hiszi, hogy a zent műveli vagy a tibeti buddhizmust, vagy a yogát, vagy valami egyebet – és nem azt csinálja. Úgy tűnik, mintha azt csinálná, de semmi köze hozzá. Nem tudati fény ébred fel benne, hanem sajátos vitális erőket mozgósít, és minden szellemtelen mozgósított vitális erő, minden életerő halálerővé változik: elsősorban a tudatot károsítva, aztán a tudat hordozóját. Minden inadekvát módon, tehát szellemtől nem áthatottan felkeltett vitális erő halálerőként funkcionál. Ez egy olyan ellen-alchímiai folyamat, amelyet a heteron végez el; a heteron, vagyis a fel nem ismert önmagam. Nincs nagyobb ellenség a fel nem ismert önmagamnál. Minden ellenségnek ez a prototípusa. A sátáni princípium teljes mértékben ezzel függ össze. A „sátán” annyit jelent, mint vádló, mint ellenség, mint ellenfél. Isten oldaláról azonban nincs Sátán. Sátán csak az emberi létforma oldaláról van. Vagyis saját célom oldaláról nincs Sátán, starthelyzetem oldaláról viszont van.

A szanszkrit nyelvben a lét neve ugyanaz, mint a lényeg neve: a sat. A sat mindkettőt egyszerre kondenzálja. A nemlét és a nemlényeg az asat. Az igazság görög neve az alētheia. Az alētheia a nem-elfeledéssel van összefüggésben. Minek az el nem felejtése lehet az, aminek metafizikai súlya van? Nyilván önmagam önmagától való metafizikai eredésének az elfelejtése vagy el nem felejtése az, ami döntő. Az el nem felejtésben, az elfelejtés feledésében, vagyis a metafizikai feledés-felszámolásban élni annyi, mint igazságban élni. A szanszkritban az igazság neve a satya. A satya a lét és a lényeg szerint való felismerés, tanítás és élet. Tehát ami lényegtelen, ami nem lényegi, ami nem lényeges, az ebből a szemléletből nézve nem igaz. A tárgyi-tartalmi igaz-nem igaz kérdése a tradicionális kultúrákban tulajdonképpen mellékes is volt. Nem mintha igen nagy mértékben is nem lett volna meg – de nem ezen volt a hangsúly; mindig valami sokkal többet értettek azon, ami a latinban a szellemi igazságokkal kapcsolatban mint veritas, a jogi igazságokkal kapcsolattal pedig mint iustitia jelent meg. A iustitia görög megfelelője pedig ugyebár a dikē, míg a veritas-é az alētheia.

Azok a közmondás-, közhelyszerű maradványok, mint amilyen például „az igazság fénye”, nagyon lejáratos formájukban is, de az igazság és a fény kapcsolatát képviselik. Vagyis az igazság is, az alētheia is, a satya is, a veritas is a fénnel függ össze; a fény pedig a tudat lényegi természetével. A fény a tudat természete. A „szellem fénye” csaknem pleonazmus, vagyis egyetlen kifejezés sorozatban való alkalmazása. A szellem fénye a tudat fénye. A sötétség is a tudat sötétsége. A tudat ugyanis átfogóbb, mint a szellem és a fény. A szellem mindig azt jelenti, hogy a tudat centruma, vagyis az alany aktusban van. Aktusban van, vagyis az akciók betetőződésében van. Subiectum in āctū – ez az én definíciómban a szellem. Az aktusban lévő alany. Az alany tudati aktusa pedig a szellem, vagyis a fény. Elsősorban nem a fizikai fény. Nem a fizikai, a természeti fény volt az, amiről aztán hasonlatszerűen elnevezték volna a szellemi fényt. Amit fizikai értelemben fényként tapasztaltunk, az az elveszített, eldurvult és kihelyeződött fény. A szellemi fény miatt van külső fény is. A Napot nem azért hozták összefüggésbe Istennel, mert látták a Napot; nem a Napról asszociáltak Istenre. Nem. Azért van Nap, mert van Napisten. Az önmagát teremtő fény-lét az auton. Következésképpen kell, hogy lenyomata legyen a fizikai világban is, s ez az égitezt. De sem az elnevezés, főképpen pedig nem a léte az, ami innen származik. Milyen származás, amikor a természeti jelenségekből igyekeznek levezetni a vallásokat és a szellemet, és közben megfedkeznek arról, hogy egyáltalán miért van valami. Erre a kérdésre sem a megválaszolás, sem a megválaszolás visszautasításának értelmében nem

kérdeznek rá. Soha semmiféle értelemben természeti jelenségből nem deriváltak szellemit. Mindig a szellemi és mindig a magasabbrendű az elsődleges: lényegileg is, és ha van időbeli vetülete, mint az előbb elhangzottak, akkor időben is.

A nem-tudatosság felvetése, különösen abban a túlhangsúlyozott értelemben, ahogyan azt a mélylélektan teszi, tulajdonképpen egyrészt egy offenzíva az ember megismerési erői ellen, másfelől pedig explicit tévedés. Egyesek például a Jung-féle irányzatban tényleges szellemiséget ismernek fel, holott Jung irányzata sajátosan szellem-ellenes irányzat. Szellem-ellenes irányzat, mert a tudatot a nem-tudatosságból vezeti le. Mintha a tudattal szemben a tudattalan lenne a primordiális. Nyilván Jung irányzatában ez nem olyan átütő erővel és nem olyan vulgárisan jelentkezik, mint a freudizmusban, de kétségtelenül megvan. Holott olyasmi, hogy „tudattalan”, hogy „tudatalatti” tulajdonképpen nincs is. A tudatnak aktualitása és potencialitása van, és pedig végtelenbe nyitott potencialitása. Nyilvánvaló, hogy e potencialitásnak szorosan individuális, kollektív, familiáris, kozmikus és egyéb vetületei is vannak. Ilyen értelemben a tudat rétegeiről beszélni csak egyszerűen hasonlat, messzemenően hasonlat; potencialitás van, alsó és felső potencialítások vannak. Vannak olyan potencialítások, amelyek aktualizálva destruálják a tudatot; és vannak olyan potencialítások, amelyek aktualizálva a tudat emelkedésével függenek össze. Ezt az egész kérdést csak az aktualitás és a potencialitás szempontjából lenne szabad felvetni. Különben egy olyan tudati képet kapnánk, amely szerint a háttérben valamiféle eredeti rejtett természetesség lenne. Ha annak, amit a lélektan tudattalannak nevez, van valamilyen hatása, akkor az nem azért van, mert a tudattalan valamilyen okkult funkciót fejt ki, hanem azért, mert tudattalan, mert heteron, mert más. A tudattalan tulajdonképpen nem én vagyok, s mindaz, ami nem én vagyok, valamilyen értelemben ellenem dolgozik. Ezt kellő szubtilitással és átlátással kell felfogni, mert ha nem így tesszük, akkor azonnal félreérthető. Nem azt jelenti, hogy minden személy és az egész világ is ellenségem volna, hanem azt, hogyha minden azon a fokon marad meg, amilyen fokon van, akkor valóban minden a halált készíti elő, nemcsak biológiai bekövetkezésésként, hanem tágabb értelemben is.

A világ azért van, hogy visszavegyem önmagamba. Vagy ami ugyanazt jelenti egy másfajta értelmezésben: azért van, hogy leválazzam magamról. A világot mint világot, mint heteront leválazzam önmagamról – és a világot, mint potenciális auton-t visszavegyem önmagamba.

Az egység cél. Az egység az auton egysége. Ami az egységből kiesni látszik, az a heteron. Ami az egységből kiesni látszik, azt nem heteron-ként akarom visszavenni önmagamba, hanem auton-ként. Vagyis az auton-t a visszavétel előtt fel kell ismernem.

A tantrikus doktrína szerint a világon minden felfogható és átélhető yogaként. Különösen vonatkozik ez az egyes emberre. Tehát ha a kellő felismerési erők már kibontakoztak, akkor minden egyes ember úgy is tekinthető, hogy benne valami megnyilatkozik: életével valamit szimbolizál. Minél szorosabban ismerék valakit, annál hatványozottabban jelentkezik ez. Egyes emberek mintha kifejezetten olyan szimbólumokhoz kötődnének, amelyek egyértelműen pusztulási erőket reprezentálnak. Mindezt természetesen nagyon széles differenciáltsággal kell felfogni, hiszen nemcsak fehér vagy fekete van, hanem egyetlen emberben is a minőségek hallatlan gazdagsága található meg; és ezt nemcsak az ember vonatkozásában lehet elmondani, hanem az állatfajok, sőt

bizonyos értelemben az állati egyedek is kifejeznek valamit. Miután a legtöbb ember-ember reláció jelentéktelen szinten valósul meg, legalább a fontosabb személyekre kellene így nézni: mit képvisel, mi az, ami kifejeződik benne? És itt valóban a mélyre kell hatolni, mert a felületi benyomásoknak a szerepe ebből a szempontból nagyon kicsi.

Tehát nincs más lét, csak tudati lét van: tudati lét van abban az értelemben, hogy van tudati objektivitás. Tehát amivel nincs relációm, arra nem mondhatom azt, hogy van, és amivel relációm van, arra nem mondhatom azt, hogy az tulajdonképpen nincs. Objektivitás kétségtelenül van. De milyen értelemben van? Tudattól függetlenül létező objektív realitás – ilyen nincs, ez értelmetlen. Azért nem mondom, hogy a filozófia történetének legnagyobb értelmetlensége, mert ez tulajdonképpen nem illik bele a filozófia történetébe. Itt egy súlyos belső ellentmondás van, nevezetesen az, hogyha valamiről azért tudom, hogy van, mert tudok róla, tehát mert a tudatomban van, akkor én erről azt deklarálom, hogy az akkor is van, ha nincs a tudatomban. Sőt: akkor is van, hogyha soha nem is volt a tudatomban. Egyébként ez nemcsak az objektív realitás egészére vonatkozik, és nem csak a túlvilági szférákra, hanem egy sokkal konkrétabb valamire is. Ha az ember kellőképpen éber, beláthatja, hogy egy jelen nem lévő entitásnak egészen sajátos az ontológiai helyzete. Aki azt hiszi, hogy hazamegy, mert a lakását ott találja, az naiv realista. Mit jelent az, hogy „ott van”? Azt, hogy különböző gondolati, képzeleti létállapota a szóban forgó lakásnak valamikor felmerülhet. Különben semmilyen állapota nincs. Miért lehet mégis mindig olyan szabályosan rátalálni valamire? Azért, mert az ember konstituáló hatalma olyan mélyen gyökerezik, olyan mélységesen távol van attól a hatalmi szférától, amit az ember közönségesen tudatilag uralni tud, olyan nagy a tehetetlensége – ezért lehet megtalálni dolgokat. Ezért tudja az ember, hogy amikor odamegy, akkor azt fogja találni. Nem alapvetően mást, hiszen alapvetően akkor sem talál mást, ha háza összedől. Az alapvetően más az lenne, ha állandó mágikus hatalommal rendelkezne minden létezővel kapcsolatban. Ez a mágikus hatalom – noha nem a közvetlen elérhetőségek körében – lehetőségként persze fennáll, hiszen maga a hatalom hatalmi lehetőség. Ha ez a hatalmi lehetőség aktualizálódik, akkor már nem arról a démonmágiáról van szó, amikor a mágus még nem vette át önmaga felett a hatalmat, és ezért az erők lények formájában jelennek meg. A nem teljesen átvett mágikus hatalom lények formájában való megjelenése, tehát az uralomnak csupán egy részleges megvalósítása veszélyes s ugyanakkor végzetes is lehet, hiszen ezek a lények formájában megjelenő erők nagymértékben reálisak. A démonomágus ugyan uralmat gyakorol a szóban forgó erők felett, de nem úgy, mint önmaga felett. A goétikus vagy démonomágiával szemben a teurgikus mágia ellenben olyan természetű, hogy abban az auton hatalma a korlátlanságba kezd növekedni, és mindenekelőtt önmagára vonatkoztatott hatalmat jelent, tehát a mágus a lények és erők feletti, vagyis a heteron feletti hatalmát mint önmaga felett való hatalmát gyakorolja.

A mágus a betetőződésnél az egész világ teremtője, fenntartója és transzmutálója lesz. Felismeri, hogy a világ azért van, mert teremtette és fenntartja – a hindu Īśvara-Trimūrti értelmében: Brahmaként, Viṣṇuként és Śivaként. És mindig is ő volt az, aki teremtette, fenntartotta és transzmutálta a világot. Ez azonban nemcsak pusztán felismerés kérdése, hanem megvalósítás kérdése is: a személyen túli megvalósítás kérdése. A célba ért mágus nemcsak saját személyét, saját perszonalitását valósítja meg, hanem ő az, aki az egész létet is megvalósítja. Ha a létben csak egyetlen olyan mozzanat is lenne, ami

kimaradna a megvalósításból, az lehetetlenné tenné azt, amit metafizikai felébredésnek nevezünk. A mindenhatóság nem következménye, hanem előfeltétele a metafizikai megvalósításnak. A mindenhatóság alatt természetesen mindenhatóságot kell érteni, minden korlátozottság nélkül. És ez nemcsak omnipotentia, hanem omniagentia is. Nemcsak mindenható, de mindent megtevő is. Semmi sincs a világon, amit ne a célba ért mágus működtetne. Ki a célba ért mágus? Önmagam, ha célba érek. Van más világ, mint tudati világ? Nincs. Van más centruma a tudati létnek önmagamon mint alanyon kívül? Nem mondható, hogy lenne. Tehát az egész világ belőlem fakad. Ha azonban én mégsem úgy élem meg, hogy belőlem fakad, akkor az azt jelenti, hogy nem vagyok teljesen önmagam középpontjában. Vagy úgy is mondhatnám, hogy nem vagyok teljesen magam. Ha teljesen önmagam lennék, önmagamat mint teremtet, fenntartót és átváltoztatót valósítanám meg. Ennek jelentősége határtalanul nagy. Annak számára határtalanul nagy ennek a jelentősége, aki nem nyugszik bele saját állapotába, aki ugyanis belenyugszik saját állapotába, az saját állapotából ugyan ki fog mozdulni, de lefelé. Aki nem törekszik felfelé, az lefelé hanyatlik. Hiszen már pusztán a süllyedés lelassításához is rendkívüli emelkedési erők szükségesek; a megállításról és a visszafordításról nem is beszélve.

Ha az ember egy közönséges emberi életet megnéz, akkor egyik felében a gondviselés teleologikus nagyszerűségét látja, másik felében pedig annak tökéletes megtagadását és lerombolását. Ezek a kérdések az erő kérdései. Amíg az ember a földi-emberi létformát foglalja el, tulajdonképpen addig egy kibontakozásban van. Kibontakozásban, és nem fejlődésben. Aki ebben a folyamatban a fejlődés analógiáját látja, az alapvetően téved. Itt létforma-elfoglalásról van szó. Természetesen a halálerők a létforma-elfoglalás kezdetén azonnal működésbe is lépnek, de csak akkor kerülnek túlsúlyba, ha az ember nem áll ellen. A szellemi ember azonban ellenáll a halálerőknek. Mit jelent mindez? Azt jelenti, és azt kell jelentenie, hogy az embernek – még csak nem is a magas realizációk értelmében, csak egyszerűen a maga perszonalitásának tekintetében –, akármeddig is éljen, mindig élete utolsó fázisában, élete utolsó pillanatában kellene a legmagasabb fokon állnia. Mert ha százhusz évig él, akkor természetesen százhusz éves korában magasabb szinten áll, mint száztizenkilenc éves korában; és messze magasabb fokon, mint ötven éves korában. Természetesen ez általában nem tapasztalható. Nem tapasztalható, hogy a magas kort megérők ,in floribus' lennének utolsó hónapjaikban. Ez pedig azt jelenti, hogy egy idegen erő kezd el működni, egy olyan idegen erő, amely lényegében nem idegen, de az átélésben egyelőre idegenként jelentkezik. Egy hatás jön létre. Tudjuk, hogy a betegséget sohasem az okozza, ami látszólag okozza. Tehát a tudati eltompulást igazából sohasem az agyérelmeszesedés okozza, és tulajdonképpen a kolerában való halált sem a kolera kórokozója okozza, és egyáltalán, semmit sem az okoz, amiről az ember azt gondolja, hogy okozza. Ezek mindig kompanációk, társulások, és betársultan a kiváltódás perifériájában játszanak szerepet. Nyilván nem lehet azt mondani egy kórokozóra, egy patogén baktériumra, hogy semmi köze a betegséghez, de alapvető köze soha sincs hozzá, alapvetően soha nem azon múlik a betegség. Minden betegség egy sorsalakulás. Miután nagyvonalúan azt mondjuk, hogy heteron és auton, voltaképpen a heteron-lényszerű erők beláthatatlan sokasága és differenciált sokasága, és önmagamnak, mint auton-nak a differenciált hatalomátvételi és hatalom elvesztési aktusai vannak jelen és zajlanak – ez a voltaképpeni sors. Ezek azok, amelyek sorshelyzeteket hoznak létre, hogy majd ezekből a sorshelyzetekből támadások induljanak a jelenlegi létforma ellen. A

támadás a mélyfizikalitásban megy végbe, és ehhez kompanálódnak, társulnak a periférián a kiváltó okok. A voltaképpeni okok másutt vannak, és ebből a szempontból a betegségeket kiváltó okok inkább az okozatok körébe tartoznak. Van ugyan okszerűségük, de nem elsőrendű, nem is másodrendű vagy harmadrendű, hanem nagyon is sokadrendű okszerűség ez. Éppen ezért az ellenük való küzdelem nem tud alapvető gyógyulásokat létrehozni. A periférián akár teljes gyógyulás is bekövetkezhet, a mélyben azonban nem. Az, hogy a síkok és az aspektusok sokaságában menjen végbe egy gyógyító folyamat, már a sokkal régebb és tisztultabb korokban is csak alig-alig volt meg.

Minden szellemi szemlélet – és a keleti szemlélet ezt különösen kihangsúlyozza – az önmagamhoz való visszatalálást nem célként kezeli, hanem tulajdonképpen a kezdettel kapcsolatos műveletek körébe sorolja, viszont tudatában van annak, hogy egy ilyen kezdettel kapcsolatos művelet a kezdeti szférában természetesen célként is megjelenhet. Mindazonáltal a realizációs műveletek senki számára nem tehetők kötelezővé, sőt, még csak azt sem lehetne mondani, hogy azok mindenkinek kifejezetten javasoltak lennének. A jelenlegi tévutaknak pedig épp az az egyik jellegzetes vonásuk, hogy óriási súlyt fektetnek arra, hogy mindenki valamilyen határozott úton haladjon – ami nem is csoda, miután szándékosan tévutakat nyújtanak, tehát az ezekre való ráterelés az érdekük. Vannak viszont komolyabb és jó szándékú megközelítések is, viszont ezek hasonlóképpen ilyesmit propagálnak. Holott szó sem lehet arról, hogy a metafizikai realizáció mindenki számára alkalmas lenne, noha legvégső soron minden ember számára nyitott – de csak legvégső soron. Mert szorosan véve a legtöbb ember számára csak nagyon kevésbé nyitott. Tulajdonképpen azok számára nyitott, akik az egyetlen Ember, a szellemi, univerzális Ember emelkedő és felfelé törekvő arculatát képviselik önmagukban a pusztá potencialitásnál erősebb posszibilitásként. Tehát az, hogy a metafizikai realizáció legvégső soron mindenki számára nyitott, s hogy én magam, mindenben átélve önmagam, felébredhetek – ez tulajdonképpen egy tantétel, és csupán annyit jelent, hogy erre mindenki képes. Ebből aztán arra következtetni, hogy azért nekem is van esélyem – főképpen akkor, amikor az ember nem is törekszik erre – véleményem szerint ezt általában azok szokták felvetni, akik a metafizikai felébredésre ugyan nem törekszenek, de valahonnan úgy informálódtak, hogy ilyen célokat megjelölni névlegesen intelligens dolog. Ezek az emberek úgy vélekednek, hogy tulajdonképpen törekedni kell, mert az jó és értelmes, és azért vannak esélyeim, noha ennek érdekében nem teszek semmit, és majd, ha ráérek, csak akkor fogok tenni ezért valamit.

Ha valaki felismeri azt a törvényt, amit képvisel, akkor azt ismeri fel, amit a hinduizmus és a buddhizmus szanszkritul svadharma-nak nevez. A svadharma a saját uralma, a saját törvénye a lénynek. Nemcsak azt jelenti, hogy mi a missziója, és mit kell tennie, hanem sokkal inkább azt, hogy hogyan tud rátalálni arra az útra, amit bejárva önmagához talál vissza. A teljes visszatalálásban aztán a dharma és a svadharma is felszámolódik, mert aki a célba ért, az a dharma urává válik. Ezért rá vonatkoztatott dharma nincs: nincs svadharma-j. Mindazonáltal az utat a svadharma határozza meg.

Végezetül szólnunk kell még a karmá-ról, amellyel kapcsolatban oly sok visszaélés tapasztalható. Karma annyi, mint „cselekvés”. A karma-vāda, a karma-tan pedig azt jelenti, hogy a világon minden akció minden akcióval összefügg. Természetesen önmagam akciója, vagyis amit önmagam akciójaként élek át, az még szorosabb kapcsolatban van perszonális önmagammal. A karma tanába természetesen bele van ágyazva az akció-reakció elve éppúgy, mint a

karmának mint bilincsnek a felfogása, noha a kettő nem ugyanaz. Az általában vett karmát mégis össze szokták téveszteni a karma-bandhá-val, a karmikus kötelékkel. A karma-bandha a megkötöttség. Miért működik ez a megkötöttség? Azért működne, mert a szerencsétlen ember csinál valamit? Azért lenne ez bilincs? Szó sem lehet róla. Azért bilincs, mert a cselekvést nem teljesen önmaga hajtja végre. A heteron miatt bilincs, azért, mert a heteron minden tettbe állandóan belejátszik. Csupán a heteron miatt lesz a karmából karmikus kötöttség, vinculum karmicum, bilincs, tehertétel, háló. Azért, mert nem önmaga a végrehajtó. Azért, mert csupán társvégrehajtó. Még gondolkozásában is csupán társvégrehajtó, pedig a gondolkodásban van a legkisebb szerepe a heteron-nak. És ez utóbbiért lehet és kell minden realizációs utat gondolkozással kezdeni, nem pedig azért, mert az a legerősebb, a legelementárisabb. Szó sincs róla. Azért kell minden utat gondolkozással kezdeni, mert az ember ott és akkor leginkább önmaga. Még akkor is, ha teljesen más és hamis nyomokon indul el a gondolkozásban, magának a gondolkodási funkciónak olyan sajátosságai vannak, hogy egy metamorfózis kiindulópontjaként szolgálhat. Egyébként a gondolkozásnál a legapróbb érzés is sokkal erősebb, viszont az érzésekben akkora a heteron-működés, hogy azokkal utat kezdeni nem lehet. Kizárólag az érzésre, mint alapra nem építhető realizáció. A realizáció egy bizonyos fázisában természetesen az érzésekre is sor kell, hogy kerüljön, hiszen azok az élet legjelentősebb elemei közé tartoznak.

Tehát csak azt érhetem el – és ez a keleti metafizika egyik alaptétele –, amit voltaképpen sohasem hagytam el. „Voltaképpen” nem hagytam el; mert „voltaképpen” elhagytam, és messze eltávolodtam attól, amit voltaképpen sosem hagytam el. Csak oda juthatok, amit soha nem hagytam el.

* * *

László András

A METAFIZIKAI MEGVALÓSÍTÁS REGULARITÁSA ÉS LÉNYEGE

A prodiniciáció, az iniciáció és a metafizikai megvalósítás vonatkozásában újból és újból felmerül a regularitás és az irregularitás kérdése, ezek egymáshoz való viszonya, a regularitás elengedhetetlensége vagy az irregularitás megengedhetősége.

Ezzel összefüggésben azt kell elmondanunk, hogy lényegileg a proiniciáció is, az iniciáció is, és a metafizikai megvalósítás is regularitáson alapul. Az, amit meg kell valósítani, amire a törekvő törekszik, ami ennek az egész folyamatnak a célja, a lényege, csak regularitás alapján valósítható meg. A regularitást azonban többféleképpen lehet értelmezni. Beszélhetünk konvencionális regularitásról, amely konvencionális regularitás vonatkozásában a metafizikai tradicionalitás szerzői–gondolkozói különböző nézeteket vallottak.

A konvencionális regularitás fogalmának bevezetése lényeges, mert voltaképpen irreguláris metafizikai megvalósítás nincs; ám azt is ki kell mondanunk, hogy a megvalósításnak nem kell szorosan kapcsolódnia valamilyen konvencionális iskolához, szorosan vett úthoz, valamilyen centrumhoz vagy valamilyen centrum által képviselt láncolathoz. Ez a kérdés részletesebb megvilágítást és alaposabb elemzést igényel.

Amit a konvencionális regularitás szempontjából irregularitásnak neveznek, az a szó valóban szigorú értelmében nem okvetlenül tekinthető és tekintendő irregularitásnak, csupán azt jelenti, hogy a konvencionális reguláris vonalak bizonyos esetekben kikapcsolhatók, háttérbe szoríthatók vagy mellőzhetők. Tekintetbe kell venni, hogy a jelen korban a konvencionális regularitást képviselő irányzatok és centrumok vagy kimerülőfélben vannak, vagy már kimerültek. Ez azt jelenti, hogy ha fenn is tartják ezeket, nem okvetlenül képesek valódi iniciatikus lehetőségeket biztosítani. Tekintetbe kell venni azt is, hogy európai vonatkozásban és az Európa függvényében megjelenő civilizációk vonatkozásában egyetlen olyan vallás vagy a vallásoknak egyetlen olyan köre létezik, amely elvileg háttért biztosíthatna a reguláris és konvencionális beavatásnak és megvalósításnak. Ez a vallás a kereszténység – nem az iszlám, nem a hinduizmus, nem a buddhizmus, hanem a kereszténység.

A kereszténység – mint vallás – nem lehet kerete és feltétele olyan irányzatoknak, amelyek mivoltuknál fogva erősen különböznek a kereszténységtől, sőt némely tekintetben szemben állnak azzal. Ha valaki valóban vallásos akar lenni, mondjuk római katolikus, akkor nem csatlakozhat egy olyan irányzathoz, amely irányzat belső doktrínáit tekintve is, de tulajdonképpen céljait és a törekvés egész menetét tekintően oly mértékben különbözik a katolicizmustól, hogy e különбözőség sok tekintetben

ellentétesnek fogható fel a katolicizmussal. Nem követhető egy olyan vallás mint keret, amely sem a metateizmust, sem az autoteizmust nem ismeri el, sőt kifejezetten szemben áll azzal, és kifejezetten egy objektív realitás, méghozzá egy tudatomtól független objektív realitás értelmében posztulálja Istent, nem ismeri el az Isten-felettséget, s ebből következően lényeges kérdésekben nem tud támaszt adni és így akadályt jelent a metafizikai megvalósításra törekvő számára. Nagyon lényeges, hogy csak olyan vallás lehet megfelelő keret, amely vallás nem mond ellent a fent említett tételeknek. Ha valaki követ egy vallást, akkor azt komolyan, teljes elkötelezettséggel, lényének mélyéből kell, hogy

kövesse. Lényének mélyéből kell, hogy kövesse azokat a doktrínákat a megvalósítási utakkal és metodikákkal együtt, amelyek a megvalósításhoz közvetlenül kapcsolódnak. Ez a vallási keretek kérdését érintő megállapításunk meggyőződésünk szerint helytálló. Más a helyzet az iszlám, más a helyzet a hinduizmus, más a helyzet a buddhizmus vagy a taoizmus esetében, ahol ezeknek a vallási formái bizonyos tekintetben, kellő megközelítéssel és kellő átéléssel valóban támaszt és keretet biztosítanak.

A másik kérdés magának a megvalósítási útnak a regularitása, a jelen esetben konvencionális regularitása. Az előbb említettük, hogy konvencionális megvalósítási utak – bár metodikájuk ismert lehet – a megfelelő közvetítésre ma már sem Nyugaton, de igen sok tekintetben Keleten sem képesek. A beavatásra és megvalósításra irányuló centrumok, valamint az ezekkel összefüggésben megjelenő láncolatok fontosságát, alapvető jelentőségét egy pillanatig sem vonjuk kétségbe, de ezeknek csak akkor van érvényük, ha a megvalósítás reális megvalósítás, a beavatás valóban beavatás, ha valóban megvannak azok az emberi feltételek mind a mesterek, mind a tanítványok részéről, amelyek között ezek tökéletesen gyakorolhatók és kivitelezhetők. Bár nem tagadjuk, erősen kétségbe vonjuk annak a valószínűségét, hogy ma lennének ilyenek, és valószínű, hogy a jövőben még kevésbé fognak létezni. Ismételjük, ez nemcsak Nyugaton, hanem Keleten is fennáll. Az olyan kísérletek sikerének a valószínűsége, amelyek egyfelől egy vallási keretet arrogálnak, másfelől egy a szó szoros értelmében konvencionális regularitást (vagyis egy konvencionális regularitáshoz kapcsolódó metodikát, egy konvencionális regularitáshoz szorosan kapcsolódó, azt képviselő centrumot és láncolatot), megközelítően nulla.

A kérdést mélyebben vizsgálva, meg kell néznünk azt is, hogy mit jelent az, hogy láncolat. A láncolat nem csak azt jelenti, hogy olyan értelemben érkezik hozzám az iniciáció, miszerint van egy mesterem és a mesteremnek is volt egy mestere és annak is volt egy mestere – és így tovább egy bizonyos pontig elmenően. Ez tulajdonképpen az iniciációnak, a megvalósításnak, az átadásnak és a láncolatnak egy merőben exoterikus, tehát samsárai vetülete. A láncolat voltaképpen bennem van, amely buddhista terminológiával élve az Ádi-Buddhától eredve érkezik el az én tudati és átélésbeli létszintemhez. Ez a bennem lévő láncolat, ha nem kapcsolódik a külsőleg megnyilatkozó láncolathoz, vagy fordítva, ez a külsőleg megjelenő láncolat nem kapcsolódik ehhez a benső láncolathoz, akkor a láncolat valósága, ahogyan azt konvencionálisan értelmezik, nem létezik. Ha létezik, akkor bennem létezik. Bennem mély–magas intuíció révén felismertté válik – ekkor tartozom egy láncolathoz, az igazi láncolathoz, amely különböző guru-szinteken át egészen az Ádi-Buddháig terjed, önnön Ádi-Buddha valóságomig; abból származik le, abból közvetítődik számomra. A 'mester', a guru minden esetben egy benső guru kivetülése. A guru, akivel találkozom, akár a külső világban, akár egy benső, internális átélésben, én-magam vagyok a szó legszigorúbb értelmében. A guru önnön guru fokozatomat képviseli, önnön momentán átélhető cela ['tanítvány'] fokozatomhoz képest és cela fokozatom felé.

Lehetségesek olyan megvalósítási, és ezt megelőzően iniciatikus, és ezt is megelőzően prodiniciatikus utak, lehetőségek, amelyek semmiféle konvencionális regularitáshoz nem kapcsolódnak, ilyen módon, ebből a szempontból „irregularisak”, de mélyebb–magasabb értelemben nagyon is képviselnek egy regularitást, centralitást és egy láncolat-szerűséget is.

Ahol ez utóbbi külső feltételei megvannak, ott van egy exoterikusan értelmezhető láncolat és centrum, ahol autentikus mesterek tanítanak; ehhez autentikus tanítványok kapcsolódnak, és én autentikus tanítványként kapcsolódom az autentikus mesterhez. Ez az út biztosabb, szilárdabb, megbízhatóbb, mintha nem így történik. De ez a lehetőség már legalább egy emberöltő óta nem áll fenn; a benső törekvés viszont fennállhat.

A benső törekvésnek és a benső törekvést képviselő törekvőnek ebben az esetben nem a világot kell bejárnia addig, amíg esetleg valamiféle centrumot nem talál, hanem egy olyan látszólagos irregularitáshoz kapcsolódhat, amely azonban bensőleg és lényegileg igenis reguláris, és amely döntően benső felismerésekre alapozódik, benső felismerésekből indul ki, és benső felismerések révén talál olyan reguláris metodikát, amely a külső reguláris keret nélkül, de bensőleg a legszigorúbb regularitás és metodici-tás értelmében tud és képes működni.

Regularitás és metodika nélkül nincs megvalósítás. Ezt a leghatározottabban állítjuk, posztuláljuk és képviseljük mindenkor, minden időben, mindenki felé. Ez azonban nem szükségképpen olyan, mint amilyen általában szokott lenni vagy amilyennek általában elgondolják.

A külső regularitásnak is csak akkor van érvénye, ha azt egy benső regularitás esz- szencialifikálja, máskülönben a külső láncolat nem láncolat. Az, hogy egy hiteles mesterrel kerülök kapcsolatba, akinek még hitelesebb mestere volt, és így tovább, önmagában semmit nem biztosít, még akkor sem, ha ez korrekt módon fennáll. De a jelenkorban ez nem is áll fenn. A törekvő arra kényszerül, hogy egy sokkal labilisabb, bizonytalanabb és védtelenebb megoldáshoz folyamodjék, mert nem tehet mást, mert nincs más.

A modern ember iniciációképtelen. Csak az archaikus tudat avatható be. Abban az esetben, ha az archaicitás iránti affinitás és irányultság fennáll, a tudatot prodiniciáció révén előarchaicifikálni kell, hogy a megvalósítás – egyelőre még az iniciáció szintjén – valóban elkezdhető legyen. Az iniciációt prodiniciációnak kell megelőznie, és ezt is sok mindennek meg kell előznie. Biztos, hogy valamilyen módon reguláris utak doktrinális emlékeihez lehet fordulni. Nagyon óvatosan ugyan, mert ezekhez hozzátartozott a guru által való prezentáció és a guru ezzel kapcsolatos útmutatásai. A metodikát is megtalálhatja valaki, különös figyelemmel arra, hogy az egész folyamat még a legfelgyorsítottabb változatában is apró lépésekben történik. Egy embernek magát először korrektifikálnia kell, ezzel teszi magát alkalmassá a prodiniciációra. A korrektifikációnak is vannak előkészítő fázisai. Felfokozódó esetben ezekkel az

apró lépésekkel azonban egy olyan benső luminozitást tud elérni, amely apró lépések során az egész folyamatra való rálátása határozottan megnövekszik. Az apró lépésekben tett műveletek feltáró érvényű műveletek lesznek. Aki ezen a vonalon az önkorrekciónak legegyszerűbb szintjén elindul, az a következő lépést már nagyobb benső fénytéljesség értelmében tudja elvégezni, azután még nagyobb fénytéljesség birtokában tudja folytatni. A kisiklás lehetősége állandóan fennáll, még akkor is, ha egy guru irányítása alatt áll. Teljesen guru nélkül nem lehet haladni. „Akit nem egy mester vezet, azt a sátán vezeti.” A guru, ha külső guru, akkor is benső guru, kivételül az úgynevezett külső guruba, ami rejtetten bennem van, és ami rejtettségéből folyamatok során meg tud valósulni. A veszély óriási, de a veszély akkor is nagy, ha van külső guru, ha egy láncolatba, ha a konvencionális regularitás értelmében egy szervezett centrumhoz kapcsolódom. E nélkül még nagyobb mértékben fennáll, de ma már ez az egyetlen út, ami még lehetőségeket tár fel számomra.

Egy nagyon lényeges kérdéshez érünk el. Mi voltaképpen a megvalósítás esszenciája? A megvalósítás esszenciája nem a metodika. Metodika nélkül nincs megvalósítás, de a megvalósítás nem a metodikán múlik. Ha bennem egy igazi, erős és leküzdhetetlen törekvés él az Igazság keresésére, amely ebben az esetben az Önmagamban gyökerező Igazságot jelenti, és amely ebben az esetben végső fokon az Önmagamhoz való elérést jelenti, – ha ez a törekvés ténylegesen és felfokozódó mértékben, az élet feletti élet értelmében jelen van bennem, akkor ez a törekvés lesz az egyetlen lehetőségem a megvalósításra. Ez a megvalósítás lényege és nem a metodika. A metodikát évmilliókig gyakorolhatja valaki, úgy, hogy jó esetben nem ér el sehová. Kevésbé jó esetben a felbomlás, szétesés és aláhullás irányába lép el. Ha yoga-gyakorlatokat végzek – akár egy mester felügyelete alatt – és ez a törekvés nem él bennem, akkor sehova nem juthatok el. Tegyük hozzá azt, hogy a mester, aki ilyen tanítványt elvállal, nem lehet teljesen autentikus mester. Éppen a tanítványok iránti „nagylelkűség” tehát az egyik legpregnansabb jele annak, hogy a mesterek nem autentikus mesterek vagy nagyon kevésbé autentikus mesterek.

A lényeg az Igazság keresésére irányuló igazi, erős és leküzdhetetlen törekvés. Ez vezet el a megvalósításig. Ezt a törekvést azonban koordinálni kell, regularizálni kell, koordinálttá, rendezetté, strukturálttá kell tenni, mert különben az egész folyamat egy szétfolyó menetbe, duktusba megy át. Ha azonban ez a törekvés megvan, akkor a metodika – bár ismétlem: elhanyagolhatatlan és kikerülhetetlen – másodrendű. Soha nem a metodika hiánya miatt nem érték el azt, amit nem értek el, és soha sem a metodika megléte miatt érték el azt, amit elértek. Minden bizonnyal azt kell mondani – mint ahogy Keleten ezt így is fogták fel –, hogy aki kellően éretté válik, az meg fogja találni a megfelelő metodikát. Külső guru vagy benső guru formájában rá fog lelteni. Meg fogja találni azokat a segítő mozzanatokot és műveleteket, amelyeket el kell végezni. Metodika nélkül nincs megvalósítás, de csak metodika alapján elgondolhatatlan a megvalósítás – és erre mérhetetlenül kevés figyelmet fordítanak. A legtöbb mai irányzat azt mondja: csináld! Csinálni kell! De ha nem él az, ami az egésznek a lényege, akkor hiába csinálja. És ha egy mester magához vesz egy olyan tanítványt, aki a lényegre éretlen és képtelen, akkor a mester nem igazi mester, a tanítvány pedig nem igazi tanítvány. Ez egyértelmű, biztos.

Ha valakinek valamilyen módon – szinte csodálatos módon – lehetősége van autentikus centrumhoz csatlakozni és benne ez a törekvés él, akkor tegye. Helyes, ha ezt teszi, és helytelen lenne, ha nem tenné. De ismétlem, ez ma már nem egy nyitott lehetőség. Nem sok autentikus centrum létezik, és ezek ma már nem igazán centrumok, viszont rengeteg nyilvánvalóan álcentrum áll fenn. Meg kell jegyeznünk, hogy a valóban komoly irányzatok komolyságával szemben is joggal táplálhatunk nagyon is megalapozott kételyeket. Lehet valaki privátim komoly ember, hiteles és intelligens, de valamit elvét és valami hiányzik. Látszólag fenntartani centrumokat, ha lehet is, tulajdonképpen bűnös dolog. Bűnös dolog a beavathatatlan emberek mégis beavatása, a megvalósításra képtelen emberek megvalósítási utakra való rászorítása. A tanítvány részéről is az, mégpedig azért, mert nem látta át svadharmáját. Nem kötelesség, nem feladat és nem is helyeselhető, ha egy beavatásra képtelen ember mégis beavatásra törekszik. Egy most még beavathatatlan ember esetleg tud olyan benső műveleteket végrehajtani, amelyekből beavatható lesz, de vannak olyan emberek, akiknek a svadharmája messzemenően nem ebbe az irányba van beállítva; az ilyenek törekvése eleve hibás. Ha egy mester ilyen embert tanítványul fogad, akkor a mester mester volta – és ez a legfinomabb megfogalmazás – megkérdőjelezhető. Szigorúbban fogalmazva: kétségbevonható és tagadható.

Mi regularitás-pártiak vagyunk, metodicitás-pártiak vagyunk, és nem lehetünk mások, ha ezt a kérdést komolyan vesszük. De ennek a regularitásnak nem kell okvetlenül konvencionális regularitásnak lenni. A metodika, a metódusok együttese még nem biztosítja a megvalósítást.

A praeksistentialis–transzcendentális bázis és tradicionáltság – mint kvalitás –, valamint az irányultság és a törekvés lesz az, ami – a princípiumok szem előtt tartása mellett – az internális regularitást az externális irregularitás ellenére is biztosítani képes.

László András

NÉHÁNY ÉSZREVÉTEL AZ EMBERI ÉLET IDŐBELI TAGOLTSÁGÁT ILLETŐEN

Az időnek □ mint áramló tartamnak (duratio fluensnek) □ három adekvát szemléleti módja lehetséges: a) lineáris idő és időszemlélet, □ b) ciklikus idő és időszemlélet, □ c) radiális idő és időszemlélet. Az idő, az időiség és az időbeliség e háromféle felfogása nem csupán □ mindegyiket tekintve □ érvényes, hanem csakis ezek együttes figyelembevétele fogadható el.

Az idő □ mint áramló tartam □ egyszerre lineáris és ugyanekkor ciklikus. Az áramló tartam (duratio fluens) és az álló tartam (duratio stans) interrelációjában jelenik meg a radiális idő. Ez az időnek □ mint álló tartamnak □ az időbe □ mint áramló tartamba □ való belépéskénti ideje, és egyszersmind az áramló tartamból való kilépéskénti idő is, közvetlenül a teremtett álló tartam (duratio stans creata) síkjára, közvetve pedig a teremtetlen álló tartam □ végső fokon az abszolút időfeletti időtlenség □ felé.

A földi□emberi világ síkján a korporális ember individuális□perszonális léte□élete az időben (in tempore) kezdődik és az időben (in tempore) ér véget, de mindig jelenlévő magasabb létsíkjaiban mindig jelen vannak a más kezdetek és végek, a más tartambeliségek, a linearitás, a ciklicitás és a radialitás kétirányúságának az együttese. Ezek összjátéka alakítja ki a teljes emberi élet kvázi-ritmikus tartambeli tagoltságát.

Az emberi élettartam normatív minimuma □ a tradicionális felfogás értelmében □ 72 év; a Távol-Keleten szívesen beszélnek 81 évről, vagy éppen 120 évről, □ de □ asztrológiai szempontból □ a 96 év, a 100 év és a 108 év, valamint □ némely irányzat szerint □ a 60, a 64 és a 84 év is kitüntetett jelentőségű tartamnak tekinthető.

A hármas tagoltság elfogadása □ elengedhetetlen, ám mégis elnagyolt. Az ifjúkor, az érett kor és az időskor: érvényes megkülönböztethetőség, de nem ad teret az árnyaltságra irányuló igény kielégítésére.

A négyes felosztás □ úgy tűnik □ mindenképpen érvényesebb, különösen akkor, ha □ a yugákhoz hasonlóan □ az 1:2:3:4 arányt □ mint tartambeli növekedési haladványt □ állítjuk szemléletünk előterébe.

Itt a 70 éves és a 90 éves □ másodrendű □ kitüntetettséget kell alapul vennünk, □ mert ezek bázis évei, a 7 év és a 9 év viszont elsőrendű jelentőségűek. Vagyis:

$1 \times 7 \text{ év} = 7 \text{ év}$ 0□7 éves korig gyermekkor

2 x 7 év = 14 év 7–21 éves korig serdülőkor/ifjúkor

3 x 7 év = 21 év 21–42 éves korig előérettkor

4 x 7 év = 28 év 42–70 éves korig érett- és utóérettkor

Ebben a tagoltságban az időskor 70 év felett kezdődik, s a kifelé irányuló tevékenységnek – nagyjából – ez a befejező időszaka. Az igazi befelé fordulásnak ekkor kellene megkezdődnie.

Másképpen:

1 x 9 év = 9 év 0–9 éves korig gyermekkor

2 x 9 év = 18 év 9–27 éves korig ifjúkor

3 x 9 év = 27 év 27–54 éves korig érettkor

4 x 9 év = 36 év 54–90 éves korig időskor

Az aggkor e tagoltsági felosztásban a 90. életév betöltése után kezdődik.

Világosabb és árnyaltabb képet ad az, ha a fentebbi élettartam-felosztásokat az asztrológia planetáris felosztásaival kombináljuk.

A 9 éves alaptagoltság szerint:

0–9 éves korig Luna

9–18 éves korig Mercurius

18–27 éves korig Venus

27–36 éves korig Sol

36–45 éves korig Sol

45–54 éves korig Sol

54–63 éves korig Mars

63–72 éves korig Jupiter

72– ? éves korig Saturnus

A 7 éves alaptagoltság szerint:

0–7 éves korig Luna

7–14 éves korig Mercurius

14–21 éves korig Venus

21–28 éves korig Sol

28–35 éves korig Sol

35–42 éves korig Sol

42–49 éves korig Sol

49–56 éves korig Sol

56–63 éves korig Mars

63–70 éves korig Jupiter

70– ? éves korig Saturnus

A 12 éves alaptagoltság szerint:

0–12 éves korig Luna

12–24 éves korig Mercurius

24–36 éves korig Venus

36–48 éves korig Sol

48–60 éves korig Sol

60–72 éves korig Mars

72– 84 éves korig Jupiter

84– ? éves korig Saturnus

Ez a három különböző tagoltsági fel- és beosztás együttesen érvényes és együttesen veendő figyelembe a kétféle tetraktys-tagolás messzemenő figyelembevételével.

A 7 éves alaptagolás részletezése az élet első 7 évének a vonatkozásában:

0□1 éves korig Luna □ Luna

1□2 éves korig Luna □ Mercurius

2□3 éves korig Luna □ Venus

3□4 éves korig Luna □ Sol

4□5 éves korig Luna □ Mars

5□6 éves korig Luna □ Jupiter

6□7 éves korig Luna □ Saturnus

Ez a részlettagolódás az élet későbbi fázisaiban is megjelenik, de korántsem ilyen pregnáns és egyértelmű módon.

A Hagyomány szerint a Satya□Krta-Yugában □ az Aranykorban □ az emberi élettartam 4000 vagy 4320 év volt, de ennél tovább is tarthatott; a Treta-Yugában 3000 vagy 3240 év volt a földi□emberi élet időbeli tartama; a Dvápara-Yugában már csak 2000 vagy 2160 év volt ez az idő; a Kali-Yugában □ a Sötét Korszakban □ pedig 1000 vagy 1080 évnél kevesebb, □ a lefutási időszakban pedig vagy 100, vagy 108 év az általánosan érvényesülő maximum; többnyire ennél rövidebb ideig élnek az emberek és csak igen kivételesen élnek tovább.

Az asztrológia 60, 72, 84, 96, 108, 120, (132,) 144 éves életkorokat vesz figyelembe, de sok híve van a 100 éves A. Frank Glahn-életkörnek is. Post mortem pedig elkészíthető a tényleges élettartam = 360°-os kulcson alapuló életkör is, és ez retrospektíve minden más életkört előz a validitás tekintetében.

Az élettartam ideje quantitative □ a propektivitás értelmében és vonatkozásában □ rendszerint nem ismeretes, ezért a spirituális életterv nagy vonalakban történő meghatározásához leginkább a 72 évig tartó életben való gondolkozás lehet irányadó, noha az élet lehet jóval rövidebb és jóval hosszabb is. Ha valaki már betöltötte a 72. életévét, áttérhet a 108 évig tartó élettartammal való kalkulációra, erről pedig □ esetleg □ a 144 évig tartóra (a 36-tal való oszthatóság különösen kiemelt érvényt mutat).

Az életkorokhoz □ életfázisokhoz □ sajátos életvezetésbeli modalitások, feladatok és feladatkörök tartoznak, amelyeknek be-nem-tartása nagymérvű □ esetleg végzetesnek minősülő □ hátrányok felhalmozódásához vezethet az autotransmutatio spiritualis et metaphysica vonalán.

Voltak, vannak, lesznek szorosan kivételes esetek, kivételes életek, kivételes individuum personalék/persona individualisok, amelyek és akik meghaladták-meghaladják az egyébként feltétlenül érvényes keretek által meghatározódó életvezetést, egyebek között az életkorokhoz kapcsolódó feladatok vonatkozásában is. Ilyenek azok, akik például a Yoga valamelyik reguláris – kivételesen: irreguláris – ösvényén haladnak. A Yoga – mint a metafizikai megvalósítás aszkézise – felmentést ad vagy adhat a kaszt-törvények – a varna-dharmák – és az életkor-törvények – az ásrama-dharmák – feltétlenül kötelező volta alól.

Az indiai hindu tradíció által meghatározott világban a bráhmána-varna varna-dharmájához a következő ásrama-dharma-kör tartozott, fokozati fázis-szintek szerint:

1. brahmacári(n) fázis

Ez az ifjúkort jelenti, amely a tanulmányokban való elmélyedés korszakának felel meg, a későbbi – egyre inkább spiritualizálódó – életvezetés megalapozásának az értelmében.

2. grhastha fázis

A ház urának, a férjnek és családapának a korszaka. Családalapítást, világi gyarapodást, gyermek nemzését és felnevelését jelenti ez a korszak, de úgy, hogy ennek minden mozzanata alárendelődjék a szellemi – metafizikai irányultság princípiumainak.

3. vānaprastha fázis

Ha a bráhmána-apa legkisebb gyermeke is az önálló életvezetés útjára lépett, és egyéb – feltétlen érvényű – feladata nincs többé, – az apának – férjnek el kell hagynia otthonát s egy erdei remetetelepre kell vonulnia, hogy kizárólag az életfelettségre koncentrálódjék az élete.

4. sannyási(n) fázis

Az erdei remetetelepen megért időskor újabb feladatot állít a bráhmána elé: az erdei remetetelepet is el kell hagynia, hogy vándorló, teljesen otthontalan remeteként – aszkétaként élje le végső életszakaszát, maradéktalanul a metafizikai felszabadulás – a moksa – megvalósítása felé fordulva.

Ezek az életfázisok lazán kapcsolódtak az időbeli tagolódásból következő életfázisokhoz, de a viszonylag szoros kapcsolódás az optimalitás megközelítését jelentette, s ha ezt valami nem zárta ki vagy akadályozta meg,

lehetőleg az ezekhez való hozzásimulást is □ mint kvázi-feladatot □ szem előtt tartották.

Némileg ironikus kisarkítással azt mondhatnók, hogy az □átlagember□ mintegy 36 éves koráig infantilis, ezt követően pedig □ szinte átmenet nélkül □ szenilis, vagy legalábbis szenilissé kezd válni.

A kilencévenkénti fordulók □ plusz-minusz egy-két-három évnyi pontossággal □ rendkívül jelentősek. A legtöbb ember 27 éves kora körül □leáll□, mintegy megfeneklik; szemléletét addigra rögzíti, s ha képes is váltani, ez már nem lesz igazi váltás, □ a meglévő, kialakult és megmerevedett keret-szkhématikumokon belül marad, ha pártállást változtat, ugyanúgy fogadja el az újabbat, mint a levetett korábbi fogadta el korábban és tartotta meg egy ideig. A nagyon alacsonyrendű emberek már a 18. életévük körül megtorpannak, további életüket □ elsősorban szemléletileg □ az fogja táplálni és meghatározni, amit addig magukba építettek. Ma már a 36. életév körüli lezáródás is kezd □teljesítménnyé□ válni, a 45. vagy 54. életév körüli pedig egyre inkább kivételes lesz.

A szellemi embernek soha nem lenne szabad lezáródnia, s ha valóban szellemi emberről van szó, tudjuk, hogy nem is záródik le, nem tokozódik be százéves kora felett sem, ha megéri, és egyáltalán soha.

Voltaképpen közvetlenül a halál előtt (és persze a halál pillanatában) kell a legmagasabb spirituális niveau-n állni, bármikor következik is az be. Lehet, hogy egy biophysiológiai □lelassulás□ bekövetkezik, ez még □megengedhető□, de tényleges mentális leépülésről szó sem lehet.

A test □örökifjúsága□ a Kali-Yugában csak egészen kivételes ösvények egészen kivételes viatorai számára lehetséges, és ez is egyre kevésbé. A lélek □ jelentős □ megtartottsága és alig-kikezsdhetősége a szellemi ember esetében azonban követelmény, a szellem épsége pedig condicio sine qua non, és ez □ úgy véljük □ teljesen magától értetődik.

A szellem a Kali-Yuga jelenlegi előrehaladottságában kevésbé tud a testre hatni, arra azonban képes, hogy megakadályozza a testet meghatározó hatásának az érvényesülését a szellemet és a szellem épségét illetően. A test a lélekre általában erősen képes hatni, és ezen keresztül a szellemre is hatást gyakorol. A test közvetlen□közvetett lélekre□szellemre való hatásának a meghatározó erejét feltétlenül vissza kell fognia annak, aki spirituális□metafizikai törekvőként akarja definiálni önmagát. Az erre irányuló feladatok teljesítésének a nehézsége rendkívüli, és □ a korszak függvényében □ egyre nehezebb lesz.

Ha egy ember felnövekszik, teljesen felnőtté kell válnia, □ ez az éberség érett megtartásához és fokozásához elengedhetetlen; ezt azonban úgy kell elérnie□megvalósítania, hogy □ minden infantilizmus kizárása mellett □

megőrizze magában a gyermeket. A magamban lévő gyermek elvesztése a spirituális□metafizikai realizációt kizárja, □ ugyanúgy, mint a felnőtté-válás perfektuálódásának az elmaradása. Az infantilis felnőtt az, aki felnövekedése ellenére úgy marad meg gyermeknek, hogy az igazi, érett felnőttiséget voltaképpen soha nem éri el. A felnőttiség □ ha ebből a gyermek meg- és fenntartása elvész □ rövid úton a szenilitás kezdetébe megy át. A bennünk □ szigorúbban fogalmazva: a bennem □ lévő gyermek meglétének az elenyészése a szenilitás kialakulásának a legfőbb metaszomatikus oka.

Összefoglalóan fogalmazva: az infantilitás és a szenilitás más és másképpen, de egyaránt kizárja a spirituális□metafizikai megvalósítást.

A gyermek (főként a csecsemő) közelebb van az eredethez, ezen keresztül a kezdethez, emögött pedig a kezdetlenséghez. A felnőtt viszont az érett éberség, az éber érettség birtoklásához jutott vagy jut közelebb. A csecsemő állapota □ ha folytonosan csökkenően is, de □ adott, □ a felnőtté viszont □ az □életút közepétől□delétől□ fogva □ a természetes kontingenciáknak kitéve □ hanyatlík, és ez csak akkor van másként, ha határozott benső □ mondhatnók: ember- és életfeletti □ akaratlagos ellenhatás alakul ki e hanyatlással szemben. Emelkedésre törekvő□irányuló ellenmozgásra van szükség: nem csupán a tényleges emelkedéshez, hanem a hanyatló alászállás leállításához, sőt ennek az ütembeli lassításához is. Aki a naturalitásra hagyatkozik, annak fiatalon kell meghalnia ahhoz, hogy ne az emberalattisághoz közelítve öregedjék meg, így fejezve be földi életét.

A praeexsistentia és postexsistentia a földi□emberi időbeliséghez képest az időtlen létezéshez tartozik. Ez azonban még messze nem az abszolút időfeletti□időtlen örökkévalóság (aeternitas), csak egy annyira más időiség□időbeliség, ami az általánosan átélt tartambeliséghez viszonyítva, ha relatíve is, ám ténylegesen: valamiféle kvázi-időtlenséget jelent.

Az emberi praeexsistentia és postexsistentia valóságának a feltétlen bizonyosságát hangsúlyozottan valljuk, ugyanakkor az ezzel kapcsolatos teológiai állásfoglalásokat □ amelyek egymástól nagyon különbözőek lehetnek □ általában □ □helyükre téve□ □ elfogadjuk. A redincarnationismus vulgaris illetően az állásfoglalásunk elutasító; a visszafogott postulatio redincarnationis állításait sem tudjuk igenlően elfogadni. A regeneratio tendentialis □ metafiziko-tradicionális szempontból általánosan és egyértelműen elfogadott. Ez valóban nem lehet vita tárgya. A kérdés az, hogy a tendenciák □ karmikusan meghatározódó □ visszaáramlásán túlmenően elfogadható-e olyasmi, ami összefüggésbe hozható az árnyalt s visszafogott újraszületés-tan alapvető állításaival. A válasznak szintén árnyaltnak, visszafogottnak, sokrétűnek és többértelműnek kell lennie. Ennek a tárgyalása szerzőgárdák kötetét igényelné. Minthogy e tanulmánynak nem ez a tárgya, még érintőlegesen sem foglalkozhatunk a kérdéssel□kérdéskörrel. Annyit mondhatunk csupán, hogy a redincarnationismus vulgaris határozott elutasítása, a redincarnationismus subtilis el-nem-fogadása alaptételeink közé tartozik, ezek azonban nem vonják maguk után feltétlen szükségességgel a factualitas redincarnationis maradéktalan tagadását.

Az élet – az életfelettség kereteibe ágyazottan – nem a születéssel, nem a biológiai fogantatással, de még csak nem is az okkult fogantatással kezdődik, ahogyan nem a klinikai, nem a biológiai és nem is a perfektuált halállal (vagy valamilyen azt követő időbeli ténnyel) végződik. A praefecundalis és a postmortalis életentúli-élet mikéntje mérhetetlenül komplex, sokrétű és többértelmű, a vonatkozó kérdések és válaszok is multiasszpektuálisak és multidimenzionálisak.

Az élet totalitása messze túlmutat az életkorok rithmicitásán, ciklicitásán, tagolhatóságán és tagolhatatlanságán. Ez azonban semmiképpen nem mond ellent az élet időtartamának a különböző fázisokra tagolásának □ mint messzemenően indokolt és megalapozott eljárásnak, sem az érvényesség, sem a jogosultság értelmében.

Az élet kevésbé tervezhető. Az esetlegesen sikeres életmegtervezés □ metafiziko-tradicionális szempontból □ több-, de legalábbis kétértékű. Amennyiben mégis lehetségesnek és pozitíve értékelhetőnek tekintjük, □ az életkorbeli fázisok legkifejezettebb és legelmélyültebb tekintetbevétele: elengedhetetlen. általában is tanulmányozni kell ezeket, de önmagunk□önmagam életére vonatkoztatottan is. Az előbbi az utóbbit segíti elő, és □ a princípium-felismerés vonatkozásában □ az utóbbi az előbbi alátámasztására szorul.

Az időbeli□tartambeli létezés a ciklusok sokaságához kapcsolódik. A legkisebbek tízezred-időmásodperc nagyságrendűek vagy még ennél is rövidebbek, a legnagyobbak quadrillió-években □mérhetőek□. Ezeknek a tanulmányozása nem tartozik a szorosabb értelemben vett metafizika körébe, de a metafizikailag meghatározott kozmológia és anthropológia fontos elő- és melléktanulmányt jelent éppen a metafizikai elmélyülés megalapozásához.

A modern ember érzéketlen mindaz iránt, ami földi–emberi exszisztenciáján – a vertikális értelmében és felfelé – túlterjed és túlmutat. A jelenkori ember azonban nem szükségképpen modern ember (noha általában az). A modern ember akkor sem veszi figyelembe az élet tartambeli és fázis-szerinti tagolódását, ha informatíve tud is ezek meglétéről, ha olvasott□hallott az élet fázisairól és az ezekhez kapcsolódó konzekvenciális vonatkozathatóságokról.

A jelenkori és a modernitástól elszakadni képes ember érdeklődése feltétlenül kiterjed az élet □ joggal okkultnak mondható □ háttérösszefüggéseire. Ez még nem metafizikai orientáltság, de □ optimális esetben □ előkészítheti, bevezetheti, megalapozhatja azt. éppen ezért □ általában □ pozitíve kell megítélnünk minden ilyesmit, mindaddig, amíg nem jelent rögzülést a □csak-okkultnál□, minthogy ez a rögzülés éppen a metafizikai felé való fordulás egyik elsőrendű akadályává válhat. A jelenkori □ sok tekintetben modern □ okkultisztikus irányzatok megismerése feltárja az említett veszély meglétét és

sokszorosán komplex voltát. (Az okkultisztikus irányzatok átfogó és részletekbe betekintő megismerését nem tartjuk ugyan mellőzhetetlennek, de □ érdekesége mellett, legalábbis □ fontosnak minősítjük.)

A földi□emberi élet a legkevésbé sem földi eredetű. A Kali-Yuga □ ami elsősorban tudatállapot □ általánosan fennáll. (Ennek határozott kimondása a legcsekélyebb mértékben sem mond ellent szolipszisztikus alapállásunknak.) Az emberi élet a Kali-Yuga keretei között áll fenn és megy végbe, de maga a Kali-Yuga sem független magasabb tudatbeli-létfeltételektől. Ennek a tudatosítását kell az emberi élet fázisainak az értelmezésébe belevetíteni.

László András

TANTRIKUS YOGA

A Tantrikus Yogának, mint témakörnek nem kell külön aktualitást adni. Ennek a kérdéskörnek az aktualitását éppen az adja, ami minden lényegi és alapvető kérdésnek aktualitást ad, olyan kérdéseknek, amelyek az ember alanyi létére irányulnak, alanyi létével foglalkoznak és minden olyan kérdéskörnek, amivel kapcsolatban az értetlenség, a félreértés, a jó- vagy rosszhiszemű félremagyarázás szinte általánossá vált.

Néhány szempontból hogy megértsük ezt az összetételt: „Tantrikus Yoga” meg kell világítanunk, hogy abban az értelmezésben, amelyben elő szeretném adni, mit jelent a Yoga és mit jelent a Tantra. És milyen létszemléleti és milyen elvi alapok szükségesek ahhoz, hogy ezt akár teoretikusan, akár egy praxisra felkészülve helyesen tudjuk felfogni és értelmezni.

A Tantra szanszkrit szó, és azt jelenti, hogy „kiterjesztés”. Ez a legrövidebb, legegyszerűbben összefoglalható megjelölés valóban illik rá a kiterjesztés pedig azt jelenti, hogy a Tantrát mint elvet és mint gyakorlatot az emberi lét minden szférájára ki kell terjeszteni.

A Tantrát ugyanakkor összefüggésbe lehet hozni bizonyos metafizikai tradíciókon alapuló vallásokkal. Ezek a vallások elsősorban a hinduizmus, a buddhizmus és a jinizmus (vagy jainizmus), továbbá átvitt, de lényegileg szoros értelemben kapcsolódik olyan vallásokhoz is, mint a taoizmus, vagy az úgynevezett univerzizmus, tehát a különböző kínai hagyományokhoz, valamint

a tibeti tradícióhoz. Egészen más összefüggések szempontjából a Tantra kiterjesztett értelméhez még olyan irányzatok is hozzákapcsolhatók, amelyek inkább a nyugati világban terjedtek el, vagy a közel-keleti világban, tehát például a hermetizmus, szorosan véve, de a közönséges értelmet kitágítva valóban hozzátartozik a tantrizmushoz.

Ha a Yoga megfelelő fordítását keressük, akkor nem elégedhetünk meg a szokásos és szótári elemzéssel, amelyben ugyanis a „yuj” gyökre vezethető vissza és nagyon sokféle leigázás, megfékezés, összekötés, stb. jelentése van. A leghelyesebb értelemszerűen a görög aszkézis szóval kapcsolatba hozni, úgy, ahogy az valóban és eredetileg előfordult, ami egy szellemi megvalósításra irányuló gyakorlást jelent. A Yoga célja minden esetben olyan Cél, amelyet a szó legszigorúbb értelmében metafizikainak kell nevezni.

A metafizikának két lehetséges és elsőrendű értelme van. Maga a megjelölés a „ta meta ta physika”, vagyis az, ami a létesülteken túli. Éppen ezért a metafizika egyik értelme egyszerűen a természetén túlira utal, ez az alacsonyabb értelme, a magasabb értelme pedig: minden létesültön, minden létezőn, minden entitáson túlira utal. Tudjuk egyébként, hogy filozófiatörténeti szempontból még sok más értelme is előfordult. A filozófia egyik ágát jelentette, ami nagyjából a lételmélettel esik egybe, valamint egy metódust, amit például a hegelianusok élesen elutasítottak, vagy amit a Heidegger-féle egzisztenciális filozófia kritizált. A metafizikán nem metódust és nem filozófiai diszciplínát fogunk érteni, hanem a fentebb megjelölt két értelmet: ez egyrészről az, ami a természetén túl van, másrészről az, ami minden létesültön túl van.

A Yoga célja: metafizikai megvalósítás. Metafizikai önmegvalósítás abban az értelemben, hogy a Tudat magában a Metafizikumban gyökerezik, és a Tudatban véghezvitt visszavezetés az ember alanyiságát visszavezeti ahhoz az Egyetemes Alanyisághoz, amely túl van a létesült világon, ami túl van minden létesült szférán. A Yoga tehát megvalósítás abszolút önmegvalósítás, olyan önmegvalósítás, amely az embert kiemeli az emberi világból, kiemeli a létesültek világából és egy önmagában megnyitott úton keresztül a lét léten túli Centrumához vezet.

A Yogával kapcsolatos szemléleti és elméleti háttér meglehetősen szigorú. A népszerűsítő és propagandisztikus irodalom, amit akár keletiek is terjeszthetnek, általában teljesen függetleníti minden létszemlélettől. Ez azonban, ha szigorúan és komolyan akarunk ezzel foglalkozni, tehát ha önmagunkat egy olyan vonalra próbáljuk ráállítani, amelyről helyesen tájékozódhatunk, akkor fel kell ismernünk, hogy egyáltalán nem közömbös az a létszemlélet, amivel ez a téma egyáltalán érdemben és érvénnyel megközelíthető.

Az első dualitás, amit a megértés szempontjából fel kell számolnunk, az a Tudat és a Lét egymáshoz viszonyított elsőbbsége, vagy egyiknek a másikhoz való

alárendeltsége. A Yoga szemléletében a Tudat kiterjesztett értelmében, ami általában azt is magában foglalja, amit „tudatalattinak”, vagy „tudatfelettinek” szokás nevezni, tehát ebben a kiterjesztett értelemben a Tudat és a Lét ugyanaz, egybeesik. Tudati Lét van, nem határozza meg egyik a másikat. A Lét tudati Lét, másféle Lét nincs, tehát Tudattól elválasztott Létről beszélni teljesen értelmetlen. Maga az objektivitás, amit feltétlenül el kell ismerni, nem Tudattól független, hanem tudati objektivitás. Minden folyamat tudatfolyamatra vezethető vissza és tudati alanyiságra, szubjektivitásra. Ezeknek a tudati viszonylatoknak különböző fokozatai vannak, s a megvalósítással kapcsolatban egyre erősebben és intenzívebben realizálhatók.

Ha ezen a vonalon továbbmegyünk, akkor a helyesen értelmezett szubjektivizmus szintén elengedhetetlen elvi bázissá válik. Ezt olyan mélyen és annyira teljességében kell felfognunk, hogy ki kell mondanunk: ha az Alanyt Önmagammal (egyes szám első személyben fogalmazva) Én-magammal azonosítom, ebben az esetben az egész Létben egyetlen Alany van. Ez nem a személyes önmagammal való azonosítás. Sok személy van, sok emberi személy, sok individuális személy van, de egyetlen Alany. Egyetlen olyan Alany, amely lehetőségeinek a teljessége és egyetemessége mintegy nincs kibontakoztatva, mert az Alany centrális állapota az átélésben nem valósul meg olyan mértékben és erővel, amilyen mértékben tulajdonképpen normálisan meg kellene nyilatkoznia. Köztudomású, hogy ezt a szemléletet amely az Alany egyetlenségét tételezi a filozófia szolipszizmusnak nevezi. A Yoga megértéséhez a szolipszizmus elvi felvétele nélkülözhetetlen. Egyébként az önmagamban rejlő Abszolút Metafizikai Központ megvalósításáról nem is lehetne beszélni.

Ha a szolipszizmust még szigorúbban meg akarjuk határozni, akkor mágikus szolipszizmusnak kell nevezni. A mágia a Lét feletti hatalmat és uralmat jelenti. Tehát ez azt is jelenti, hogy a végső és abszolút állapoton túli állapot megvalósítható, ez a megvalósítás egyedül rajtam múlik, semmiféle más külső szellemi hatalom nem avatkozhat ebbe bele. Ebből a szempontból nézve például annak a kérdésnek a felvetése, hogy Isten van-e, vagy nincs értelmetlen. Isten egy potencialitás, az Alany végső, hatalmi teljességét jelenti, amely annak megfelelően van, hogy az egy megvalósításban megvalósul. Tehát ez a kérdés, hogy van, vagy nincs értelmetlen.

Továbbmenve ezen a vonalon, rá kell térnünk, vissza kell térnünk a Tantrához, amelynek vannak vallási lecsapódásai, de elsősorban a metafizikai megvalósítással, vagyis a Yogával hozható kapcsolatba. (Ennek az egyáltalán nem érdektelen történeti háttéréről nincs időnk beszélni. Aki világnyelveken olvas, az ezzel kapcsolatban nagyszámú, értékes irodalommal találkozhat. Igen sok könyv foglalkozik ezzel, jöllehet a könyvek tekintélyes része hibás beállítottságú.) A tantrikus Yogát a „Hatalom Yogájának” kell nevezni. A hatalmi princípium minden Yogában szerepet játszik, a tantrikus Yogában azonban kivételesen megnő a jelentősége és ezért „a Hatalom Kiterjesztése Yogája” nevet is viselheti. Kitüntetetten mágikus karakterű útról van szó, olyan útról, amely az összes lehetséges út között a legnehezebben járható, és

ugyanakkor egyre inkább bekövetkezik az a helyzet, hogy ez lesz az egyetlen nyitva maradt út (az ember számára egyetlen nyitva maradt út).

Annyit még meg kell jegyezni a Yogá-val kapcsolatban, hogy általában rendkívül felelőtlenül használják ezt a kifejezést. Aki néhány testgyakorlatot végez, az úgy képzei, hogy a Yoga útján jár, holott régóta ismeretes az a kifejezés, hogy Prayoga, vagyis elő-yoga, ami az igen magasra haladott embernek a Yogá-hoz való előkészítő útja volt, ám a jelenkorban az eredeti princípiumoktól annyira eltávolodott az ember, hogy még a Prayoga sem járható közvetlenül: ahhoz is egy hosszú, előkészítő művelet kell. De a teoretikus síkon is mindent meg kell előznünk, hiszen teoretikus zavar mellett semmiféle praxis elkezdése, vagy folytatása el sem képzelhető.

Mit jelent ez az említett „hatalmi kiterjesztés”? És miben különbözik azoktól a Yoga-irányzatoktól, ahol ez nem lépett előtérbe? A tantrikus szemlélet és tulajdonképpen minden spirituális szemlélet a szükségszerű vagy esetleges evolúcióval és evolúciós elméletekkel szemben az involúció realitását fogadja el, vagyis hogy az ember és a Tudat az időben nem emelkedik, hanem általánosan süllyed. Vagyis nincs semmilyen felfelé vezető törvényszerűség, vagy felfelé vezető esetlegesség. A felemelkedés csak tudatos lehet, csak akaratlagos és csak szabad. Itt a szükségszerűség, vagy esetlegesség fel sem vethető. Mindaz, ami a szükségszerűséggel, vagy esetlegességgel, vagy ezek valamilyen amalgamációjával van kapcsolatban, az hosszú távon mindig a leszállást, alászállást, aláhanyatlást segíti elő.

A keleti doktrínákban a Sötét Korszak, a Kali-Yuga általános tanítás. Ezt a kort a történelem kezdetével hozzák összefüggésbe, tehát a Kali-Yuga, a Sötét Korszak akkor kezdődik, amikor a voltaképpeni történelem; ezt összekötik egy dátummal: Krisztus előtt 3102-vel (de ez csak egy irányt adó dátum). A történelemmel kezdődik tehát a Kali-Yuga, és egyre inkább fokozódik, egyre inkább egy elsötétülés lép előtérbe, az elvek szerint nem a Világban és nem a Tudatban, hanem mindkettőben, hiszen csak tudati Lét és tudati Világ van. Az alászállás a Yogában és a Yoga-előkészítésben átalakul felemelkedéssé. Ez már egy akaratlagos és szabad saját akcióra van utalva. A Kali-Yugát megelőző korszakokban a lét- és tudatstruktúra nagy mértékben lehetővé tette, hogy mindaz, amivel egy ember a szellemi önmegvalósítása kapcsán kontaktusba került, olyan lehessen és könnyen olyanná tehető legyen, ami eleve magát a felemelkedést segítette és lehetővé tette. Ahogy a Kali-Yuga egyre inkább fokozódik, egyre inkább ki kell terjeszteni a megvalósítás eszközeit. Olyan életterületeket kell bevonni az átalakítás folyamatába (hiszen a Yoga az életfolyamatoknak és területeknek és tudati térreumoknak az átalakítása), amelyek nem segítik elő közönséges formájukban a megvalósítást, sőt, közönséges formájukban ellentétesek a megvalósítási törekvésekkel. Az úgynevezett. „nem tantrikus Yogák” tehát csakis olyan területekre irányulnak, amik eleve elősegítették az emelkedést, a tantrikus utak pedig tulajdonképpen fokozatosan minden területre kiterjednek. (A Yoga számos irányzatát felesleges lenne felsorolni, különféle könyvekben erről tájékozódhatnak.)

„Minden Yoga Urát” az indiai szemlélet Sívá-ban látja. Siva egy olyan hatalmi potencialitást jelent, amely egy regeneráció feletti uralmat jelent. A Tantrikus Yoga-utak különösen összefüggnek a Siva-i princípiummal, és ezek közül is különösen azok, amelyek a Vamacara, vagyis a „Bal Kéz Útjának” a nevét viselik. A bal kéz mindig az elhárítás szimbóluma volt (például Indiában soha nem vehetett valaki be ételt, vagy gyógyszert a szájába bal kézzel). A Bal Kéz Ösvénye azt jelenti, hogy ki kell terjeszteni a megvalósítást, vagyis azt, ami egyébként elhárítandó, be kell vonni a gyakorlatok körébe és aszketikusan gyakorolni lehet.

A buddhizmus bizonyos irányzatai, amelyekbe például a Tibetben elterjedt Vajra-yana (a Gyémánt-Villám hordozó útja) tartozik, vagy szintén ennek körébe tartozik a kínai Csan-buddhizmus, vagy a japán Zen-buddhizmus, tehát a buddhizmus nem vallási, hanem vallás feletti és megvalósításra törő irányzatai, mind tantrikus utaknak számítanak. Fontos tehát megjegyezni, hogy a Csan és a Zen tantrikus utak. Megállapíthatjuk, hogy nem csupán a szorosan vett meditatív lelki-szellemi utak tartoznak ide, hanem azok is, amelyek például olyan életterületeket vonnak be az aszkézis körébe, mint a harc: a harc és a harci művészetek. Gondoljunk a Taoista Yogára, akár a Csan, vagy akár a Zen Yogájára. A harc és a harci művészetek, a harc mint élet-forma realizációs úttá tehetők. Közönségesen a harc olyan benső aktivitást jelent, amely ellentétes a realizációval. Azt tehát, ami a legnagyobb indulatokhoz kapcsolódik (általánosan), olyan benső neutralitással is lehet folytatni anélkül hogy az erő lecsökkenne benne, hogy az végül is a szellemi emelkedés szolgálatába állítható.

A tantrizmussal kapcsolatban, amiről általában tudni szoktak, az a megvalósítás és a szexualitás összekapcsolása. Erről külön kell bizonyos dolgokat mondani, hogy mennyiben igaz, és hogy ez mit jelent.

A legkülönbébb mitológiák akár az úgynevezett Androgynos-mythos arról beszélnek, hogy az ember egy primordiális és még nem materializált állapotában Androgynos volt, vagyis olyan, aki mind a két nemet teljes egészében önmagába foglalta. Nem félig férfi és félig nő volt tehát, hanem egyszerre egészen férfi és egészen nő. A mythos szerint az Olympos-t ostromló androgynos-embereket az apollói istenek kettévágták és azóta a két félbevágott lény egymást keresi és ily módon az Olympos-t nem tudják birtokba venni. Maga a sexus szó valószínűleg a „szétvágni” jelentésű secare szóból származik; tehát a „szétvágottsággal” függ össze és eredeti rendeltetése az lenne, hogy a két lény ismét létrehozza az Androgynos-t és legitim módon birtokba vegye az Olympos-t. Közönségesen a szexualitás a szellemi és metafizikai megvalósulást nem segíti elő, hanem arról a belső orientációt eltereli és ily módon akadályozza a megvalósítást. A tantrikus utak sajátos benső hozzáállás kialakításával lehetővé tették, hogy maga a szexualitás úttá válhasson. Magát a szexualitást, mintegy mágikus utat alkalmazták, az eredeti rendeltetés (Androgynos restauráció) értelmében, s kiküszöbölve minden olyan vonását, ami az útról való eltéréssel függ össze.

Természetesen a harc, és a realizáció körébe vont szexualitás szélsőséges példák. De a tantrizmus körébe tartozik távolabbról olyan partikuláris út vagy

lehetőség is, mint például a tea-szertartások útja, vagy a virágrendezés, az úgynevezett. ikebana. Mindaz tehát, ami általában nem a megvalósítást segítette elő, sőt annak ellenében működik (megfelelő kontroll híján), az most az út érdekében eszközzé lett téve. A tantrikus megfogalmazás úgy beszél erről, hogy „a mérgek elixírré változtatása”. Ami tehát közönségesen halálos méreg, azt gyógyyszerre, sőt életető erővé kell alakítani.

A tantrikus irányzatok aktualitása az idők folyamán megnövekszik, mert egyre több folyamat válik negativisztikussá, válik olyanná, ami az emberi önmegvalósítás ellenében hat. Lassan, a Kali-Yugában előrehaladva, körülbelül a jelen korban már az olyan képességek is, mint a tiszta gnosztikus, tehát transzcendentális képességek, egyre inkább olyan degeneráción mennek keresztül, hogy közönségesen már ezek is negatívvá válnak. Maga a gondolkodás tehát, amely önmagában a legkézenfekvőbb, bármilyen útról legyen is szó ez is veszélyben van. Nem a gondolati, hanem a gondolkozási út, a gondolkodás funkcionális átalakítása minden irányzatban az első feladat. Ez alól nincs kivétel. Ezt valamikor tantrikus jellegűnek nem lehetett nevezni. Ma, miután a gondolkodás olyan átalakuláson ment keresztül, tehát annyira testhez kötötté válik, annyira a testi-idegrendszeri hordozókra támaszkodik főképp annak racionális, diszkurzív formája, nem is beszélve az automatikus, asszociatív, „gondolkodás alatti gondolkodásról”, hogy ma már a gondolkodás közönséges formájában inkább negatívumnak, mint pozitívumnak számít, tehát olyan erőnek, amely erő voltaképpen (egyes szám első személyben fogalmazva) az Én magam ereje, de miután önmagam nem élem át ennek az erőnek az uraként, akkor ennek az erőnek az ura valami más (heteron) lesz ami voltaképpen szintén önmagam, de nem felismert Önmagam, egy más, idegen erő által mozgatóttá válik.

A tantrizmussal kapcsolatban bizonyos alapfogalmakat feltétlenül tisztázni kell. Az egyik ilyen fogalom a Sakti. A szó indogermán etimológiája nagyon kevésbé tisztázott. A Sakti jelentése egészen szorosan az, hogy „hatalom”. Hatalom és erő. A tantrikus szimbolikában a Sakti-t nőneműnek fogták fel, és azt, aki a Sakti-t birtokolja (ennek a neve Sakta), azt pedig hímneműnek. A Sakta voltaképpen Siva.

Önök közül valószínűleg többen hallottak már arról a különös kígyószimbolikáról, amely a Sakti-t reprezentálja, és ami alvó állapotában összetekeredve alszik. Ennek a kígyóként összetekeredett Kundalí-nak, vagy nőnemű formájában Kundaliní-nek a felébresztése és egyesítése a Saktá-val vagyis Sivá-val a cél. A Sakti, a hatalom birtokbavétele nélkül vagyis, ha a hatalomnak nem az Alany az átélője, a birtokosa mint féktelen erő jelenik meg. Tehát egy fékevesztett erő, amely bomlaszt és rombol. Magával a Kali-Yugával is összefügg, hiszen egyik ilyen Sakti reprezentáns istennőnek a neve Kalí (fekete, sötét). A destrukciónak és a pusztításnak a princípiumát képviseli és a Sakti itt ezzel függ össze. Itt a Sakti fölötti uralom a cél, vagyis egy pozíció megvalósítása, amely pozíció a Sakta pozíciója, a Hatalom birtokosáé.

Ez alkalom arra, miután a Sakti-t a nőnemmél hoztuk összefüggésbe, hogy egy részben szimbolikus, részben egy mélyebb realitás alapján meglássuk azt, hogy itt nem pusztán egy biológiai megalapozottságú kettősségről van szó,

hanem olyan kettősségről, ami ontikusan, létbelileg fennáll, tehát a Lét mélyén gyökerezik, és amely a világ minden szférájában, minden síkján valamilyen módon megnyilvánul. A létbeli teljességben ez úgy jelenik meg mint a Szellem (Purusa) és mint a létesült világ (Prakrti) kettőssége. Biológiailag csak nagyon kevés és nagyon szármalmas érvet lehet felhozni azért, hogy a biológiai, bipoláris szexualitás fennáll, s ennek miért kell fennállnia. Ez valójában nem támasztható alá. Az ezzel kapcsolatos argumentáció nagyon utólagos és hozzáragasztott benyomást kelt. A világban lévő nemi bipolaritás a Lét, a tudati Lét teljességének felel meg, amely szintén bipolárisan tagozódik és az Egységen belüli dualitást jelenti.

Az Egység helyreállítása, egyszersmind a Megvalósítás teljességének a helyreállítását is jelenti. Minél primordiálisabb tehát egy létforma, annál inkább tükrözi ezt a szexuális bipolaritást, és ez is alátámasztja azt, hogy a nagyon egyszerű élőlények ahol ez már nem található meg sohasem voltak elsőrendűek, hanem mindig egy involúció végső produktumai voltak. Ahol tehát a kvalitatív különbségek egyre inkább elmosódnak, eltűnnek, annál inkább egy leépüléssel lehet számolni. A szexuális bipolaritás az embernél azonban rendes körülmények között tökéletesen megvan, és a tantrikus irányzatokban ezt nagyon nagy mértékben figyelembe vették, és mint említettem a megvalósítás körébe vonták. Ennek a részleteiről felesleges lenne beszélni, azonban azt ki kell jelenteni, hogy a metodika mindenekelőtt a saját nem előzetes teljes megvalósítása legyen, vagyis a férfi legyen teljesen férfi, és a nő minél inkább nő. Ne úgy akarja tehát az egységet létrehozni, hogy ezen az úton a másik nemet közelítse meg. Csak a teljes szeparáció az, ami a bipoláris egységet létrehozhatja.

A tantrikus irányzatok között is meg kell különböztetni kettőt, az egyik a Divya irányzata, amely egy sajátos embertípust feltételez, aminek szintén Divya a neve. A másik út pedig a Vírya princípium jegyében folytatódik. A görög nyelvben ez a szó, hogy „theos”, háromféle jelentésben szerepel: (1.) Az Isten; (2.) Az istenek egyike; (3.) Az isteni minőségű ember. A görögben Hemitheos a félisten, másik neve a Heros. Ez a szó etimológiailag és értelmileg megfelel a szanszkrit Vírának, hiszen az ősgörögben a Heros: Veros volt. A latinban is megtaláljuk a „vir”-t, ami férfit jelent, ami mindig magasabb minőségre utal, mint az ember. A Vira a heroikus ember. A Divya a divinális ember, az Istenember. A Divya útja a Tantrikus Yogá-ban a teljesen egyedül álló ember útja volt. Azé a Yogi-é, aki önmagában megtalálta a másik nemet, azt egy belső szellemi szeparáció folyamán önmagától elválasztotta, teljesen elkülönítette és végül azzal, mint Világ-Sakti-val egyesült.

A Vira útja más volt, mert ott a Sakti-t egy élő, konkrét nő reprezentálta. A szeparáció ebben az esetben is végbement mindkét részről. A nő általában a Dakíni nevű szellemi létformának a képviselője volt, olykor a Yoginí nevet viselte, és az, aki a Yogi-val egy úton jár. (Csak melleleg jegyzem meg, hogy aki ilyen könyveket olvas, vagy találkozott ilyesmivel, gyakori az a félreértés, hogy a Yoginí-t „női Yogi-nak” tekintik. Egyedülálló Yoginí nincs. Az mindig egy Yogi-hoz tartozik. Mindig együtttest alkotnak.)

Amíg tehát az utak egyikében, a Divya útjában egy egyedülálló realizáció ment végbe noha a rejtett világpolaritásnak az egyesítése itt is végbement , a Vira útjában pedig ennek konkrét, látható reprezentánsa volt, vagyis két személy jelentette a polaritás hordozását. A Divya útja egyre inkább járhatatlanná vált. Meg kell jegyezni, hogy a Vira útja sem könnyen járható, tehát rendkívüli, előzetes belső átalakulásokat, belső szellemi-lelki átalakulásokat igényel az, hogy valaki ehhez egyáltalán eljuthasson, sőt, hogy a Pra-yoga előkészítéséhez eljuthasson. Ezt úgy kell felfogni, mint egy starpontot, amely változatlan, de amihez képest az ember egyre hátrébb tolódik.

Végső soron minden ember képes a metafizikai önmegvalósításra végső soron. Ebből konkrét konzekvenciákat nem lehet levonni. Ez azt jelenti, hogy az emberi létforma eleve hordoz lehetőségeket, tehát bizonyos feltételek már egyszerűen az emberi létformával adódnak. Sőt, bizonyos feltételek még az emberalatti létformában is adódnak, de hogy minden előzetes feltétel meglegyen, ahhoz az emberi létformán belül különlegesen kivételes kvalitások birtoklására vagy megszerzésére van szükség.

Nagyon sajnálatos, hogy a jelenkorban bizonyos keletiek indiaiak, sőt újabban tibetiek is járnak a világban és propagálnak különböző utakat. Általában annak a ténynek, hogy keletiek, s tudnak valamit, különös szuggesztív hatása van teljesen értelmetlen hatása. Azon az alapon tehát, hogy valaki ki tudja mutatni magáról, fel tudja mutatni, hogy amit tud, azt honnan tudja az csak látszólag igazol valamit, és valójában semmit sem igazol... Teljesen mindegy, ha valaki tud valamit, hogy azt a villamoson hallotta, vagy pedig egy keleti mestertől tanulta. Az értelmileg semmit nem jelent. A ma világban járó úgynevezett „yogik” kivétel nélkül közönséges szélhámosok. Megállapítják, hogy konjunkturális szempontból mi az, amit előnyösen szét tudnak hinteni és azt előnyösen széthintik. Ezekről India zárt, exkluzív köreiben a legrosszabb vélemény alakult ki. Azt, hogy egy tévutat képvisel valaki ezen a téren, onnan lehet megállapítani csálhatatlan pontossággal, hogy azt állítja, mindenki számára, minden további nélkül járható az az út, amit képvisel: ebben az esetben nyilvánvalóan tévút. Ez alól kivétel nem lehet! Ez éppen az emberi minőségnek a megtagadása, vagyis pontosan annak a megtagadása, ami itt nem olyan mértékben lép előtérbe, mint általában a profán életben, hanem annak sokszoros hatványaként lép előtérbe. Éppen a kevésbé látványos különbségek azok, amiknek a jelentősége hallatlanul felfokozódik.

Minden szellemi szemlélet, a világ minden vonatkozásában hierarchikus. A szellemi önmegvalósításnak is egy belső hierarchiája van, amely a közönséges emberi állapotokról az Abszolútum megvalósításáig hierarchikus képet ad. Minden meditatív útnak belső hierarchiája van. Ilyen módon hierarchikus princípiumok szerint különböznek az emberek egymástól. A Yoga szemlélete tehát nem ismer el semmiféle „emberi egyenlőséget” Egységet ismer el. Egységet, amely azonban a centrális, középponti, abszolút állapoton túli állapot megvalósításával áll helyre. Egység van egyenlőség nincs.

Néhány szót szeretnék szólni illusztratív szempontból azokról a feltételekről, amely feltételek az előkészítés előkészítésének a fázisában is fontosak, és a Pra-yoga szintjén is elengedhetetlenül fontosak. Ezeket, a tantrikus szimbolika

alapján, a „bilincsek széttörésének” kell nevezni. Az egyik ilyen bilincs egy kettősségre irányul, e kettősség neve szanszkritül: Adaya és Daya. A Daya szó szerint „megtörtszívűséget” jelent, tulajdonképpen könnyörületet, irgalmat fejez ki. Az Adaya ennek az ellenkezőjét jelenti. A tantrikus irányzatokban meg kell haladni minden emocionitást. Emóció, a mai pszichológiai szóhasználattal az érzésnek egy degenerált állapotát jelenti kommóciót, amely egy benső szétszóródottságot jelent. Az emocionalitás meghaladása pedig azt jelenti, hogy először a negatív emóciókat kell felszámolni, azután a pozitív emóciókat. Ezen az úton tehát minden emocionalitás már a kezdeti stádiumban egy felszámolás során meghaladottá válik. A meghaladottság a legfontosabb kifejezés, mert a feladat nem egyszerűen a kiiktatás, hanem a negatív és pozitív emóciók szintjének a felülemelkedés értelmében vett radikális felszámolása. Ezen belül is a kitüntetett a félelem megsemmisítése. A félelem tantrikus szempontból az egyik legsúlyosabb akadály. A félelem megszüntetését a Lét minden síkjára ki kell terjeszteni. Félelem elvektől, félelem gondolatoktól, félelem érzésektől, félelem állatoktól, emberektől, természeti erőktől, magasabb hatalmaktól... Bármilyen formája a félelemnek, rendkívül hátráltató. Már az előkészítő utak során meg kell szüntetni a félelem minden formáját. És ezt az utat végig kell járni nemcsak annak, akinek spirituális céljai vannak, de annak is, aki csak az életét akarja valamilyen szinten koordinálni.

Különös módon, még az életet meghatározó szabályok meghaladása is szükségessé válik. A valóban spirituális szellemi szemlélet még inkább a Yoga és a Tantrikus Yoga a moralitást egészen más szempontból értékeli, mint például a vallásoknál szokásos. A moralitásban egy benső intuíciónak kell működnie és intuitív döntéseknek, amelyekkel kapcsolatban tájékozódást, tájékoztatást bizonyos, egészen leredukált elvek jelenthetnek. Például a tantrikus moralitás szempontjából mindaz helyes, mindazt meg lehet és meg kell tenni, ami a metafizikai önmegvalósítást elősegíti, és mindaz helytelen, mindazt kerülni kell, ami ezt akadályozza. Ezen kívül más morális szabály nincs. Az összes szabály csak a figyelem felhívásának a szerepét szolgálja. Meg kell jegyezni, hogy ez a tétel a nem önmegvalósítási úton járó emberre ebben a formájában nem érvényes. Épp ellenkezőleg: az ilyen ember számára a szabályok parancsolatok, amelyeket meg kell tartania, amelyeket követnie kell, sőt, legvégső soron, akár rá kell kényszeríteni, hogy tartsa be.

Annak az embernek a számára, akiben egy benső fény él, akiben a felelősség a Lét egészével egybeeső elveken nyugszik, nincs szüksége más irányelvre az elmondottakon kívül. Vagy az Abszolúciót szolgálja valami, és akkor meg kell tenni, vagy akadályozza és akkor el kell kerülni. Ami e téren közömbösnek látszik, azt még mélyebb konszideráció tárgyává kell tenni, hogy a döntés intuitív, szabad és akaratlagos legyen. A tantrikus szemlélet a halhatatlanság és a szabadság szemlélete, mert egy olyan útnak az elvi alapját jelenti, amely a halhatatlanságra és a szabadságra irányul.

Halandósággal és halhatatlansággal kapcsolatban, a különböző világnézetek által interpretált lehetőségek a következők:

bizonyos szemlélet a halhatatlanságot explicit módon tagadja (materializmus);

bizonyos szemléletek a halhatatlanságot feltétlennek tekintik (ilyenek az általános vallásos szemléletek), ezeken belül különböző változatok találhatók;

bizonyos irányzatok (okkultizmus) a reinkarnáció (újjászületés) törvényébe vetik a hitet.

(Itt meg kell jegyezni, hogy a keleti szemléleteket összefüggésbe hozzák a reinkarnációval. Ez azonban egy egészen fundamentális tévedés. A magas szintű keleti vallások és tanítások soha nem tanítottak szükségszerű reinkarnációt, csupán bizonyos tendenciáknak emberi törekvéseknek, amelyeket a halál elvág, azoknak egy regeneratív visszatérését az emberi létformába. Tehát tendenciák regenerációja. A szándékoknak, a vágyaknak, a mozgatóerőknek a regenerációja, amely erők visszatérhetnek, és amely vonatkozásban bizonyos örökletességről is beszélhetünk, amelyek a materiális örökletességet megelőzik.)

Valójában a halál a Yoga, a tantrizmus szemlélete szerint teljesen alternatív. És a halál éppen úgy túlélhető tudatos túlélés révén, mint ahogy a halál ki is olthatja a perszonalitásba süllyedt és a testi feltételekhez kötődő tudatot. Az emberek nagy része számára tehát, akik belső átalakítást nem hajtanak végre saját tudati terepükben, a halál olyan, mint a fátumnak való maradéktalan, a félelem önkívületével együtt járó teljes kiszolgáltatottság. Ezért nevezi például éppen a Tantra a közönséges embert pasu-nak, a pasu pedig azt jelenti, hogy „áldozati állat”. Emberre vonatkoztatva, azt, hogy az áldozati állattal analóg ember. Abban hasonlít, hogy individuálisan nem rendelkezik a halál tudatos túlélésére felhasználható erőkkel. Ez nem morális, nem jutalmi kérdés, hanem szellemi erők kérdése, hogy valaki a halált túl tudja-e élni. Ily módon a halál túlélésével kapcsolatban háromféle lehetőség létezik

A halál tudatos túlélése, amelyet egy későbbi „időben” (itt az időbeliséget másképp kell felfogni) mégis a tudat kialakása követ.

A relatív halhatatlanság: nincs kezdete és nincs vége az állapotnak az időben (in tempore). Ezt a fajta örökkévalóságot aióni halhatatlanságnak nevezzük.

Az abszolút halhatatlanság: az Örökkévalóság, az időtlen Örökkévalóság. Ez abszolút halhatatlanságot jelent, mert nincs a létesültek körében, hanem a Lét Centrumává, a Lét Urává válok. Ez a centrális és abszolút állapot az abszolút halhatatlanság és az abszolút szabadság állapota. (Az „állapot” szó is hasonlatszerű.)

A halál utáni lehetőségek az ember szellemi-lelki (és bizonyos értelemben, indirekt módon testi) kondícióin múlnak elsősorban a szellemi erőktől függenek. Vagyis ezt meghatározza az általános életvezetés, a halált közvetlenül megelőző időszak szellemi ébersége és főként a halál pillanatának „minősége”.

Érdekes, hogy a katolicizmusban is, a régi imákban (amelyek egyre inkább eltűnnek) még szerepel az éber halálnak a kérdése. Ez arra mutat, valamikor, arra, hogy ennek jelentősége van, legalábbis figyelmet fordítottak.

Mintegy természeténél fogva az ember nem rendelkezik a halál túlélésének képességével, csak akkor, ha meg tudja valósítani azt, hogy a Tudat erőit testi funkciók nélkül, testi feltételek nélkül is fenntartsa. Nagyon jól tudjuk, hogy a test, a központi idegrendszer – az agy, az agykéreg – nem végez tudati funkciókat. Ezt mindenki beláthatja, amennyiben a kérdésre valóban ráirányítja a figyelmét, de az is kétségtelen, hogy az agyi funkciók áttételes módon a tudatfolyamatoknak a hordozói. Ez tulajdonképpen egy természetes folyamat. Ami már sokkal kevésbé természetes – és ez az alászállott ágon belüli extra-alászállottsággal függ össze – az, hogy a tudatfunkciók olyan mértékben mintegy beleomlottak az agyi funkciókba, mintha összenőttek volna. Mintha egy lovasnak a ló nem egyszerűen a hordozója lenne, hanem a lóval összenőne. Az előkészítő utak gyakorlatai egyebek között arra irányulnak, hogy a tudatfunkcióknak ezt a kényszerítő összefüggését megszüntessék. Az agyi funkciók a hordozó szerepét töltsék be, de nem egy összenőtttség értelmében. A halál túlélését, a relatív, vagy abszolút halhatatlanságot az ember Alanyiségének, tehát személyiségén túli belső elvének kell megvalósítania, és ez az élet egyik alapvető feladata. Ugyanis azt, hogy ez nem fontos, komolyan nem állíthatja senki, mármint, hogy a halhatatlanság nem fontos. Aki ezt állítja, az nem érti a problémát, nem látja meg az alternatívát. Aki megérti, miről van szó, annak számára ez nem érdektelen. Aki megérti, miről van szó, annak számára, hogy megközelítsen egy realizációs utat, az fontos. Lényegesebb, mint bármi.

Itt meghatározó lehet az a két elv, amit úgy lehet megfogalmazni, hogy mi áll az élet középpontjában, az „inkább élni” elve, vagy pedig a „több, mint élet” elve. Ha az ember önmagában felismer olyat, ami az élet és a halál kettősségéből kivezeti, az a „több, mint élet” elvének felel meg. A döntő, hogy minek ítéli meg egy ember magát. Pusztán testi lénynek? Akkor a test sorsa nemhogy befolyásolja, hanem teljes mértékben meghatározza, vagyis a test leépülése őt, mint személyt is megszünteti. Vagy pedig felismer magában intuitíve „valaki” olyat, aki nincs alávetve sem az életnek, sem a halálnak ez nem azt jelenti, hogy önmagában ezt az állapotot stabilizálta, és ezzel a halhatatlanságot megszerezte, hanem azt jelenti, hogy esetleg elindulhat egy olyan úton, amely végül ezt lehetővé teszi.

A Yogá-ról, a Tantrikus Yogá-ról éveken keresztül lehet beszélni, hiszen ennek pusztán a teoretikus része óriási előtanulmányokat igényel. Folytonosan fenntartott síkokat igényel, amely különböző nyelvi és egyéb ismeretekkel is összefügg. Azonban azt hiszem, hogy bizonyos szempontokat rövid idő alatt is fel lehet villantani olyanok előtt, akik csak nagyon keveset hallottak erről. Ma az önátalakítás kérdése pszichológiai és egzisztenciális dimenziókban általában felvetődik. Ennek az iránya, az itt adekvátan érvényesült szükséges elveknek a tisztázása azonban általában nem merül fel. A tantrizmust és a Yogá-t nem lehet megérteni semmiféle olyan szempontból, amely szempont nem magában ebben a körben a megvalósítás elvének és gyakorlatának körében vetődik fel;

tehát sem pszichológiai interpretációja nem lehetséges (amely valóban irányadó lehet), sem társadalmi, vagy történeti szempontból nem vezethetők le olyan elvek, amelyek biztos eligazítást nyújtanának. A szellemi szférában a pszichológia inautentikussá válik. Ez a szellemit megpróbálja a psyché szintjére csökkentve értelmezni, vagyis arra a szintre, ahol a Szellem Alanyiságát figyelmen kívül hagyja. A pszichológiai megközelítés a szubjektumban csak annyit lát, hogy a világot, amely szerinte adott, a psychikum a saját projekcióinak megfelelően módosítja. Az a szellemi szemlélet, amely a Yogá-val függ össze, nem a világ mintegy perszónálisan szubjektív módosítását kapcsolja össze az Alany hatalmi lehetőségeivel, hanem az egész világ létét. Ismét ki kell mondani, hogy semmiféle Lét nincs, a felfogó Tudat Létén kívül. Az objektivitás is tudati Lét. Van objektív világ, de nem a Tudattól függetlenül. Az objektivitásból mint tényből nem is következik semmi.

Ha valaki a Yogá-ban azt látja meg, amire a Yoga irányul, akkor azt is meglátja, hogy ez a szemlélet korolláriumként hozzátartozik a Yoga-felfogáshoz. Ha valaki azt Yogá-nak nevezi, hogy jobb legyen a közérzete néhány testgyakorlattal, akkor ahhoz nem szükséges, de annak semmi köze a Yogá-hoz, csak névlegesen függ össze vele. Az, hogy ez az összefüggés általában a „közvéleményben” mintegy megalapozottságot kapott, az inkább az egész kérdéskörnek a felfogását, megértését akadályozza, semhogy irányadó lehetne.

A személyes (perszónális) ember hatalmi körébe nem tartozik bele a világ. Nem uralkodik a világ felett, a világ úgy tűnik fel számára, hogy tőle függetlenül is fennáll. Ez azonban a perszónális lefokozottságból származik, azokból a kifordult szemléletekből, amelyek egy alászállt állapotnak a sajátosságai. Ezt a kifordultságot a Yoga-terminológia szanszkritul Viparyayá-nak nevezi. Ennek az egyik legekleatásabb példája az, hogy az ember azt tartja valóságosnak, amivel szemben tehetetlen, és ha valamivel még tehetetlenebb, azt még valóságosabbnak tartja. Gondoljuk el, hogy a közönséges ember számára a tapintás a legfőbb igazoló. Ha látom elhiszem, ha megfogom elhiszem... Az eredetibb az lenne, ha azt tartja valóságosnak, ami leginkább a hatalmában van. Ezen benső, funkcionális és tartalmi kifordultságok tömege azt eredményezi, hogy az észleleti világról úgy vélekedik – miután azzal szemben tehetetlen – , hogy az nagyon reális, annyira reális, hogy tőle függetlenül is van. Abban az értelemben nem függ az észleleti realitás fennállása a közönséges vagy perszónális tudattól, hogy a perszónális tudat sem teremtőnek, sem fenntartónak önmagát nem tartja magát ennek vonatkozásában. Ez valóban így van tapasztalhatja közönséges tudatállapotában, hogy az észleleti világot nem éli át úgy, mint saját teremtményét. Ez azonban azt jelenti, hogy önmagának a teremtői aktivitását mintegy elveszítette. Ha más hatalom által érez valamit lenni vagy létesülni, az azt jelenti, hogy saját erőit nem birtokolja. Ettől függetlenül a közönséges észleleti világ is az észlelés révén van, csak a teremtői aktivitás tudata elhomályosultságban van. Ez nem cáfolata a szolipszizmusnak, hanem egy jelzés, hogy a valóban teljesen kimerítő szolipszisztikus helyzetet meg kell valósítani. Vagyis önmagamát teljesen a Teremtő pozíciójába kell redukálnom. Teljesen a fenntartó, teljesen a regeneráló és átalakító hatalom pozíciójába. Abba, ami a Valóságos helyzetnek felel meg. Nem az erők elvesztésével kapcsolatos helyzetbe.

Az, hogy perszonális szintjén az ember nem éli át magát Teremtőnek és a világot ilyen módon „függetlennek” tartja majdnem természetes. De ez összefügg azzal, hogy a saját tudatával kapcsolatban nem szerezte meg a szükséges intuíciókat. Ezekhez az intuíciókhoz el lehet jutni egyébként minden különösebb előtanulmány nélkül is. Akkor, ha valaki élesen figyeli saját tapasztalási módját. A tapasztalás létrejöttét és a tapasztalati világot. Ha ezzel kapcsolatos minden elfogulatlan, minden különösebb világnézeti megszorítás nélkül és élesen figyeli, akkor felébredhet benne az az intuíció, amely a világ és önmaga létének a helyes relációját feltárja. Ez a helyes reláció a Yogá-val és a Tantrikus Yogával szorosan összefügg, és ahhoz, hogy valaki önmagában átalakításokat, tudati, létbeli átalakításokat hajtson végre, ez a szemlélet előfeltétel.

László András

A LOVAGI ÚT

(A Szerző 1998. augusztus 1-én a szabolcsi Szűz Mária-monostorban tartott előadása)

Minden szellemi út lényege a Lét Közepontjának, a Tudat Közepontjának, Önmagam Közepontjának a megtalálása; eljutni oda, ahonnan elindultam, ahová Önmagamon keresztül eljuthatok. Ezeknek a megvalósítási utaknak a legkülönbébb formái ismeretesek: vannak olyanok, amelyek az egyedüllét, a magány, a csend, az elmélyülés tiszta formái között próbálják végigjárni ezt az utat, vagy próbálnak eljutni oda – amit tulajdonképpen nem is lehet eljutásnak nevezni, hiszen lényegi mozgás ebben a megvalósítási processzusban nincs. Ugyanakkor vannak a cselekvési formáknak az útjai, amelyek a cselekvés legmagasabb fokához, a tethhez kapcsolódnak; a tethhez, amelyben a megismerésnek éppolyan szerepe van, mint az akciónak, a tevékenységnek – miként az autonóm, öntörvényű megvalósítási formák bármelyikében. Tulajdonképpen a spirituális utak a legkülönbébbek lehetnek: olyanok is elképzelhetők, amelyek a közönséges, ezzel kapcsolatos felfogástól merőben eltérnek; az ezzel kapcsolatos általános felfogás csak a nyugalomhoz, az elmélyült, elmélyedő, befelé forduló, kontemplatív megvalósítási módzatokhoz köti azt, ami az ember önmeghaladásával összefüggésbe hozható. Vannak azonban más lehetőségek is; vannak olyanok is, amelyek a tettek szintjén elmennek a legvégletesebb formáig: elmennek a harcig, a küzdelemig, a

megütközésig, a végső – a külső és belső értelemben egyaránt megjelenő – határszituációkig, és ezen utak körében eminens szerep illeti meg a lovagi utakat.

A lovagi út szellemi út. A lovagi út megvalósítási út – önmegvalósítási út. A lovagi utat úgy lehet megfogalmazni, hogy egy emberi alapkválitást, a harciasságot heroizmussá ('hősiességgé') transzmutálja. Az alkímiai szimbolizmus nyelvén azt lehet mondani, hogy a harciasságot mint materia prima secundum quid-et átalakítja egy materia ultima secundum quid-dé, vagyis a harciasságot heroicitássá, heroizmussá, hősiességgé. Ez a lovagi út rövid, foglaltszerű lényege.

De a lovagi út benső természetét nem merítettük ki. A lovagi út a harc jegyében áll. A harc közönségesen – s ilyen módon közismerten is – voltaképpen nem tekinthető, nem lenne tekinthető szellemi útnak; a harc közönségesen nem a spirituális megvalósítás útja. A harc közönségesen a létörvénylésbeli létezői létnek egy további felkavarása, megbolygatása, szétzilálása. Mit teszi a harcot olyan lehetőséggé, ami az ember, az Alany-hordozó ember önmeghaladása jegyében áll? Először is nézzük meg, hogy a harc mint olyan, milyen alaptermészeteket, alapformákat mutat. A harc mindig a „sötétség” és a „fény” között dől el; a sötétség erői és a fény erői között. A nemes ellenfél az, akiben a szellemi fény uralkodó jelenlétben van; a nemtelen ellenség az, akiben a sötétség erői dominálnak. Ám a harc csak a sötétség ellen irányulhat, a fény pozíciójából, tehát az ellenfélben nem a szintén meglévő fény erőit támadom meg, hanem a meglévő sötétség-erőket; a fény-erők mindig szövetségesei annak, aki a szellemi úton valóban orientatív erővel haladni képes; a fény erőinek offenzívája sohasem irányul a fény erői ellen; tehát a lovas adott esetben a nemes ellenféllel is megütközik, de a nemes ellenfélben a sötétséget keresi, feltételezve, hogy a nemes ellenfél benne is a sötétséget fogja keresni. Jól tudjuk, hogy a Templárius Lovagrend találkozott muszlim izmailita–szúfi lovagrendekkel és köztük a legbensőségesebb barátság volt, tudván tudva azt, hogy a következő napon megütköznek egymással, a halál lehetőségei fognak megnyílni, az ellenfelek könyörtelen ellenfelek lesznek, de azt is tudták, hogy ez mi ellen irányul; a találkozás a fény–fény között a barátság, és a megütközés az, hogy egymásban a domináns fény háttérében lévő sötétséget megtalálják, és hogy ez ellen küzdjenek. Ez a lényege a harcnak; mint ahogy voltaképpen a békének a lényege is ezzel függ össze. Kétféle béke van: 'béke a fény győzelme után' (pax post victoriam lucis) és a másik a lehetőség a 'béke a sötétség győzelme után' (pax post victoriam tenebrarum), amely utóbbit spirituális szempontból nem lehet elfogadni és ezért minden pacifizmus alapvetően hibás, bűnös, rossz és eltévelyítő és a világ megrontásán működik. A béke csak a fény erőinek győzelme utáni békét jelentheti és csak ez elfogadható. A „béke mindenáron”, a „ne legyen több háború”, „ne legyen több vérontás” gondolata, ilyen szentimentális kifejezések formájában, adott esetben teljes mértékben a létörvénylésbeli, a létforgatagbeli állapotok istenítéséhez kötődik; ezek samsárai szempontok. Az égi, az isteni, a Nirvána-i szempontok teljesen másak: azokban a magasrendűség helyreállítása az egyetlen alapvető szempont, a magasrendűé, s a magasabb és még magasabb rendűé, nem pedig azon körülményeké, azon járulékoké, amelyek a létörvénylésbeli állapotok változásai során adódnak; ezek jelentéktelenek az előbbiekhöz képest. Ha meghatározzuk, hogy a lovagi út a harciasság átváltoztatása, átváltoztatási metodikája

hősiességgé, ha megállapítjuk azt, hogy milyen harcok lehetségesek és milyen harcban milyen módon kell viszonyulni valamihez, akkor eközben újra és újra ki kell térni arra, hogy ha az ellenség nemtelen ellenség (tehát a sötétséget képviseli, a sötétség dominanciájának a reprezentánsa), ilyenkor is csak a benne lévő sötétséget, s nem a minimálisan, de meglévő fényerőket támadom. Csakis azt a valamit, ami a lefelé irányulás, az alászállítás, a megrontás, a létállapotok szétforgácsolása – ez az, ami a sötétség jegyében áll és amivel semmiféle módon nem lehet szolidaritást vállalni. A lovagi utak ezt is a legmesszebbmenőkig figyelembe vették és előtérbe helyezték minden lehetséges alkalommal.

A lovagság historikuma köteteket igényelne. Annyit azonban ki kell mondanunk, hogy a prehistoricitás óta vagy a prehistorikus állapotokon belüli időktől fogva lovagiság mindig is volt. A „ló” ebben az esetben nem egyszerűen az az állat, amit „lónak” nevezünk, hanem a hordozó, az uralt hordozó – ennek volt a neve, s később ezt vonatkoztatták arra (arra az állatra), amely a legtöbbször hordozó volt. De a szanszkrit nyelvben, az ind–hindu hagyományban, a 'lovag' – asvin – hordozója például a hamsa, a 'hattyú' – és gondoljunk itt a Lohengrin mondanokörre ezzel összefüggésben más oldalról. A 'hordozó' – ezt jelentette maga a ló. Az indogermán nyelvekre gondolok most elsősorban, de ugyanez valamilyen értelemben mindenütt megvolt, hiszen például az aztékoknak is volt lovagrendjük: a Jaguár Lovagrend; és akármeddig mennénk vissza, kellő gondossággal és kellő informatikai anyag birtokában ezt szinte mindenütt ki lehetne mutatni, vagy legalábbis ott, ahol olyan ethnoszok éltek, amelyek a szellemi-metafizikai tradíció képviseletére egyáltalán alkalmasak voltak. A kínai tradíció által fenntartott kultúrában éppúgy megvolt ez, mint ahogy megvolt – és bizonyos értelemben ma is megvan – a japánoknál, ahol a 'harc útja', a bű-dó, vagy a 'lovagi-harcos útja', a busi-dó eredetileg magas spirituális rangot képviselt, a szellemi megvalósítás egyik útja volt. Ugyanis a harcon keresztülhaladva, a halállal való szembesülésen keresztülhaladva, a halált nagyságrendileg és létrendileg meghaladó állapotokkal való kapcsolat lehetősége nyílik meg a lovagi–harcos úton. Ezt a japánok mindig tudták, és Európában is tudták akkor, amikor a lovagi eszmény még eleven, élő, működő, s hatni képes volt és általánosan meghatározó szerepet játszhatott. Egyenesen azt lehet mondani, hogy a legmagasabb rendű spirituális megvalósítási utak valamilyen módon mindig kapcsolódtak a lovagi utakhoz, akkor is, ha ez a kapcsolódás nem is volt kifejezett és nem erre került a hangsúly. Viszonylag későkori példa, hogy a katolikus egyházon, a szerzetesrendeken belül a Ciszterci Rend egy kontemplatív megfelelője volt a Templárius Lovagrendnek. Nem egyszer kontemplatív rendek paralel jelentek meg lovagi utakkal; ezekben átjárhatóság volt egymásba és ezek között kooperáció is megvalósult. Ha nem is közvetlenül, de valamilyen paralelicitás alapján, a benső elmélyedés közvetlen formáit kijelölő utak és az egyéb formák között mindig alapvető és mélyen organikus kapcsolat állt fenn.

Általában a megismerést és a cselekvést élesen el szokták különíteni; ennek az elkülönítésnek van egy bizonyos létjogosultsága. René Guénon a metafizikai tradicionalitás egyik alapvetően meghatározó személyisége azt mondta, hogy a cselekvés egy horizontális létsíkon, tehát mindig az azonos létsíkon való módosításokat jelenti, szemben a megismeréssel, amely egy szimbolikus vertikum mentén értelmezhető, s amelyben nagyságrendi változások vannak. Ez

sok tekintetben így van, de amit nem vesz tekintetbe az említett – általunk egyébként oly messzemenően tisztelt – személyiség, az a tett. A tettet pedig el kell választani a puszta cselekvéstől; a tett olyan cselekvés, amelyben mély, erős, magasról mélységekbe ható transzcendens megismerési – gnosztikus – erők hatnak; a cselekvés gnosztikusan áthatott akkor, ha tetről van szó. A tettben a megismerési elem feltétlen. Mint ahogy az igazi megismerésben az akcionális elem rendkívül erős. Ezek között igenis létrejöhet kontaktus, tehát nem minden cselekvési forma horizontalitáshoz kötött, hanem a vertikumhoz is köthető cselekvés formái is lehetségesek. Ezekben gnosztikus erő nyilvánul meg – ezek a voltaképpeni tettekkel kapcsolatos megnyilvánulások.

A tett szellemi út. A tettek sorozata a szellemi utak lépcsőzetes kibontakoztatásának felel meg. A szellemi út és a tettek útja nemhogy nem áll ellentétben egymással, de a legszorosabban összefügg. Tudjuk, hogy a lovagrendek érdeklődése a harc és harciasság heroizmussá transzformálása mellett nagyon erősen gnosztikus orientáltságú volt. A lovagrendek a gnosztikusan meghatározható princípiumok vonatkozásában mindig a legmesszebbmenő érdeklődést, odafigyelést, a művelésig elmenő kapcsolatba kerülést jelölték meg, ez egyenesen a céljaik közé tartozott.

A nyugati világban az ókori lovagiság ilyen magas szintnek felelt meg, hiszen maguknál a rómaiaknál a patrícusi méltóság második fokozatát jelentette: felülről lefelé a senator után rögtön az eques, a 'lovag' következett. A senator egy uralkodói réteg tagját jelentette, az eques pedig tulajdonképpen azt a réteget, ami a birodalmat tevőlegesen is fenntartani, megőrizni, megvédeni, kiterjeszteni és teljesebbé tenni volt képes. De a későbbiekben is voltak egészen mély spirituális rendek: gondoljunk a Grál Lovagrendre; a legmélyebb, még kereszténység előtti gyökerekből táplálkozó Grál-szellemiséget fenntartó és hordozó Grál Rend – élén a Grál Királlyal, aki egyszersmind annak az országnak, amely felett ez a rend uralkodott, a legfőbb uralkodója volt – teljesen spirituális rend volt. Bár a világi uralmat is kézben tartotta, lényege szerint a benső metafizikai erőkből életben tartott szellemiséget reprezentálta a világban, megvalósítási útként és a világba kisugárzó vallásként és kultúraként mindazon területeken, amelyekkel érintkezésbe jutott.

Mindig voltak úgymond titkos lovagrendek. Az, hogy „titkos” azt jelentette, hogy annyit tudtak róluk csak, hogy vannak; ennél többet szinte semmit. A Grálnak egy későbbi változata éppen a rózsakeresztesség volt, amely igen erőteljesen hordozta azt a hagyományt, amely egyiptomi eredetű volt, de szintézist alkotott görög, arab, germán, kelta, kabbalisztikus és egyéb formákkal – ez volt a hermetika. A hermetika később újjáéledt mint úgynevezett későkori hermetika vagy alkímiai hermetika. Ennek az egyik legfőbb reprezentánsa, fenntartója, hordozója, képviselője az igazi rózsakeresztesség volt. (Ma is vannak „rózsakeresztes” irányzatok, de ezek mind hamisítványok, amelyek bitorolják ezt a nevet.) A rózsakeresztesség a legerőteljesebben lovagi, ugyanakkor gnosztikus és egyszersmind mágikus út volt – egyszerre. A heroikus lovagiság, a gnósis és a mágia tökéletes egységet tudott adni adott esetben alkotni és alkotott is – például az igazi rózsakeresztesség esetében.

A legszorosabb értelemben vett harcias lovagrendek virágkora a XI–XII–XIII–XIV. század volt. Ezek a keresztes hadjáratokkal függtek össze, amelyeknek az volt a lényege, hogy a kereszténység foglalja vissza a Szentföldet, Jeruzsálemet, a körülötte fekvő földeket és a Szentsírt mindenekelőtt. A keresztes hadjáratok célja tehát főleg a Szentsír visszafoglalása volt, de természetesen zarándoklatok is csatlakoztak hozzájuk és a keresztes hadak bár nem voltak mind lovagi karakterűek, bennük a legnagyobb Feilitzsch Berthold volt, a magyar jobboldal – mondhatjuk úgy, hogy félig titkos – spiritus rectora, akinek egészen meghatározó szerepe volt a magyar jobboldaliság erőteljes megszilárdításában és éltetésében. Mellesleg a porosz Johannita Lovagrendnek volt egy tiszteletbeli commendatora is a két világháború között: nagybányai Horthy Miklós, akit különben Feilitzsch Berthold báró öltöztetett be commendatornak. A magyar közélet háttérvonulatában a porosz Johannita Lovagrendnek szerepe volt, de a Máltai Lovagrendnek is, elsősorban a rend úgynevezett világi Szövetségén keresztül, amelynek József főherceg, királyi herceg, tábornagy volt az elnöke. Ma Magyarországon az egykori Vitézi Rend Vitézi Lovagrendként működik – limitált keretek között, de működik.

A máltai és porosz Johannita Lovagrend mellett még egy Johannita Lovagrend van, amely ökümenikus természetű, tehát kereszténységre van alapozva, de mindegy számukra, hogy katolikus, vagy protestáns, vagy keleti orthodox, és általában nem elismert más lovagrendek által.

A Templárius Lovagrendet 1314-ben IV. (Szép) Feilitzsch Berthold megsemmisítette: lefejezte, vezetőit megölette. (A Templárius Lovagrendet is újraélesztették, ezek az újraélesztési kísérletek azonban nem teljesen komolyak. Ahogyan nem teljesen komoly az egykori magyarországi meglétére alapozva újjáélesztett Szent György Lovagrend; bármennyire szimpatikus is lenne a Szent György-eszme – ennek a komolysága is vitatható; Zsigmond király idejében, uralkodás körül és még utána is egyébként két egymással nagyon is szoros rokonságban és hasonlóságban megjelenő lovagrend volt, az egyik a Szent György Lovagrend, a másik a Sárkányos Lovagrend, mind a kettő hasonló orientáltsággal.) Néhány szót kellene szólni a Templárius Lovagrend megsemmisítéséről. általában azt mondják, hogy a templáriusok vagyonát akarták megszerezni: IV. (Szép) Fülöp, a pápa és Nogaret kancellár, de – noha ezt is meg akarták szerezni – egyáltalán nem ez volt a fő és meghatározó cél. A Templárius Lovagrendben volt egy a kereszténység általános vonulatait meghaladó, felülmúló spirituális erőbeli jelenlét. Valami többletre, beavatási, megvalósítási többletre törekedtek; ennek jegyében egy olyan spirituális alakot állítottak a középpontba, amelyet Baphometous-nak neveztek, s ez valószínűleg egy beavatási istenség megnevezése: a „bap” gyökre alapozva mondom ezt (baptismos, baptisma és a baphometous); ez az alak állt a középpontban. Erősen elmozdult gnosztikus és mágikus orientációk irányába is a Rend, és valószínűleg volt egy olyan célja, amely cél a pápa, a császár és a lovagrend nagymesterének vagy egy nagymester feletti főnek egy személyben való egyesítése volt: a császár legyen egyszerre pápa és a legfőbb személyisége a lovagrendnek, és ez a valaki a Ghibellin-dinasztiából kerüljön ki. A Ghibellin-dinasztia voltaképpen a Hohenstaufen-dinasztia volt, amelyet Waiblingen nevű központi várukról, rontott arab elnevezéssel, ghibellinnek neveztek. A velük szemben álló párt a Welf volt, amit Guelf-nek is neveztek. A guelfek tehát a pápa császár feletti korlátlan főségét ismerték el; azt mondták, hogy bármikor

maga a pápa lehetne a császár, de ha nem, akkor is felette áll, és ők teljes mértékben ezt mint császárt ismerték el. A ghibellin-szempontra pedig az volt, hogy a császár magasabb rangú a pápánál, akár át is vehetné a pápa funkcióját, de ha nem veszi át, akkor is magasabban áll. Ez egyáltalán nem volt képtelenség, hiszen a császár viselte azt a címet, hogy Vicarius Christi (Krisztus Helytartója) és a pápa csak azt, hogy Vicarius Petri (Péter Helytartója); ez egy időben így volt, idővel módosult. A lovagi tendenciák, de mindenekelőtt a Templárius Lovagrend a legszorosabban kapcsolódott a Hohenstaufen-Ghibellin törekvésekhez, annyira, hogy a középkor lovagi imperialitását döntő mértékben ez a Ghibellin-szellemiség határozta meg, messzemenő összefüggésben a Teuton Lovagrenddel és még inkább a Templárius Lovagrenddel, mindaddig amíg ez utóbbi fennállt – utána az egész ghibellin-világ összeomlott, az utolsó ghibellin trónkövetelőt lefejezték, ami azért is fájdalmas, mert a Hohenstaufen-dinasztia Európa legmagasabb rendű dinasztiája volt.

A lovagi út benső természetét tanulmányozva nem mehetünk el szó nélkül egy olyan fontos tényező mellett, ami voltaképpen nemhogy fontos, hanem egyenesen a lényeghez a legszorosabban kapcsolódik: ez pedig tulajdonképpen a lovagság, a harc, a heroicitás viszonya a halállal. A lovag a harcban a győzelemre törekedett, de állandóan szembesülve a halállal, állandóan elfogadva a halál kihívását, szembefordult a halállal oly módon, hogy ne csak az ellenfelet, ellenséget győzze le, hanem tulajdonképpen legyőzze magát a halált is. A lovag, ha elesett a harcban, ha valóban lovag módjára, önmagát bizonyos értelemben hőrosszá transzformálva halt meg, akkor ezt a halált úgy nevezték, hogy mors triumphalis ('diadalmos halál'); ez azt jelentette, hogy a halált egy transzcenzionális aktusként átélni, magasabbra emelkedni; ideális esetben átélni a halálban a feltámadást (resurrectio), sőt a metafizikai Felébredést is, vagyis a Nirvána-i végcélt; ez volt a legmagasabb lehetőség, de mindenképpen úgy meghalni, hogy halál az általános lét állapotainak a maximumait is meghaladó módon következzen be; tehát a halálban ne egy lecsökkenés, egy a kioltódás irányába végbemenő lecsökkenés menjen végbe, hanem egy felemelkedés, egy felszárnyalás, lehetőleg feltámadás és mennybemenetel és beteljesedés, amihez a halál átélésének, a halál határszituációjának a végtelenségig intenzifikált, végtelenül tudatossá tett átélése adta volna vagy adta meg a bázist. A lovag kereste a szembesülést a halállal, hogy a határhelyzet feszültségében – egy olyan helyzet feszültségében, amely a tudat kioltására irányul – a kioltásra irányuló erőnek fölébe kerekedjék, és egy sokkal magasabb állapotot éljen meg, mint amilyen állapot átélésére általánosan lehetősége lett volna.

A halállal való viszony meghatározó jelentőségű. Gondoljunk például arra, hogy az indiánok, akiknél a lovagi szellemiségű harc centrális jelentőségű volt, általában úgy indultak harcba, hogy abban győzni is lehetett és el is lehetett esni, de mindig voltak olyanok, önkéntes jelentkezés és különleges iniciatívus érintettségek után, akiknek mindenképpen meg kellett halniuk: ezek voltak a „soha vissza nem térők”; ők más toldíszot viseltek és más jelvényeket, és mindenképpen meghaltak az ütközetben. Ez a mindenképpen meghalás számukra beavatási nagyságrendű, sőt a beavatás általános szintjeit meghaladó nagyságrendű spirituális tett volt. Egy tett, amely ugyanakkor megismerés is (gnósis), továbbá egy Auton-lényükre irányuló mágia is volt; a halált olyan mértékben provokálni, hogy a felületen győzzön ugyan, de a transzcenzionális

internalitás, a bensőség, az embert, a személyiséget meghaladó benső lét értelmében győzelem (mors triumphalis) legyen mindenképpen. Ezeknek a különböző lovagi utaknál mindig volt egy kitüntetett jelentősége.

Érdekességgként említem, hogy Németországban a II. világháborúban voltak tibetiek, magas rangú tibeti lámák, akiknek egy része visszautazott Tibetbe, egy része pedig ott maradt az utolsó időkig; Berlin védelmében létrehozta egy különítményt A Halál önkéntesei néven, akik rangjelzés nélküli tiszti SS-egyenruhában harcoltak és ezek el mindannyian; tehát ott mindenki meghalt közülük és ez volt a cél.

A lovagi utaknál „A Halál önkéntesei” itt-ott mindig felbukkannak, s ha ezeket a kérdéseket alaposabban feldolgoznánk, nyilván sokkal több dolog derülne ki az ezzel összefüggő rítusokról és kiválasztásról, amit egyébként nagy mértékben titkosítottak, tehát ezeknek a feltárása roppant nehéz. A halál utáni állapot milyensége a tradicionális felfogás szerint óriási mértékben függ az élet egészétől, a végső (terminális) időszakról és a halál körüli (circummortalis) pillanatoktól, a tudati, éberségi intenzitás vonatkozásában és értelmében. Egyáltalán nem közömbös, hogy azok a szellemi-éberségi erők, amelyek az élet egészében fennállnak milyenek, hiszen azok meghatározzák a terminális időszakot, a terminális időszak meghatározza a halál körüli pillanatok és a halál körüli pillanatok milyensége meghatározza a halál utáni lehetőségek milyenségét is. A post-exsistentia, a halál utáni létezés lehetőségei, éberségbeli erők megtartása összefüggésében nagyon nagy mértékben függenek azoktól az erőktől, amely erők az élet egészét vagy még fokozottabban az élet végét, a halál körüli pillanatok milyenségét meghatározzák. Minden olyan ember, akinek bármiféle szellemi nyitottsága van, az erre odafigyel; ha felhívják rá a figyelmét még inkább odafigyel. A lovagi utaknál ennek a ténynek és ténykörülménynek a döntő jelentőségével mindenki tisztában volt; azzal, hogy ez itt függ az élet egészétől, a terminális időszakról és a halál körüli pillanatoktól. Egy lovag nemcsak élni akart, nemcsak az élet felfokozottabb voltát akarta, hanem az életfelettséget akarta mindenekelőtt, tehát az élet és a halál felülmúlását akarta; az életet az életfelettség jegyében az élet és a halál után. A csökkenés nem áldozat. A szóhasználatok közönséges rendjében, ha valaki ezért meg ezért meghal, azt mondjuk: „feláldozta az életét” – valójában nem áldozott fel semmit. életet feláldozni csak az életfelettség jegyében lehet, hiszen az áldozat egy híd, a transzcenzió hídjának a megalkotása, a világ általános létállapotaiból a transzcendens – vagyis Önmagamban gyökerező és Önmagam legbenső Alanyiségéhez kapcsolódó – állapotokhoz. Az élet „feláldozása”, ha nem az életfelettség értelmében történik, nem életfeláldozás, az csak életkioltódás; áldozatot hozni csak egy magasabb rendűért lehet és szabad, és másként nem is az. A csökkenés irányában létrehozott műveletek nem áldozatok, hanem a szellemiség legdurvább megtagadási formái közé tartoznak.

Minden embernek alapvető célja lehetne, ennek kellene lennie, hogy akkor álljon a legmagasabb fokon, amikor meghal; ha 30 éves korában, akkor 30 éves korában, ha 120 éves korában, akkor 120 éves korában; akkor legyen a zeniten. Ezt közönségesen elérni is mérhetetlenül nehéz, sőt tulajdonképpen úgy igazán nehéz, de a lovagi utak vonatkozásában sem volt könnyű. Azonban a lovag

közvetlenül erre koncentráltan élt, hogy lehetőleg harc közben haljon meg, a győzelem, de mindenképpen a benső győzelem pillanatában, hogy ekkor álljon a csúcson, amikor ez bekövetkezik. Egy szellemi összeroskadottságból az életet és halált igazán felülmúlni nem lehet; egy szellemi zenit-helyzet kell ahhoz, hogy az élet és halál a halál pillanatában felülmúlttá válják. A lovagiság a harc és a harciasság heroizmussá transzmutálása vonatkozásában, az adekvát harcban – ami a „sötétség” elleni harc, nemcsak az ellenségben lévő sötétség, hanem, egyes szám első személyben fogalmazva, a bennem lévő sötétség elleni, aminek csak egy kivételése a külső exsistensben megmutatkozó sötétség, – a benső sötétség ellen való harcban végbemenő kiteljesedést jelölte meg célként. Az iszlámban megkülönböztettek al-jihád al-asghart és al-jihád al-akbart. Az előbbi a külvilágban folyó harc, háború, a 'kis szent háború', s Muhammad, a Próféta felhívta a figyelmet arra, hogy a 'kis szent háború' után a 'nagy szent háború', az al-jihád al-akbar következik és ez a benső világban lévő sötétség-erők elleni háború, s a 'kicsi', ami a világban, kinn, az úgynevezett nagy távolságokban folyik, mégis kicsi, mert a tudat jelenségeinek a világában zajlott le, míg ellenben a 'nagy szent háború' a tudat formáló erőinek a világában, s ezért nagyobb.

A lovag minden síkon küzdött: nemcsak a világban az ellenséggel, a nemes ellenféllel és nemtelen ellenséggel, nemcsak az ezek által reprezentált fényerőkkel szemben megjelenő sötétséggel ütközött meg, hanem minden okkult síkon és minden ennél magasabb, szupraokkult síkon tulajdonképpen harcot folytatott. Azokkal az erőkkel folytatott harcot, amely erők mintegy belőle leválva, de még nem teljesen leválva ellenébe fordulnak, amelyek sötétség-erők és a redintegratív Egység megvalósítását akadályozzák.

Abban a szemléletben, amit itt képviselek az az elsőrendű tételezés, hogy minden Én-Önmagam vagyok, minden Auton. Ami nem Én-Önmagam vagyok, vagyis heteron (más valami) az is Auton, csak fel nem ismert Auton; a fel nem ismert Auton egyebek közt sötétség-erők formájában működik a tudati létben. Nincs alapvető különbség külső és belső világ közt a tudati létben; nekem ezekkel kell műveleteket végrehajtanom; a műveletek a megközelítések egyik rendjében harci műveletek; a harci, lovagi, heroicitást megcélzó utak ebben a szimbolikában ragadják meg a heteron-erőkkel való viszonyt. Természetesen másként is fel lehet fogni: fel lehet fogni egy pusztán felismerési útként, processzus-összességként; sokféleképpen felfogható. Az egyik ilyen felfogás a harc dimenziói között való felfogás. Nem a metodika magasabb vagy alacsonyabb rendűségéről van szó, mert a verifikáció csakis az eredményben mutatkozik meg. Lehetnek felismerési célzatú műveletek, amelyek ugyanazt eredményezik, mint a harc szimbolizmusában megragadó, meglátó utak; a végeredmény dönt. Ez is jogosult, feltétlenül jogosult, sőt kitüntetetten, és kombináltan, hiszen különböző kombinációk is lehetségesek a felismerő és a leküzdő műveletek egyesítése révén.

Az Auton–heteron vonatkozásban megjelenő metafizikai küzdelem útja a lovagi út. Szembesülés a halállal, szembesülés a mással, Önmagam viszonya Önmagamhoz, Önmagam viszonya az Abszolútumhoz – ezek vetődnek fel; és nemcsak mint megismerési kiindulópont, hanem olyan, amellyel önmagamot

feszültségteljes viszonyba kell hoznom. Ezeknek a feszültségeknek a meghaladása a lovagi út bizonyos etapjai; ezek megjelenhetnek a külső küzdelemben, a külső küzdelem általánosságában, a külső küzdelem konkrét harci cselekményeiben, hiszen az igazi harci műveletek mindig beavatási karakterű műveletek voltak; megjelenhet a lélek internális terében végbemenő szellemi és szellem ellen megnyilvánuló erők síkján és megjelenhet ezen kívül még igen sok más formában is.

A lovagi út szellemi út; önmeghaladási út. Ha nem „útban” gondolkozunk, mondhatunk ehelyett aktust is: önmegvalósítási aktus, szellemi aktus, metafizikai aktus. Minden megközelítés hasonlat, ily módon ahelyett, hogy azt mondom „egy utat bejárni”, mondhatok mindenféle mást is, s ezért nevetségesek azok a megközelítések, amelyek azzal kínlódnak, hogy valójában útról van szó, vagy nem útról; amiről szó van megfogalmazható „útként” is, megfogalmazható úgy is, hogy „nem út”, nem használva ezt a megnevezést. Nagyon sok megközelítési mód van: ezek mind párhuzamosan érvényesek lehetnek, s ezt azzal a szellemi erővel próbálom kimondani, mely szellemi erőhöz az adekvát korrespondencia ebben a vonatkozásban érvényesíthető. Kimondhatom inadekvátan és erőtlenül is, de most nem erről van szó.

Egyrészt azt hangsúlyozom, hogy a lovagi út a legmagasabb rendű utak egyike, tényleges út és a lovagiságnak szinte napjainkig ható érvénye volt. Ez nem azt jelenti, hogy a jelen korban a lovagiságnak semmiféle lehetősége nincs. A meglévő, ismert lovagrendek azonban sajnos nagyon sokféle értelemben, formában, módon aláhanyatlottak, főképpen 1945 után. 1945ben a sötétség dominanciáját képviselő erők győztek a világban, ezek az erők elárastották az egész Földet, s ezen belül alászállították a lovagi szellemiség értékrendjéhez kapcsolódó valóságformátumokat, tehát egy általános és nagyon nagyfokú aláhanyatlás állapítható meg, s ez mindegyik lovagrendnél külön kimutatható. Főként karitatív tevékenységre korlátozódnak a jelenlegi lovagrendek, ami önmagában értékelhető, de ez nem a lovagiság szorosabb értelemben vett terrénuma; humanitárius segélycsomagokat bárki ki tud osztani, ha ezeket meg tudja szerezni és továbbítani tudja, ez nem különleges lovagi képesség. Ugyanakkor a jelenlegi korban a különleges lovagi képesség már nem is az, hogy lovagi páncélban lóháton küzdelembe indulni, hanem a sokkal szubtilisabb formában megjelenő „sárkányt” felkeresni.

A lovagiságban a „sárkány”, a „vizek sárkánya” nagy szerepet játszik (a távolkeleti szimbolikában volt egy „égi sárkány” és a „vizek sárkánya”, a nyugatiban csak a „vizek sárkánya”, s ezért ez negatív volt és a sötétséget reprezentálta, míg ellenben az „égi sárkány” egy pozitív valóság); a „sötétség sárkányát” felkeresni, azzal megütközni és azt legyőzni. Ez a jelen korban, ha nem is absztrakt, de szubtilis, többnyire internális, de olykor externális formában is megjelenő erők elleni küzdelmet jelenti. Ez a küzdelem ekvivalense az egykori sárkány elleni küzdelemnek, viszont ez utóbbi is voltaképpen spirituális szinten zajlott le, nem az volt és főképp nem merült ki egy sárkányszerű állat legyőzésében. Különböző létsíkokon megjelenő sárkány-erők – a sötétség erőit nevezzük így – ellen folyt a küzdelem; ma másképp kell folynia a küzdelemnek

A lovagi mentalitás és attitűd érvénye nem szűnt meg. A megjelenési valószínűsíthetőség gyakorisága szűnt meg, az csökkent le olyan mértékben, hogy kevésbé lehet ilyesmiről beszélni, de egyáltalán nem zárható ki. A lovagrendek még, a maradványszerűek is, valamit azért képviselnek és fenntartanak, bár nagyon keveset; az, hogy egy összejövetelel megjelennek és azután hazamennek és az eltompultságukat élék tovább, ez nem egy szellemi rang, nem egy szellemi, lovagi élet. A spirituális létrendnél fontosabb nincs. Senki nem mondhatja azt, hogy az élete nem teszi lehetővé, hogy eszerint éljen; akkor meg kell változtatnia az életét. Mindent ennek kell – szellemi értelemben természetesen – alárendelnie. Olyasmi elfogadhatatlan, hogy „megtenném, de nem teszem, mert nincs rá lehetőségem”, ebben az esetben meg kell változtatni az életet. Ha olyan emberrel él valaki együtt, aki akadályozza a szellemiségében, akkor el kell fordulnia attól; ha az életformája, munkája, tevékenysége nem engedi meg, akkor meg kell változtatnia és más tevékenységi területeket kell keresnie. Nem az életnek, nem a samsárainak kell alárendelni a magasabbat, mert az egész világ jelenlegi romlása éppen ebből következik: az alacsonyabb rendűnek alárendelni a magasabb rendűt – ez az egész világ megromlásának legfőbb oka. A magasabb rendűnek kell alárendelni az alacsonyabb rendűt, legyen itt szó az élet bármilyen területéről, bármilyen összfüggéséről. A lovagi út ennek a jegyében állt, miként minden igazi megvalósítási út: a magasabb rendűnek alárendelni az alacsonyabb rendűt és elkerülni azt, hogy egy pillanatra, az élet bármilyen szegmensében megtörténjék az, hogy a magasabb rendű az alacsonyabb rendűnek lett alárendelve, amit soha nem szabad egy pillanatra sem megengedni a legvégletesebb kényszerítő körülmények között sem, és – megismételve – ha valaki azt tapasztalja, hogy az élet ilyen, akkor azon sürgősen változtatnia kell. Annak számára, akiben nincs felismerés, annak számára nem is szóltam egy szót sem; de vitatható, hogy egy ilyesvalaki egyáltalán embernek nevezhető; nem magasrendű embernek, egyáltalán embernek. Senki sem mondhatja komolyan, hogy őt nem érdekli, hogy mi lesz a halála után; aki azt mondja, hogy ez márpedig őt nem érdekli, semmi mást nem tett, csak egy bizonyítványt állított ki arról, hogy ő semmit nem ért az égvilágon semmiből. Nem ért semmit – ezt mondja ki; aki megesküszik rá, hogy márpedig őt nem érdekli, az három pecsétet is tett rá és okmánybélyeget. Ezt komolyan nem lehet mondani, egy komoly eszmélésnél ez nem közömbös. és ha nem közömbös, akkor ez viszont benső szembesítéseket kíván.

A lovagi út ebben a vonatkozásban nem tett engedményt, mint ahogy egyetlen igazi megvalósítási út sem, soha. Annyira nem, hogy ez tulajdonképpen nem is egy előrehaladott fokhoz kapcsolódott: ez *condicio sine qua non* volt a kezdet kezdetén. Nem lehet elképzelni, elgondolni egy olyan életet, amely önmagát esetleg valamilyen módon úgy definiálja, hogy magasabb céljai vannak, esetleg vallásos irányultsága van, az életfelettség számára jelent valamit, ha az egész életvitel – belső és külső értelemben – ennek ellentmond. Kényszerítő körülmények vannak? Vannak. Változtatni kell rajtuk.

A lovagi út mint transzcenzionáló út soha nem tett engedményt. A megvalósítási utak, az igazi Yóga, japán vonatkozásban az igazi Zen, vagy Kínában az igazi taoizmus és a többi, soha nem tett engedményt. Van aki saját életében viszi végbe ezeket a folyamatokat: az alászállást, odáig menve, hogy mondjuk juvenális törekvéseit valami magasabb rendű irányába később komolytalannak

bélyegzi, és – szerinte – „komoly dolog” – mondjuk – egy vállalkozást létrehozni; „komolytalan” a létesülési örvény meghaladására törekedni, – ilyen beállítottságok és beállítottságbeli változások jönnek létre, alakulnak ki az életében; ez emberalattiság, ezt egy emberalatti lény pontosan így csinálja, azzal a különbséggel, hogy bizonyos emberi kvalifikációkkal (beszéddel, fogalmi gondolkozással, két lábon járással stb.) nem rendelkezik, de ugyanezt csinálja; ez nem emberi létforma, ez emberalattiság.

Az igazi spirituális és megvalósítási út – ezen belül a lovagi út – az élet minden középszerű kondicionalitásával erőteljesen és radikálisan szembeszáll. Ezek a középszerű kondicionalitások veszélyesebbek különben a legsötétebb kondicionalitásoknál is, mert azokkal szemben bizonyos szembenállás lehetősége még felébred, a középszerű kondicionalitásokkal szemben pedig általában nem; ez utóbbiak tehát minden szellemi útnak a legalapvetőbb ellentétei. Ha a lovagiságot önmagában átgondoljuk – hogy ez mit jelentett valamikor – azon támpontok alapján, amelyeket ma elmondtam a harcról, a harc minőségeiről, a határszituációk felkereséséről, a sötétség halálerőivel való szembesülésről, a halál legyőzéséről, ha mindezeket a támpontokat végiggondoljuk és ezek mentén akár hangulatilag is felkeltjük önmagunkban, ami a lovagisághoz kapcsolódik, akkor e vonatkozásban egy bizonyos továbblépés lehetőségével találkozunk.

László András

TRADÍCIÓ ÉS JELENKOR

A Tradíciót és a Tradicionalitást mint kifejezést itt és mindenkor sajátos értelemben használjuk, olyan értelemben, amely egy ősi, primordiális szellemi tudást közvetít, egy olyan szellemi tudást, amely a létesült világ létbe lépésétől kezdve az Eredetről, a Kezdetről és a Kezdettelennről szól; ezt az időtlen tudást tartja fenn az időben, egy maradandó, romolhatatlan spiritualitás értelmében. Ezt nevezzük Tradíciónak, tehát nem azt, amit közönségesen és általánosan illetnek ezzel a névvel. A másik fogalom amiről beszélünk, az tulajdonképpen a tágabban vett jelenkor; a tágabban vett jelenkor és ennek viszonya a tradicionalitáshoz. Itt bizonyos ciklicitásokra, ciklusokkal kapcsolatos doktrínákra szeretnék hivatkozni. Mint ismeretes Hésiodos is beszél Aranykorról, Ezüstkorról, egy harmadik korról, melyet olykor Érc-, olykor Bronz-, olykor Rézkornak neveznek és végül a Vaskorról, amelyet néhány szerző – például Scaligero – Ólomkornak nevez. Ez egy aláhanyatlásnak, egy involúciónak felel meg. Az általunk kifejtett doktrínák keretében gyakran

foglalkoztunk azzal, hogy a létesült világon belül többnyire nem fejlődéssel találkozunk, hanem igen sok tekintetben egy alászállással, aláhanyatlással, hiszen a magasabbrendű nem azt jelenti, hogy valami egy technicizáltabb világnak felel meg. A magasabbrendű azt fejezi ki, hogy közelebb vagyunk, illetve vagyok az Eredetemhez, a Kezdetemhez, a Kezdettelenségemhez, a Szellemhez és Istenhez és Önmagamhoz. Ilyen értelemben – és ismét használjuk ezt a szót – primordialitásokról van szó, és a primordialitások egy lényegileg magasabbrendű létállapotra utalnak, és ezek a magasabbrendű létállapotok az időbe vetítve nagyon sokszor az antikvitással vagy legalábbis a régebbi időkkal, olykor egészen az archaicitással állnak kapcsolatban. Ahhoz tehát, hogy ezeket a gondolatokat megértsük, elengedhetetlen, hogy – a szokásostól eltérően – az involúció és regresszió lehetőségét is felvessük; olyasmit, hogy a világ kibontakozásában sok tekintetben elszakad isteni és szellemi eredetétől. Nem szakad el teljesen, de eltávolodik, s a világban megjelennek azok a tendenciák, amelyek éppen a lényegitől, éppen az Önvalónak nevezhető állapottól, éppen az Istenitől távolítanak el. Ezek a tényezők, hatások, erők megnyilatkoznak a világban. Ezek a megnyilatkozó erők egyre erősebben, intenzívebben jelennek meg a világ létében. Minél inkább kapcsolódnak a térhez, az időhöz, az állagisághoz, az anyaghoz, annál erősebben, fokozottabban megy végbe ez az eltávolodás.

A tradíció világa egy sophia perennist, egy örök bölcsességbeli tudást tart fenn valamilyen szinten a létben. Ez olykor elhalványodik, háttérbe szorul, de lényege szerint megmarad. A tradicionalitás világának nevezzük azt a világot, amikor a tradicionális–spirituális princípiumok még nagy mértékben érvényesülni tudtak. A modernitás világának nevezzük azt, amikor ezeknek az érvényesülése, ha nem is szűnik meg, de eljelentéktelenül, az életet úgy tűnik mintha nem ezek határoznák meg, tehát a létbe belépnek romboló, bomlasztó, destruktív tendenciák, hatások, erők, amelyek a szellemitől, az Égtől elforduló ember figyelmét még inkább elfordítják ezektől az alapoktól és a fensőbbiségtől, az abszolút szupremáciától, a lét hierarchikus tagoltságától, az értékek örökérvényűségétől, és teljesen időbe vetett és időtől meghatározott kontingenciák játékaivá teszik az emberi elmét, lelkeséget, szellemiséget.

A modernitás időpontokhoz való kötése kapcsán rendkívül sok lehetőség van. A szellemitől való eltávolodás voltaképpen a Krisztus előtti VII–VI–V. századra tehető, s valószínű, hogy az ezt megelőző időkben egy materialisztikus és ateisztikus szemlélet létrejötté képtelenség lett volna. Az élet valamennyi dimenzióját áthatották azok a szellemi erők, melyeket akkor még lehetetlen volt nem észrevenni, és amelyek a figyelmet mindig visszaterelték arra, amiből a létesült világ alászállt, tehát tulajdonképpen arra a létre, ami mint tiszta Lét egy feltétlenséget, az Abszolútumot jelentette. Nyilvánvaló, hogy ezt a 2500 évvel ezelőtti időt modern világnak még nem lehet nevezni. De valami már akkor megtörtént, és ha időben előrehaladunk és a most lezáródó évezreden belül vizsgálódunk, megállapíthatjuk, hogy az 1200-as, 1300-as években már egy határozott megingás volt a szellemiség tekintetében. Határozottan megjelentek olyan befolyások, amelyek a figyelmet, a szemléletet, a szemléletbeli erőket eltérítették a princípiumtól és a princípiumok Princípiumától. Ez a szemléleteltérítés igen nagy mértékben megjelent például a reformációban, amelyben nem lehet nem észrevenni egy szellemellenes tendenciát; megjelent magában a „reneszánszban”, ahol az elhalásra jellemző erők sokkal inkább

jelen voltak, mint egy újjászületés erői; megjelentek abban az elsötétedésben, amit az antitradicionális szellemiség „felvilágosodásnak” nevez, hiszen ez a „felvilágosodás” spirituális szempontból egy elsötétedés volt; nagyon határozott elsötétedés. Azt nevezték világosságnak, ha a szemlélet Istentől a Föld felé fordult. Ez volt a felvilágosodás ebben a szó-használatban, s ami a mi szóhasználatunkban egy elsötétedés. Abban, amit modernitásnak nevezünk – és a modernitás az antitradicionalitás, az antispiritualitás egyik szinonimája – ezeket, mint előkészítő tendenciákat fel kell ismernünk. Sőt, nagyon sok tekintetben ezek már nemcsak előkészítő tendenciák voltak, hanem nagy mértékben hordozták azt is, ami magával a sötétséggel függ össze.

Szóhasználatunkban a modernitás nem a jelenkori világ technicizáltságát jelenti, s bár összefügg azzal, nem azt jelenti, nem erre irányítjuk a figyelmünket. A modernitás voltaképpen a tradíciótlanságot és a tradícióellenességet jelenti, a spiritualitás nélküliséget és a szembefordulást a spiritualitással; egy megfélemezést Önmagamról – hogy egyes szám első személyben fogalmazzak – Önmagam összefüggéseiről a Szellemmel, a Lényegiséggel, a Feltétlennel, az Abszolúttal.

A modern világ egy eltávolodást jelent. Akármilyen szempontból tekintjük fejlettebbnek a modern világot egy régebbinél, ezek sohasem a lényeg vonatkozásában való magasabbrendűséget jelentenek. Ezzel szemben mindig arra kell figyelni, hogy mitől távolodott el az emberi tudat, mitől távolodtunk el, illetve mitől távolodtam el. És akkor kiderül, hogy éppen az Esszencialitástól távolodtam el. Akármit nyertem ebben a korban, az a nyereség elenyésző ahhoz a veszteséghez képest, amit a világ átélt. A világ egy szellemellenes – nem teljesen szellem nélküli, de tendenciózusan a szellemelleniséget előkészítő – korszakba lépett. Mikor lépett ebbe? Sok tekintetben évszázadokkal ezelőtt, sok tekintetben a XX. században, sőt igen sok tekintetben még a XIX. században. Gondoljunk a francia forradalomra, ami egy nagyon sötét tendencia hordozója volt, gondoljunk a különböző XIX. századi forradalmakra, és erre a századra. Azt is mondhatjuk, hogy az első világháború idején léptünk ebbe az állapotba, mondhatjuk, hogy annak a végén, vagy hogy a bolsevista forradalom idején, vagy a második világháború kezdetén, vagy éppen befejeződésekor. Ezek mind adekvát meglátások, mindegyik tételezés igaz e tekintetben.

Tény, hogy valamilyen folyamat elindult, igen régen elindult, ami fokozatossággal, de az utóbbi évszázadban rohamosan gyorsuló fokozatossággal elért abba a létállapotba, ami a legszorosabb értelemben vett napjainkat jellemzi. De a jelenkoron mindenképp egy tágabb időszakot, az utóbbi 100–150 évet kell érteni, mert ebben már azok a jellegzetességek, amelyek mondjuk a második világháború után manifesztálódtak, valamilyen germinális szinten már jelen voltak. Aki figyeli a folyamatokat, a szellemi folyamatokat és elég éber ahhoz, hogy valóban ezekre figyeljen, akkor ma már például öt évenként szellemi elsötétedésbeli etapokat tud megállapítani. Például az 1950-es évek nagyon sok tekintetben sokkal borzalmasabbak voltak mint a későbbiek, de még élt egy olyan mentalitás az emberekben, amely változást remélt, ami visszaalakulásban és visszaalakításban reménykedett, s egy értékrendnek a helyreállítását remélte. Pontosan ez a mentalitás ritkul meg, és

szűnik meg ebben a világban. Ahogyan generációk távoznak a földi, emberi lét köréből, úgy állapítható meg egyre határozottabban – a sötétség világán belül is – egy elsötétedés. És ez bár megjelenik, természetesen a remény nem szűnik meg a jelenkorban sem, sőt a jövőben sem, de a reménynek ebben a világban mondhatjuk úgy, hogy eszkathológiai perspektívái vannak, és csak ezekben tud érvényesülni. Eszkathológiai perspektívákban tud érvényesülni a remény. Ilyenformán a közismert *Omnia vincit veritas* [‘Az igazság mindent legyőz’ – a szerk.] elve minden jel szerint csak eszkathológiai perspektívákban igaz. A szorosan vett földi alakulások körében viszont úgy tűnik mintha ez a feltétlen igazság nem tudna érvényesülni. Az igazság igazság marad, de az igazságnak lehet mintegy az időbeliségből kilépő eszkathológiai érvénye, és ez megmarad. Romolhatatlanul megmarad. A szorosan időbe és történetiségbe vetett remény azonban egyre inkább elhalványul. És, hogy elhalványul, annak értelme van, hiszen azért halványul el, mert az igazság nem is jelenik meg.

A szellemileg orientálódó ember a céljait nem rögzítheti a földi világban; minden földi világba belevetített cél csak közbülső cél lehet. Ha a cél egy hegycsúcs megmászása – és ebben az esetben a hegycsúcsot mint hasonlatot alkalmazhatjuk a végső, emberfeletti transzcendens célra –, akkor a földi cél csak olyasmi lehet, hogy egy közbülső bércezt érjek el és onnan folytassam az utamat. De az elsötétedés korában már olyan földi céloknak sincs remélhetősége, amelyek ugyan soha nem jelentették a végső célt, de legalábbis földi viszonylatok között valamilyen értelemben afelé mutattak; amikor legalábbis bizonyos értékrendek érvényesültek a földön, adekvát, hierarchikus tagoltság volt jelen, az emberek a helyükön voltak, mindenki azt a feladatot végezte, ami valóban a feladata volt, teljesen függetlenül attól, hogy ez kényelmes vagy kellemes volt, vagy nem. Amikor sötét, mondhatni úgy, hogy satanikus influenciák érvényesülnek a világban, az elsősorban a világ rendezettségének a feldúlásával jár együtt, a hierarchikus tagoltság rendjének összezavarásával, azzal, hogy nem lehet tudni, mi és ki az elsőrendű, mi a feladata ennek és ennek, mi a feladata a másoknak, mit kellene tenni, hogy egy szellemiséget tükröző földi élet valósuljon meg. A föld sohasem helyettesítheti a mennyek világát, legfeljebb valamilyen értelemben reprezentálhatja azt – és ez a reprezentáció az, ami tulajdonképpen a modernitás világában, a tágabban vett jelenkor világában megszűnik. Már régóta megszűnőben van, és fokozatosan egyre inkább megszűnik, és ez valószínűleg még jó ideig így fog folytatódni. Akármilyen vége lesz a dolgoknak, az igazi remény a földi–emberi világ létrendjét meghaladó, a transzcendenciára irányuló remény, abban gyökerezhet, hogy nekem közöm van a transzcendenciához, hogy szellemi lelkem a maga mivolta szerint éppen a transzcendenciához tartozik.

Amellett amit lehet, azt meg kell tenni a világ rendezése érdekében is. Feltétlenül meg kell tenni, egyértelműen, de tudva azt, hogy nem ez az igazi cél, és tudva azt is, hogy a hésiódosi értelemben megfogalmazott Vaskorban vagy Sötét-korban ezek a remények szükségképpen halvány és beszűkült remények, amelyeknek a valóra váltására irányuló külön remény többé-kevésbé elveszett. A jobb világba vetett hit adekvát, de a jobb világba vetett hit érvénye nem feltétlen; a feltétlen érvény pedig, amiben nem lehet csalódni, az nem a földi lét keretei között valósul meg. A modern világ erről alapvetően megfélekedezik. A modern világ sem az alfára, sem az ómegára nem tud figyelni; sem az Eredetre, a Kezdetre, a Kezdettelenségre, sem a lét feletti Végtelenre mint célra nem tud

irányulni; a mivoltához az tartozik, hogy nem erre irányul. Kivételesen, egészen kivételesen irányulhatnak erre emberek, de az általános tendenciák, az általános tendencia-érvényesülések és -kisiklások körében ezek a kivételek nem tárgyalhatók, hiszen szélsőségesen ritkák. Valószínűleg sohasem voltak gyakoriak, de a jelenkorban egészen ritkák. Vannak, de egészen ritkák. Megismétlem: a jobb világra való irányulás és törekvés jogosult. Kikezdhethetlen jogosultsága azonban csak annak van, ami a földi–emberi lét meghaladásával áll összefüggésben.

A földi–emberi lét meghaladására való irányultság a földi–emberi lét keretei között a tradicionális világban nemcsak legitimálva volt, hanem minden ennek értelmében szerveződött. A világ úgy volt strukturálva, mintegy a természetes lendületénél fogva is, mintegy gondviselészerűen is és megszervezetten is, amely ezt a szellemiséget tartotta fenn, ezt segítette, támogatta, erősítette, ezt vette körül úgymond védőbástyákkal, ezt élte, és amely a destruáló tendenciákat ha nem is teljesen, de nem jelentéktelen mértékben ki tudta küszöbölni. Az antitradicionalitás világa, ami voltaképpen egy tágabban felfogott modernitás-világ, mindezzel szemben áll. Az igazi szellemi törekvéseket gátolja, fékezi, korlátozza, a démoni és satanistikus erők behatolását és érvényesülését elősegíti, támogatja, ezeknek kiszolgáltatja önmagát és kiszolgáltat másokat is, és kiszolgáltatja a világot és kiszolgáltatja az élet általános berendezettségét. Ugyanakkor tisztában kell lennünk azzal, hogy ebben a világban élünk. Bármilyen más strukturáltságú világra tekintünk, akár paradigmaticusan, hogy olyannak kellene lennie, konstatálnunk kell, hogy ez nincs így, hanem pontosan úgy van, hogy éppen a mindenki által megfigyelhető, mindenki számára megmutatkozó („megmutatkozó”: ez nem bizonyíték; itt megmutatkozásról van szó), hanyatlást gyorsító és egyéb tendenciák előtérbe kerülnek. Előtérbe kerülnek, és ezzel együtt kell helyt állnunk a földi világban, és ezzel együtt kell magasabbra, a felfelé irányultságra megtalálni a lehetőségeket.

Ebben a korban, az antitradicionális modernitás jelenkorában kétségtelen, hogy az aláásó és felbomlasztó törekvések, az elsötétedés körében egy kihívást lehet meg tapasztalni. Lehet. Nem biztos, hogy ezt meg tapasztaljuk, de meg lehet tapasztalni. Ez a kihívás erősebb, mint bármikor a történelem során volt. Minél nagyobb ugyanis a sötétség, annál nagyobb a kihívás, és ez egészen egy szélsőséges állapotig érvényes,

majd a legszélsőségesebb állapotokban már ez sem érvényes. Minél nagyobb a sötétség, egyesekben a szellem iránti igény annál nagyobb. A „boldogok a lelki szegények”, ami az eredeti szöveg pontos fordítása szerint „boldogok a szellemi szegények”, azt jelenti, hogy szellem iránti sóvárgás él bennük. Ez a szellemtelenség világában való szellemtelenség belátása, és a szellemi iránt való sóvárgás. Szegények valamiben, és arra irányulnak, hogy ezt szüntessék meg. És ez tulajdonképpen a Sötét-korszakban a lehetőségek dimenzióinak a megnyitása. Szembesülni a kihívással, a megfosztottsággal az egyik oldalról, a sötét erőkkel való feltöltöttség világával a másik oldalról. Ezekkel szembesülni kell, ezt látni kell. Látni és kihívásként felfogni. Bármilyen erősek a megfosztó erők, bármilyen erősek a megtévesztő és elfordító erők, én azokkal

szembeszegülök. És ha még erősebbek, még inkább szembeszegülök. Tudom, hogy a vesztetet készítem elő, ha nem így teszek.

Nemcsak azt kell megállapítani, hogy egy fényteljesebb korból kijutva egy sötétebb korszakban vagyunk. Hanem azt is, hogy valóban ebben vagyunk, a múlt fényteljességében paradigmákat találunk, de ez önmagában elégtelen; a jövő meghatározása szempontjából elengedhetetlen, mégis elégtelen, és tulajdonképpen meg kell találni azokat a lehetőségeket a jelenkorban is, akkor is ha ennek minden ellentmondani látszik, hogy a legnagyobb sötétségből is, vagy szinte a legnagyobb sötétségből is van még kiút. Pontosan akkor, ha amit felfogunk, azt kihívás értelmében fogjuk fel. Ilyen értelemben tehát, ebben a szellemi rátekintésben sajátosan kell értékelnünk a tradicionalitás és a modernitás viszonyát, valóban atipikusnak kell felfogni az ezek között levő viszonyt, de ennek a megállapítása nem lehet egy múlt iránti siránkozás, főleg nem merülhet ki abban, nem merülhet ki az egyébként esetleg jogos nosztalgiában, hanem benső mentális, spirituális aktivitást kell, hogy felébresszen. A múlt, ami paradigmatis érvényű lehet a jövőre nézve, és ezek között a jelen helyzet, amely a legélesebb próbatétel és a legélesebb, legvégletebb kihívás jegyében jelenik meg – amennyiben éberem tudunk erre figyelni.

László András

A „SÁTÁNROL”

NÉHÁNY MEGJEGYZÉS A SATANICITAS (DIABOLICITAS) MIBENLÉTÉRŐL

A megtestesülésig elmenő isteni alászállások – Avatára-k – doktrínáinak a legmagasabbról a legmélyebbre hatoló megvilágításai az Istenség autodisztanciálásával kapcsolatosak, – vagyis azzal, hogy az Istenség, önmagát Istenként megnyilvánítva, önmagát önmagától elkülöníti, majd ezen elkülönítettségben önmagát önmagától eltávolítja. Ha a tudati kontinuitását az eltávolítottság alászállásában is megőrzi: az Avatára megjelenéséről beszélhetünk; ha megtöri önnön tudati kontinuitását: olyan létformák jelennek meg, mint a földi–emberi lény a Kali-Yugában.

Más lehetőségek aktualizációjáról is beszélhetünk, – éppen a tradicionális tanítások helyes olvasata és megértése alapján, összekötve ezt a megértést a saját tudatfolyamatok megismerő vizsgálatával. Az is megvalósulhat és meg is valósul, hogy a magát Istenként megnyilvánító Istenség – egy részmegnyilvánulása során – önmagát önmagától elkülöníti, elválasztja és eltávolítja, majd eltávolított önmagát önmagával szembefordítja.

Isten – és Istenen keresztül az Istenség – megtámadhatatlan. Viszont a szembefordulás támadásba mehet és megy át. A támadás azonban nem Istent éri, mert ez nem volna lehetséges, hanem Istenben – és Istenen keresztül az Istenségben – való redintegratio unionalis megvalósítási akciót. A satanicitas–diabolicitas lényegileg mindig a reductio et redintegratio unionalis transscendentalisque realifikációjának az akcionális „kiviteleződését” próbálja – minden lehetséges úton és kerülő úton – meggátolni vagy kisiklatni, közvetlenül, de közvetetten, akár sokszoros közvetettséggel is. Esszencialiter–principialiter mindig az életfelettség és az életfelettség megvalósítása–megvalósulása ellen irányul, de – a közvetett összefüggések vonalain – egyszersmind az élet ellen is; biológiai értelemben és általános értelemben egyaránt.

A Sátán, a Diabolos rendszerint a személyiségalatti szférák felől támad a személyiség és a személyfelettség ellen. Maga a Diabolos azonban – elsőslegesen – személyiség-feletti, megnyilatkozásaiban lehet személytelen is, modális hatásokban megnyilvánuló erő, de lehet lényszerű–személyszerű is. Lehet valami is, lehet valaki is, minthogy elsőleges voltában egyik sem.

Bizonyos spirituális irányvonalak unipolaris Diabolos-on túlmenően ismerik a bipolaris Diabolicitas-t is. Eugen Heinrich Schmitt/Schmitt Jenő Henrik megkülönbözteti (a) Mammon-t és Belial-t. Részben E. H. Schmitt hatására Rudolf Steiner is egy bipolaris Diabolos-theóriát alakított ki: Ahriman és Lucifer kettősségét. Később tripolaris-sá fejlesztette Diabolos-felfogását, bevezette az ind–hindu szemléletben jól ismert Asurá-kat is, de diabolisztikus beállításban.

Noha a szemünkben sem E. H. Schmitt, sem R. Steiner nem mértékadó tekintély, – az unipolaris Diabolos-felfogás fenntartása mellett a legkevésbé sem zárkózunk el a bipolaris, a tripolaris vagy akár a pluripolaris Diabolos-felfogások érvényességének az elfogadásától, elsősorban a személyiségen–túliség és személyfelettség tételezésének az értelmében, elismerve a személytelenség és a lényszerűség–személyszerűség – másodrendű és harmadrendű – párhuzamos érvényességét is.

A diabolikus támadások rendkívül sokrétűek, sokfélék, akár egymással ellentétesek is lehetnek.

Nem lehet kétséges, hogy a diabolicitas bizonyos formái szoros kapcsolatban állnak azzal, amit konvencionális értelemben – jóformán mindenkor és mindenütt a világon – bűnnek-bűnöknek neveztek. Ez megkérdőjelezhetetlen tény, amivel kapcsolatban – és ez meggyőződésünk – vitának nincs, de nem is lehet helye. Másfelől azonban az is kétségbevonhatatlan, hogy – a metafiziko-tradicionalitás szellemiségének értelmében – a diabolicitas elsősorban nem a moralitás–immoralitás viszonyának a vonalán nyilatkozik meg, s hajlunk arra, hogy infraracionális–szentimentális eltévelyedésnek minősítsük mindazokat a vélekedéseket, amelyek ettől az állásponttól eltérnek. A „bűnök” – legyenek azok akár a legsúlyosabbak is – mindig következmények vagy következményszerűek és legalábbis másodlagosak (ha nem éppen sokadlagosak) a mentális–supramentalis–spiritualis erők lecsökkenéséhez képest, – a diabolicitas pedig ezekben a lecsökkenésekben – mint lecsökkenőtő – játszik elsőrendű szerepet.

A mélyebb-magasabb megértés kulcsmondata itt is, mint sok más esetben is, az, hogy – Ahamátmá Brahmásmi – vagyis: én–önmagam Brahma Vagyok. Az Aham is, az Átmá is, de még az Asmi is egészen másképp értendő, mint ahogyan azt mondhatom, hogy én vagy azt, hogy önmaga(m), de azt is, hogy Vagyok. Más létrend lehetőségei jelennek meg ezekben a szavakban, s még inkább más a fentebbi kijelentő mondatban. Valami, ami egyfelől végtelenül távoli, de ami – másfelől – nem csupán közeli, hanem jelenvalóbb minden jelenvalóságnál.

Lényegileg – noha most még csak potencionálisan – én–önmagam vagyok a személyfeletti és a személytelen Istenség, de én–önmagam vagyok a személyes Isten is, és én–önmagam vagyok valamennyi személyiségbeli arculat is. én–önmagam vagyok az eltávolító és az eltávolított – aki eltávolodott és soha el-nem-távolodott. én–önmagam vagyok az, aki önmagamot eltávolítom önmagamtól, és aki eltávolított–eltávolodott önmagamot szembefordítom el-nem-távolodott önmagammal. én–ön-magam vagyok a szembefordítás és szembefordulás és a szembefordított. Ez a diabolicitas kezdete; a kezdete, de ez még nem a megvalósult diabolicitas.

A Diabolos – akár személyiségfeletti, akár személytelen, akár személyes, akár unipolaris, akár bipolaris, akár tripolaris, pluripolaris vagy multipolaris – lényegileg akkor válik igazán Diabolos-szá, amikor mint Heteron valósul meg, közvetlenül tapasztalhatatlan Heteronná lesz, olyan Heteronná, ami/aki úgy fordul szembe az Istennel–Istenséggel, hogy önnön Istenbe–Istenségbe – vagyis Abszolút Önmagamba – való önvisszavezetésem megvalósítását megpróbálja – minden lehetséges módon, bármilyen módon – megakadályozni.

A Diabolos a koncentráltan Auton-ellenes láthatatlan óriás-Heteron. Első és végső fokon – vagyis primordiális lényege szerint – Auton, de a legfelnemismertebb, legtapasztalhatatlanabb, leginkább Heteron-ként megvalósuló és – ez pedig döntő – a leghatalmasabb, legerősebb Heteronként működő Auton.

Ha önmagam Diabolos-szá változom: szörnyeteg leszek, – de csak akkor, ha ez az átváltozás a Diabolos-felé tartó és így tökéletlen. Ha a Diabolos-t önmagamba integrálom, önmagamot pedig az Istenbe–Istenségbe – vagyis Abszolút önmagamba – akkor a Diabolos megszűnik Heteron-nak és Diabolos-nak lenni. Ez lehetne a Diabolos megváltása.

Eugen Heinrich Schmitt/Schmitt Jenő Henrik neognosticismusának a követői szerint Belial a megváltható ördög (Steiner szerint Lucifer a megváltható), viszont (a) Mammon megválthatatlan.

Ha az ilyesfajta elgondolásoknak van valamilyen alapjuk, az csak úgy lehetséges, hogy önnön megvilágításunk fényében próbáljuk azt feltárni, s így mintegy megformáljuk – valóban alappá tesszük – ezt az alapot, hogy újragondolva értelmet adhassunk az ilyen irányú gondolatoknak.

Abszolúte „megválthatatlan” – redintegrálhatatlan – satanicitas – nyilvánvalóan – nincs. A megválthatóságról (redintegrálhatóságról) kevésbé van azonban értelme beszélni akkor, ha egy vagy személyfeletti, vagy személytelen, vagy személyes erő vagy hatalom, a személyiség alól feltörve megfosztja a törekvőt, mondjuk a törekvő embert mindazon vagy szinte mindazon képességétől, amivel törekvéseit a magasabbra, de akárcsak az életre irányítottan koordinálni tudná.

Más összefüggésben a kereszténység beszél a Pneuma Hagion – a Szent Szellem – ellen elkövetett bűnről, ami megbocsáthatatlan. A Szent Szellem megközelítően megfelel a Siva-i redintegratív–reduktív–transzmutacionális szellemiségnek, – ha valaki – valamilyen erő által motiváltan – ez ellen végletes erővel tesz, önmagát nem lesz képes önmagába visszavezetni; ezt fejezi ki a „megbocsáthatatlanság”. Itt felvethető, hogy voltaképpen mammonisticus hatás érvényesüléséről lehet szó, ami elsősorban a Pneuma Hagion ellen irányul, vagyis önnön Sivaiségom ellen. E vonatkozásban a megválthatóság – bár abszolúte nem zárható ki – nem igazán értelmezhető, ahogyan a megbocsáthatóság sem lehetne az, noha ez utóbbi – mint kifejezés – esetleg félreérthető, pontosabban a metafiziko-tradicionális megértést megnehezítő lehet.

Tudjuk, hogy szélsőséges, alapvető jelentőségű és egyáltalán nem csupán theoretikus különbség van a hetero- vagy heteronotheismus és az auto- vagy autonotheismus között.

A heteronotheismus – általánosnak mondható – felfogása szerint Isten vagy az Istenség tőlem végletesen különböző másvalaki vagy másvalami, vagy rajtam kívül van, vagy bennem, de még ekkor is teljesen más.

Az autotheoizmus szerint Isten vagy az Istenség – mint állapot – valóban egészen és teljesen más, mint az emberi létformához kötött állapotom, de lényegileg és – a megvalósítottság vonatkozásában – potenciónalisán én-önmagam vagyok Isten és/vagy az Istenség. Ez nem jelenti minden további nélkül azt, hogy már itt és most – a megvalósultság és megvalósítottság értelmében az Isten vagyok és/vagy az Istenség. Szó sincs, de nem is lehet arról, hogy ezt állítanók. Ha azonban önmagam önmagam, önmagam által és önmagamon keresztül önmagamba – mint Abszolút önmagamba – redukálom, akkor aktualizálódik a most még potenciális Isten- és Istenség-voltom. Az Isten/Istenség tehát – mint lényegi önmagam – cél és hatalmi lehetőség.

Nincs sok értelme arról beszélni, hogy Isten van vagy nincs. Isten és/vagy az Istenség lehet, úgy és akkor, ha önmagam önmagam által és önmagamon keresztül önmagamba – Abszolút önmagamba – visszavezetve Istentként-Istenségként megvalósítom.

A velem dialogizáló – pontosabban: esetleg dialogizáló – tőlem minden tekintetben különböző és abszolúte más, külső, személyes, mégpedig élőlényként személyes, láthatatlan és végtelen hatalmú, ám mégis emberszerű, ember módra gondolkozó, akaró, érző és emocionálisán érző, indulatokkal bíró, örülni, haragudni, megbántódni és megbocsátani tudó isten – voltaképpen nem lehet Isten, ha ezt a megjelölő megnevezést valóban a legmagasabbra, mondjuk a legmagasabb Megnyilvánulásra vonatkoztatjuk.

A heteronotheizmus többé-kevésbé – esetleg szubtilizáltabban – vagy a fentebbieket tételezi, vagy olyasmit tételez, amiből – rövidebb vagy hosszabb úton – körülbelül a fentebbiekhez lehet eljutni.

A heteronotheizmus – és ebben biztosak vagyunk – voltaképpen burkolt és többszörösen közvetett, ugyanakkor legyengített, de mégsem teljesen veszélytelen diabolizmus.

Teljesen nyilvánvaló, hogy általánosan, az állami megnyilvánulások, a társadalmi élet, a kulturális–civilizatorius vonulatok szintjén a legvulgárisabb heteronotheizmus is felmérhetetlenül többet ér, mint a legvisszafogottabb materialista atheizmus. Ezt mindig is hangsúlyoztuk, s a jövőben sem fogunk másképpen tenni e téren.

A Realificatio Metaphysica és az Initiatio, valamint ezek különböző fokú előkészítése – szellemi–elvi előkészítést kíván. E vonatkozásban óhatatlanul felmerül – és egyáltalán nem mellékesen – a theisticitas-szal kapcsolatban kialakítandó állásfoglalás kérdése is. Ebben a körben felvetve–felvetődve hamarosan ki kell derülnie, hogy a heteronotheizmus nem sokkal múlja felül a materialista atheizmust. A megvalósítás mibenléte, lényege, célja, végrehajtása – teljesen értelmetlenné és értelmezhetetlenné válik a heteronotheizmus gyenge és zavaros fényében.

Ahogy – akár harciasan is – védelmezni kell a kereszténységet a liberáldemokratizmus, a szociáldemokratizmus és a kommunizmus ellenében, – ugyanolyan határozottsággal meg kell tennünk, ki kell mondani teológiai vonatkozású, súlyos – némely tekintetben lesújtó – kritikánkat.

A keresztény gnoszisz-ban talán – esetleg azt mondhatnók, hogy: valószínűleg – megvolt – a heteronothéizmus hátterében – az autonothéizmus is. A keresztény gnoszisz azonban a kereszténység fővonulata extramarginalifikálta, felhasználva ehhez minden eszközt és módozatot. Később is megjelent, elsősorban Meister Eckhart életművének azon részleteiben, amelyet az Egyház elítélt. Az autonothéizmus nyomai – Meister Eckhart mellett és után – Tauler életművében is megmutatkoznak, később pedig Angelus Silesius párosrímeinek némelyikében. A kereszténység általános önértelmezése – mind a római katolicizmus, mind a keleti ortodoxia, mind a protestantizmus esetében – kizárta, kizárja és a jövőben is ki fogja zárni azt, hogy a szélsőséges heteronothéizmus feltétlensége, akár csak a legenyhébb módon, egy dialógus tárgya lehessen. A kereszténység féltitkos és titkos vonulataiban nyilvánvalóan megvolt az autonothéizmus is, de ezek – kifelé – soha nem tudtak érvényesülni.

A heteronothéizmus egyfelől diabolizmus, másfelől blaszfémia, ismét másfelől – a szuprakonfesszionális értelmében – eretnekség.

Valóban sátáninak nevezhető az az eltévelyítés, amely minden csak nem Isten-tagadó, ugyanakkor mégis az, mert Istent nem Isten-fokon tételezi, hanem egy eszmeileg felnagyított ember-fokon, másként, objektív – noha, persze, tapasztalhatatlan – entitásként, a létezők egyikeként, a legkitüntetettebb létezőként, de mégis csak egyként a létezők közül, a tudattól, a tudatomtól függetlenül létező – személynek mondott – tárgyi valóságként.

A satanicitas–diabolicitas behatolhat a prodiniciatikus, az iniciatikus és a realifikatív gyakorlatok körébe: így valósul meg, így lesz vészterhes valósággá a contra-prodinitiatio, a contra-initiatio, a contra-realificatio. Ez esetekben vagy eleve ilyen célzattal konstruált gyakorlatokról van szó, vagy pedig egykor adekvát gyakorlatok elő-nem-készített végeztetéséről olyan emberekkel, akik esetleg – sőt, valószínűleg – bármiféle, félig-megfelelő praxis elvégzésére teljesen vagy szinte teljesen alkalmatlanok. Az ilyenek – főként hosszabb gyakorlás után – maradéktalanul alkalmatlannak válnak. (Az igazi és valóban megfelelő szellemi praxis alig elgondolhatóan nehéz, az ál- és ellenpraxis viszont, némi állhatatosság mellett, különösebb nehézség nélkül végezhető. Az egykor adekvát gyakorlatok adekvát elvégzése szinte lehetetlen még a legkiválóbbak számára is,

inadekvát elvégzésük viszont csak csekély nehézségekkel jár, s így az ilyeneket a gyakorlatok végzésére képtelenek is meglehetősen könnyen gyakorlattá tehetik.) A jelenkorban a contra-transzcendentale-ba való belemerüléstől – az ál- és főként az ellen-gyakorlatok vonalán – általában a saját lustaságuk – tehát egy hibájuk – menti meg a „gyakorlót”.

A szorgalmas „gyakorlók” vagy elmerülnek a sötétségben, vagy – a legveszedelmesebb kivételek – maguk is contra-initiator-okká válva, akár a Sátán Szentjeivé lehetnek, hogy végül egy hosszú folyamat végén maguk is elmerüljenek abban, amit mások számára előkészítettek.

A Sátán valóságát a profanitás oldaláról is lehet tagadni. Ez a viszonyulás származékos és nevetséges, lényegileg pedig az atheizmus, mégpedig a materialista atheizmus körébe tartozik, ami, persze, szintén sátáni produktum. (Azt, amit materialista atheizmusnak lehet és kell nevezni, a sátáni alacsonyrendűség határozza meg. Nem tiszteljük ezt a létszemléletet, sem azokat, akiknek ez a világnézete, hanem megvetjük – esetleg sajnálattal vetjük meg – őket, akik néha még örömet is lelik abban, hogy eleve tagadnak mindent, ami több és magasabb a legeslegdurvább fizikalitásnál.)

A heteronatheizmushoz rendelt heteronodiabolizmus esetében az utóbbi valóban megfelel az előbbinek. A reduktív–redintegratív praxis hiánya igazi megoldást nem tesz lehetővé. A heteronatheizmus – és az ehhez rendelhető heteronodiabolizmus – nem téves tanítás, hanem alacsonyrendű. Ha valaki Istennek nevezi a külső, személy- és élőlényyszerű, sőt, emberszerű, haragvó, szigorú, nagyhatalmú, láthatatlan másikat, és igazán hisz ebben, – akkor ez valóban van. Mi ezt azonban nem nevezünk, sem az Istennek, sem az istenek egyikének, hanem azt mondanók, hogy lehetnek, adott esetben vannak is a tudatból és a tudatban produkálódó objektív létezők, köztük egészen különös létezők is. Vannak merőben rosszindulatú, ördögi emberszerű más lények is. Soha nem tagadnók az ilyenek esetleges, némelykor tényleges meglétét, – de mi az ilyeneket ördögnek, sátánnak, diabolos-nak nem nevezünk. Ezek a tudati objektív valóság ritkán manifesztálódó háttérlényei; az ilyenekkel lehet foglalkozni, hiszen ezek „érdekesek”, lehet foglalkozni egy, az okkult tartományra is kiterjesztett, quasi-természettudomány keretei között.

Az autonometatheizmus-nak vannak olyan fokozatai, amelyen a satanicitas–diabolicitas nem válik tagadottá, de eljelentéktelenül. A legélesebb önmagamra-állítottság keretei között mellőzhetők a külön ellentétezők tételezései. Így, de csakis így, csakis az ennek megfelelő szint koherens feltételei mellett kapcsolhatjuk ki, ha nem is teljesen, de jelentős mértékben a Sátánra-is-figyelés meghatározott és meghatározottságukban minden alacsonyabb fokon érvényes, sőt, túlságosan is érvényes szempontjait.

Végül szóljunk néhány szót a sátanimádásról, a sátánista vallásfelekezetek elvi alapjáról.

Az alaptípusok közül az első nem tesz mást, mint azt, hogy Istent Sátánnak nevezi.

A második abból indul ki, hogy Isten van, de voltaképpen gonosz, rossz, szenvedésteli világot teremtett, és még ezen belül is eltiltott és eltilt minden viszonylagosan jótól. A halál után – Isten terve szerint – szenvedésteli pusztulás az egyik lehetőség, vagy – másik lehetőség szerint – nagyon is kétes boldogság. Minden látszat ellenére a Sátán a jó, az Istennél is nagyobb hatalmú jószágos Főisten, aki megadja az embernek a földi és a földöntúli boldogságot, aki semmit sem tilt meg. Annak, aki a Sátánt tiszteli és imádja, meg kell tagadnia a gonosz Isten parancsait és elvárásait, azok ellenében kell tennie, így meggyengítve Isten erejét az ő világában.

A harmadik alaptípus döntő súllyal hedonisztikus beállítottságú. Az élet korlátlan élvezetére kell törekedni, ez a jószágos Sátánnak tetsző dolog, amelyet túlvilági végtelen örömek megadásával fog jutalmazni.

A negyedik alaptípus szerint is a Sátán a Korlátlan úr (a jószág itt háttérbe szorul), a Sátán-Istent gonosztettekkel kell szolgálni, a legvégletesebb, legszélsőségesebb, minden korábbi képzetet felülmúló gonosztettekkel, emberáldozatokkal, rituális gyilkosságokkal.

A négy alaptípus tisztán ritkán mutatkozik meg, korlátlan keveredések, átfedések mutatkoznak az alaptípusok nagyszámú változatai között.

A sátánimádás kétségtelenül sátáni, és minden formájában az, de nem okvetlenül a lehetséges legsátánibb. A minden gonosszágtól mentesnek tűnő ellenbeavatás és ellenmegvalósítás minden bizonnal minden sátánista felekezet sátánizmusánál sátánibb. A Világra kiterjesztett liberalizmus vagy kommunizmus, vagy éppen a baloldali anarchizmus is sátánibb minden nominálisan meghatározott sátánizmusnál. A sátánimádás vallásokhoz kapcsolódik. Van keresztény (keresztényellenes–ellenkeresztény) sátánizmus, van muszlim (muszlimellenes–ellenmuszlim) sátánizmus, és ezeken kívül vannak más, másképpen vallásos (vallásellenes–ellenvallásos) sátánizmusok is.

A sátánizmushoz–sátánimádáshoz is kapcsolódnak erők, ám ezek kizárólag vagy szinte kizárólag negatív, eltévelyedésből eredő és eltévelyítő erők, – nem egyszer teljesen féktelen, őrjöngő formák vagy inkább formátlanságok között megnyilatkozva. A sátánizmushoz is kötődhetnek megvalósítási törekvések, – ám ezek – megmaradva a sátánizmus körében – a pozitivitás irányában esélytelenek. Ez már szélsőséges heteronizmusuk miatt is így van, de így van alacsonyrendű egoizmusuk és szélsőséges inneutralitásuk miatt is. Legfeljebb a legalacsonyabb kakodaimonómageia/cacodæmonomagia vonalán érhetnek el igen csekély és igen rövidtávú eredményeket. Egyébként – nem függetlenül a sátánisták körében dívó narkotikus és egyéb tudatvilágmódosító kemikáliák

élvezetétől – a mentális felbomlás felé megnyíló „utak” válhatnak számukra „járhatókká”.

A satanicitas–diabolicitas tematikuma feltétlenül továbbgondolandó, olyasvalami, amiről e sorok szerzőjének is még számos mondanivalója lenne, s amiről szívesen olvasna olyan írásokat, amelyeket régebbi és újabb tanítványai–hallgatói tennének közzé.

ŐshagyományTartalomjegyzék | Nyomtatható változat

OKKULTIZMUS ÉS METAFIZIKA

LÁSZLÓ ANDRÁS

Az okkultizmus és a metafizika közeli rokonságának a feltételezése, sőt ezek szinte teljes azonosítása csaknem általános azokban a körökben, amelyekben a metafizikán nem a filozófia egyik ágát, és nem a filozófia egyik lényeg-megközelítési módját szokás érteni – de nem is a metafizika eredeti – a filozófiával kapcsolatban lévő, ám azt megelőző és meghaladó – filozófia feletti jelentését veszik tekintetbe. Az okkultizmus – mint kifejezés – a latin ‚occultāre’ (elrejtteni jelentésű) igével és az ‚occultus, occulta, occultum’ melléknévvel (amelynek jelentése – rejtett, elrejtett) áll, eredetét tekintve, kapcsolatban. Maga az okkultizmus (occultismus) szó – mint irányzatok és szemléleti utak összefogó megnevezése – Eliphas Lévy, a keresztény kabbalisztika e jelentős alakja révén vált általánosan ismertté és elterjedté.

Az okkultizmusnak szinte regisztrálhatatlanul sok irányzata volt és van, tűnt le és éledt újra, s napjainkban is keletkeznek új irányzatok, szerveződnek új okkultista társaságok. Valamennyi okkultista szemléleti vonalnak közös jellemzője, hogy az empirikus világon túl feltételezik, sőt állítják – a ‚hyperempiria’ által megközelíthető – rejtett világok, síkok, lények aktuális meglétét.

Az okkultizmus némely irányzata határozottan vallja és vállalja azt, hogy vannak okkultista irányzatok, amelyek ezt csak fenntartással engedik meg maguknak, s vannak olyanok is, amelyek a leghatározottabban tagadják – valamiféle megfontolás alapján – okkultista voltukat, esetleg egyenesen támadják az okkultizmust, noha – lényegileg okkultisztikus-okkultista irányvonalnak minősíthetők.

Az okkultizmus irányultságában túl kíván (és általában túl is tud) mutatni a természetnek a fizika által vizsgált és bármikor vizsgálható körén, s e tekintetben feltétlenül akceptálhatónak tekinthető az okkultisztikus törekvés. Azzal azonban tisztában kell lennünk, hogy a természet (‚physis’) köre messze túlterjed a mai természettudomány által lehetséges értelmezhetőségek körén, sőt a parafizikai és hyperfizikai értelmezhetőségek bármikori legtágabb körén

is. Túlterjedhet a három, a négy, az öt, a hat, a kilenc, a huszonegy, a hatvannégy vagy az ,n' térdimenzió és az egy vagy akárhány idődimenzió világán – világain – és még mindig a természet (,physis') marad. Csak az van valóban túl a természetieken és a természeten, ami semmiféle térbeliséggel, semmiféle időbeliséggel, semmiféle szubsztancialitással nincs összefüggésben – tehát még egy „egészen más” térbeliség és egy „egészen más” időbeliség végtelen tér- és végtelen idődimenzióval és egy „egészen más” szubsztancialitásbeliség bármiféle létmódjával sem. Az okkult síkok a legtágabb értelemben vett természet világához vagy világaihoz tartoznak, valóban „egészen mások”, amikor egy „egészen más” tapasztalás által aktualizáltan megnyilatkoznak – azonban ezek nem tartoznak a metafizika köréhez, amely a természetén túlival, a létesülteken-, a létezőkön-túlival, mi több – a Léten- és Nem-Léten-túlival ,van' kapcsolatban, abból vezethető le, és az ahhoz való visszavezethetőség jegyében áll.

Mindazonáltal a metafizika – mintegy ,felülnézetből' – foglalkozik közvetve azzal is, ami okkult, elismeri az okkult tudományok jogosultságát, ha azok legmagasabb lehetőségeik és voltaképpeni rendeltetésük szerint működnek – hiszen valamikor ezek teljes metafizikai áthatottság és inspiráltság alatt álltak, s közvetetten, áttételesen tudományfeletti és metafizikai tudományoknak voltak tekinthetők.

A metafizika ,lefelé' – az említett ,felülnézetből' – foglalkozik (de legalábbis foglalkozhat) azzal, ami a természet rejtett hátterével kapcsolatos, szívesen alkalmazva e területekre az ,okkult' szót mint jelzőt, megjelölést. Az okkultizmusnak is voltak metafizikai ihletettségű alakjai, tanítói és szerzői; az okkultizmusban is felmerült a félreértett vagy félre nem értett metafizikai irányultság szükségességének igénye – noha az igen sok irányzat közül névlegesen is csak kevésben, valóságosan pedig még sokkal kevesebben történt meg. E körülmények minden oldalát figyelembe véve végül is határozottan ki kell mondanunk, hogy az okkultizmus egyáltalán nem metafizika, és a metafizika egyáltalán nem okkultizmus.

Az okkultizmus – megkülönböztetve az okkult tudományoktól – kifejezetten, eltökélten és a legnagyobb elszántsággal erőlteti az okkult síkok és létezők latens aktualitásának a tételezését anélkül, hogy az okkult létezés voltaképpeni ontikus-ontológiai struktúrájáról filozófiai-filozófiafeletti fogalma lenne, s még inkább anélkül, hogy fogalomfeletti tapasztalása lenne erről a struktúráról.

A metafizikai szemlélet – és az ennek megfelelő mágikus szolipszizmus – alapján azt kell mondanunk – szemben az okkultizmussal és annak képviselőivel –, hogy a mindenkori közvetlen tapasztalás körébe nem kerülő létezők esetében nem beszélhetünk ontikus aktualitásról, tehát okkult-latens aktualitásról sem; – kizárólag ontikus potencialitásról (aktuális vagy kevésbé aktuális potencialitásról) lehet szellemileg legitim értelemben beszélni, ha a ,hyperempiria' megvalósulásával az aktualizáció még nem történt meg.

Az okkultizmus különböző irányzatai és az ezen irányzatok művelő hívei nem csupán az ontológiai értelemben vett ,vanság'-gal nincsenek tisztában, de a metafizikalitásról sem tudnak szinte semmit, s azzal – amennyire egyáltalán ismerik – csaknem ellenségesen állnak szemben. Mint említettük, van egy-két tényleg nagyon kivételes kivétel, de ezeknek nincs meghatározó szerepük (irányzatok esetében az irányzatok között, személyek esetében a saját irányzatukon belül).

Az okkultizmus némely ága – például a Blavatsky–Olcott-féle és a Besant–Leadbeater-féle pszeudo-teozoficizmus – beszél ugyan a ,Metaphysicum Absolutum'-ról, mint a „Meg-nem-nyilvánultról” – de teljesen mellékesen, mintegy a névleges meglét kedvéért. Ugyanekkor a „látható alapítók” legjelentősebbike, H. P. Blavatsky, még ,The Secret Doctrine' című főművében is úgy ír, hogy „nagy potenciális állapotok”, sőt a nirvāṇa valamiféle időbeliségét feltételezi, teljesen ellentmondva a buddhizmus alapvető tanításainak, de a hinduizmusnak és a teljes metafizikai tradicionalitásnak, és az igazi ,theosophia' szellemének is.

Az okkultisztikus és okkultista irányzatok többségében vagy nem veszik figyelembe a ,Metaphysicum Absolutum'-ot (az Absolutum Metaphysicum-ot), vagy csak névlegesen „ismerik el”, vagy pedig nem tekintik megvalósíthatónak.

A legtöbb okkultista irányvonal – tanításában – határozottan evolucionista; olykor pedig kikerülve az evolucionizmus legdurvább formáit, árnyaltabb és szubtilisabb „spirituális fejlődéelmélet” kidolgozásával és megjelenítésével kísérleteznek. Ezzel szemben a metafizikai tradicionalitás állásfoglalása szerint sokkal inkább involúcióról lehet és kell beszélni, mint evolúcióról – ha ezen nem csupán kibontakozást, hanem magasabbra emelkedést is értünk – az emelkedés pedig nem lehet sem szükség-, sem törvényszerű, de nem lehet esetleges sem, és ezek elegye sem lehet. Az igazi emelkedés csak magasrendűen és magasfokúan tudatos, akaratlagos, a szellemi hatalmat birtokló uralomból következő és szabad lehet. Az evolucionizmus mind biológiai, mind társadalmi, mind szellemi értelemben jellegzetesen antitradicionális és antispirituális szemlélet, akár nyíltan fordul szembe a szellemiséggel, akár úgy, hogy önmagát szellemi világnézetként próbálja meg definiálni.

Az okkultizmus legalacsonyabb rendű változata a spiritizmus. Noha spiritizmus és spiritizmus között különbség van, ez a tény mit sem változtat azon, hogy a spiritizmus az antitranszcendentalizmus és az antimetafizika kirívóan silány és veszedelmes formája. Már maga az elnevezés is pontatlan és szemléletileg hibás. A spiritizmus a ,spiritus'-szal, a szellemmel kapcsolatos mint szó, s azt kellene jelentenie, hogy erőteljesen igenlő állásfoglalás a szellem és szellemiség mindent megelőző és felülmúló dignitásának az érvényesítése mellett. Az, amit a spiritizmuson – mint kifejezésen – ma értenünk kell, az sok minden, de egyáltalán nem igazán szellemi. Sokkal inkább illenék a spiritizmusra – spiritizmus helyett – a parapszichizmus mint megnevezés. A spiritizmus (parapszichizmus) – ha eltekintünk a gyakori csalásoktól, a jó- vagy rosszhiszemű megtévesztésektől és az önmegtévesztés lehetőségétől – valóságos tényeken alapul.

Mind a ,manifesztációk', mind a ,materializációk' reális és aktuális lehetőségek – s ezt nem lenne helyes kétségbe vonni. De ismernünk kell e lehetőségek voltaképpeni eredetét is ahhoz, hogy tisztán lássunk a spiritizmus (parapszichizmus) megítélésénél. A ,manifesztációknál' és ,materializációknál' okkult erők tényleges megnyilvánulásáról és jelenlétéről beszélhetünk, amelyek lényekként és lényyszerűségként mintegy működve és cselekedve – jelentkeznek. Ehhez tudnunk kell, hogy az embereknek a halála után nem csupán egy – szűkebb értelemben vett – fizikai holtteste marad hátra, hanem több és jóval ,elevenebb' holtteste is fennmarad. Az okkultológia éteri, asztrális, szubmentális és egyéb testiségekről beszél, amelyek a halált követően holttestekké válnak, hordozva jellegzetességeket, jellemző tulajdonságokat, sőt emlékezetet is. Ezek azonban – mintegy önmagukban – nem nyilvánulnának meg, de akkor, ha ezekbe démonszerű lények költöznek, s ezeket öltözként

vagy kölcsönzött testként maguk köré burkolják – a démonok a szubtilis testek hordozókként való felhasználását igénybe véve valóban meg tudnak nyilatkozni a spiritisza séance-okon, és kivételesen más körülmények között is, amikor nincs szükségük még mediumra sem mint „emberi csatornára”.

A szubtilis holttestek is holttestek, amelyek valamilyen szempontból – bár egészen másként, mint az a legszűkebb értelemben vett ‚fizikai’ holttestnél általánosan bekövetkezik – szintén felbomlanak. Ezeknek a „bomlástermékei” – okkult mérgek, amelyek pszichikus mérgezést okozhatnak. A felbomló okkult holttestek és az ezeket megszálló és éltető démonok egyáltalán nem veszélytelenek sem a mediumokra, sem a spiritisztákra nézve, sem pedig másokra, akik ilyesféle körökkel és emberekkel szorosabb kapcsolatba kerülnek; közvetetten pedig a spiritizmus a mindenre és mindenkire áterjedő mérgezés közvetítését jelenti, amely ellen – egyebek között, ám nem elsősorban – metafizikai oldalról és a tradicionalitás képviselőjében is fel kell lépni.

Az okkultista irányzatok között vannak színvonalasabbak, de a spiritizmus közvetve az irányzatok többségére hatást gyakorol. A ‚Theosophical Society’ által tanított és művelt pseudo-teozofizmus egyik bázisa – a meghamisított orientalizmus és a közel-keleti, valamint a nyugati hagyományok kifordított alakzatai mellett – a spiritizmus „reinkarnacionista” szárnya volt – mind ideológiailag, mind a csatlakozó tagokat tekintve.

Külön tanulmányban kellene foglalkoznunk a reinkarnáció (reincarnātiō, helyesen: redincarnatio) kérdéskörével – de már itt is meg kell említenünk, hogy ezt az okkult irányzatok legtöbbször határozottan vallja, sőt, sarkalatos tanításának tekinti. Ez is egyike azoknak a doktrinális különbségeknek, amelyek az okkultizmus fő vonalainak a többségét elválasztja a metafizikai tradicionalitástól, a tradicionális metafizikától. A spirituális-metafizikai hagyomány radikálisan elutasítja a vulgáris reinkarnacionizmust, és a reinkarnacionizmus ‚kifinomultabb’, árnyaltabb variánsait sem fogadja el. A reinkarnáció – úgy és abban az értelemben, ahogyan azt a pseudoteozofizmus, a steinerianizmus, az álhermetizmus és az álrózsakeresztesség különböző megnyilvánulási formái, az export-import buddhizmus és hinduizmus, a keletről jött nyugati, meghamisító és félrevezető reklám-yoga tanítja – egyáltalán nem létezik. Van az erőknek, törekvéseknek, kötöttségeknek, a funkcionális tulajdonságoknak bizonyos okkult átörökítése, egyfajta regenerációja, amelyet a megfelelő szanszkrit szó is kifejez. Ez a szó – alaptőformájában – a ‚punarjanman’ egyes számú alanyesetében – a ‚punarjanma’, jelentése pedig a ‚regeneratio’. A ‚jan’ – hozzávetőleges magyar kiejtéssel ‚dzsan’ – gyöknek – indogermán alapon – a latin ‚gen’ a megfelelője, s mindkettő jelentése az eredéssel, származással, keletkezéssel, örökítéssel függ össze, a görög ‚gen’ és ‚gon’ gyök szintén ennek a jelentésnek felel meg.

Igen sok, egymással komplex módon összefüggő oka van annak, hogy a keleti kultúrák, nyelvek, vallások szakavatott ismerői közül is sokan úgy vélik, hogy a keleti tradíciókban a reinkarnáció általánosan vallott és tanított igazságnak tekinthető – holott ez voltaképpen nincs így, s ezt több oldalról – megcáfolhatatlanul – be is bizonyították. Mind a hinduizmusnak, mind a buddhizmusnak – de más tradícióknak is – vannak olyan tanítási részletei, amelyek alapján a reinkarnáció melletti állásfoglalás egyértelműnek tűnik. A keleti nyelvekben messzemenően jártas szakember lefordíthatja ezeket a tanítási szövegeket úgy, hogy ezekből a reinkarnacionizmus egyenesen következzen – még hozzá hibátlan, korrekt fordítás mellett. Azt azonban soha

nem szabad elfelejtenünk, hogy az archaikus karakterű nyelvek fordítása nem olyan, mint a német, angol, francia szövegek fordítása – a klasszikus-archaikus jellegű nyelvek szövegeinek a fordítása előfeltevéseken alapuló állásfoglalást tükröz. Itt nem elég a nyelv, a kultúra, a vallás (vallástörténet) ismerete – itt benső metafizikai tudás is szükséges, s ez a legkiválóbb tudósok legtöbbszöréből is teljesen hiányzik.

Az okkultisztikus vulgár-reinkarnacionizmus antispirituális, antitradicionális, antimetafizikai és antitranszcendentális tanítás, és – ezt is ki kell mondanunk – az árnyalt reinkarnacionizmus nem egyéb, mint a vulgár-reinkarnacionizmusnak a tudálékosság kozmetikája révén álcázott megfelelője.

A reinkarnacionista deviáció – mint csaknem minden szellemi átítató tanításbeli áramlat – sötét erők által manipulált emberi affinitásokon alapul. A lefelé-transzcendálást metodikusan hozzáférhetővé téve, sőt az azt terjesztő szándékok bizonyos háttér-irányzatok és háttérszervezetek irányából hatolnak be a „szellemi köztudatba”. Ez a szándék azonban nem a metafizikai felébredés felé irányul, hanem arra, hogy a létesülési örvénybe minél mélyebben belemerülve a minőségtelen gyöker-természetben való feloldódás – voltaképpen a megsemmisülés – felé vezesse az emberi, inkarnált személyiséggel identifikálódott alanyi eredetű tudatot. Ezeknek a szándékoknak kitűnően megfelelnek a létesülési örvény, a „samsāra” mindenekelőtti és -felettiességét némileg leplezetten kidomborító hamis tanítások; márpedig a reinkarnacionizmus a legkifejezettebben a „samsāra” felé való orientálódás szélsőséges doktrínája, akkor is, ha az ehhez kapcsolódó „kommentárok” ennek az ellenkezőjét állítják. A metafizikai tradicionalitás képviselője részben a defenzíva, részben az ellen-offenzíva magatartását veszi fel – minden toleranciája mellett és ellenére – az okkultizmus és a meghamisító orientalizmus reinkarnacionizmusával szemben.

Az okkultizmus és az export-import orientalizmus akkor is veszélyes, ha csupán a tanításait prezentálja az önnön személyességéhez kötődő emberi tudat felé, de akkor válik valóban sátánian bomlasztóvá és pusztítóvá, amikor „önátalakítási gyakorlatokat” ad úgymond „segítőképpen” az emberek számára. Az ellenbeavatás és ellen-megvalósítás felé egyre több utat nyitnak meg. Az ilyen utakon történő haladás – noha elszánt szorgalmat ez is igényel – az igazi rektifikatív, proiniciatív, iniciatív és realifikatív utakon való előbbre és feljebb jutáshoz képest tulajdonképpen nevetségesen könnyű. Ezek a gyakorlatok – reinkarnacionizmus, evolucionizmus, szubsztancializmus, és más félrevezető tanítások által előkészítetten – valóban a „második halál” és a „külső sötétség” felé vezetik az emberhez kötött személyes tudatot.

Miután a metafizikai tradicionalitás tanításán alapuló szemlélet hívei toleránsak ugyan, de nem tolerantisták (vagyis nem fogadják el a mindig, mindenkor, mindennel szemben – a sötétség erőivel szemben is – erőltetetten fenntartott türelmesség feltétlenül szükséges voltát), a szellemi offenzíva erejével szállnak szembe minden olyan irányzattal és állásfoglalással, amelyek szerint megengedhető (netán szükséges) az, hogy a szellemtől eltávolodott modern nyugati ember számára – annak igazi előkészítettsége, vagyis önarchaifikálása nélkül – önátalakítási gyakorlatokat adjanak. Nem lehet kétségbe vonni, hogy az okkultizmus – és ezen belül a spiritizmus is – érdekes lehet, a para- és hiperfizikai jelenségek és az ezekkel kapcsolatos elméletek érdekessége sem vitatható, sőt, az ezekkel való érdeklődő foglalkozás esetleges pozitívítását sem lehet tagadni – de az okkultizmust a metafizikai

állásfoglalással sem összetéveszteni, sem fuzionálni nem lehet, s ha erre mégis kísérlet történik, annak ellent kell állni.

Más a helyzet – mint erre már utalás történt – az okkult tudományokkal, amelyek – archaikus formájukban – közvetetten metafizikai eredetűek voltak. Ha ezeket a tudományokat voltaképpen rangjuknak megfelelő magasrendűséggel és tökéletesen adekvát módon művelik, akkor mind ezeket a tudományokat (lényegileg tudomány-feletti tudományokat), mind az ezekkel való elmélyült foglalkozást is üdvözölni lehet és üdvözölni kell – minden oldalról, így a metafizikai tradicionalitásnak megfelelő szemlélet oldaláról is. Ha ez nem így, nem az egyértelmű szellemiség érvényre juttatása és -jutása oldaláról történik, ha abba, ami az ,okkult'-tal függ össze, okkultizmust kevernek, akkor e téren is csak az elutasítás lehet a megfelelő elvi magatartás.

ŐshagyományTartalomjegyzék | Nyomtatható változat

HATALOM ÉS URALOM

LÁSZLÓ ANDRÁS*

A metafizikai tradicionalitásnak – mint létszemléletnek – állást kell foglalnia azokban a kérdésekben is, amelyek körében felmerül a világban megnyilatkozó szellem problémája. Ahogyan a szellem a világban megnyilatkozik, ahogyan érvényesül, vagy háttérbe szorul, az szorosan összefügg azzal a ciklicitással, amelyben az ember, a természet, a világ, és elsősorban a tudatiság részt vesz. Ez áthatja az embert, meghatározza az ember külső és belső világát, kivéve azokat a terrénumokat, ahol az ember az autonómiáját metafizikai alapállásából kiindulva megőrzi. A szellem jelenléte a világban uralomként és hatalomként nyilvánul meg. Az uralom és a hatalom alapvetően tradicionális kategóriák, és ugyanakkor ki vannak téve annak, hogy az antitradicionális erők behatolva ezeket megmászítsák, és egy ál-formáját alakítsák ki a hatalomnak (ellenkező formáját), vagyis egy pseudo (hamisított) formáját és olyan irányt adjanak ennek, amely a hatalom és az uralom eredeti stabilitásával és eredeti mozgásával ellentétes.

Minden igazi uralom alapja a ,suprēmātia', a fensőbbiség, ami csak reális (tényleges, igazi) szellemi fensőbbiség lehet – a metafizikai eredet-tudat birtoklásából adódó fensőbbiség. A leglényegesebb a ,suprēmātia' megléte ebben a kérdéskörben. Ha a ,suprēmātia' (a valóságos fensőbbiség) nincs meg, akkor csak ál-uralom (pseudo-dominantia) valósulhat meg. Ha hiányzik a szellemi fensőbbiség, akkor az uralom valójában nem uralom, és az ebből következő hatalom bitorolt hatalom. Az uralom a hatalomtól abban különbözik, hogy a hatalom felett áll és azt birtokolja. Ontológiai értelemben az indiai tradíciók bőven beszélnek erről, és a hatalmat śakti-nak nevezik (nőnemű szó), ami a világban működő mágikus hatalomnak felel meg. A śakta (hímnemű szó) a hatalom (a śakti) birtoklója. Az uralom a hatalom birtoklásából adódik. Az uralkodónak hatalma van, és uralkodói volta a valóságos fensőbbiségen alapszik, vagyis azon, hogy szuprémáciája van. Kiemelkedik a létezők és az emberek köréből, és ebből a fensőbbiségből adódó uralma a hatalmat teljes

mértékben birtokba tudja venni, és meg is tudja tartani. Az ál-uralom (pseudo-dominantia) a hatalomból csak az erőszakot tudja megtartani, azaz a hatalomnak a legkülsőségebb formáját. Bitorolja a hatalmat, de nem a hatalom teljességét, hanem csak a legalacsonyabb rendű részét, az erőszakot. Semmiféle hatalombitorlás nem képzelhető el, amely a hatalom teljes terjedelmére kiterjedhetne. A bitorlás mindig a hatalom legkülsőbb és legalacsonyabb rendű formájára, aspektusára és eszköztárára irányulhat.

A szellem jelenléte a világban a centrum jelenlétének a tudatosítását jelenti. Tehát, ha a centrum (a középpont) tudata nincs jelen a világban, akkor a világ szellem-nélküli. A szellem a centrumtudatot jelenti az ember és az ember világának körében. A centrum és az axis – a középpont és a tengely – az, amin az uralomnak és a hatalomnak, és mindent betetőzően a szupremáciának alapulnia kell. Az uralkodó – lényege szerint – mozdulatlan, olyan, mint a középpont és a tengely. Ezért a végrehajtó hatalom mindig alacsonyabb, mint az a hatalom, amelyet az uralkodó közvetlenül birtokol. A közvetlenül birtokolt hatalom az alapításra, a mozgatásra (mozgásra) és a megállításra irányul. Az ősi király (Jupiter Stator) azt jelenti, hogy a „megállító Jupiter”. Ez a megállító egyszersmind alapítót is jelent, de magában foglalja a mozgatót is: mozgat és megállít. Lefekteti az alapokat, megteremti a szilárd bázist, és uralkodik. A szellemnek – mint primer metafizikai kifejeződésnek – a világban való megfelelője a monarchia, amikor az állam élén király, császár vagy fejedelem áll, aki a hatalom teljességének korlátlan birtokosa. Mindaz, ami horizontálisan és vertikálisan szimbolizálható, és ezen területekre kiterjed, a kezében van, azt teljesen korlátlanul birtokolja. Ahogyan Isten a létet birtokolja (a létben a lét uraként van jelen), úgy van jelen a lét földi foglalatában, az államban a király, az uralkodó, a monarcha. A tradicionalitásnak ki kell terjednie az élet különféle területeire, és ott meg kell mutatnia azokat a paradigmákat (mintákat), amelyek szerint a tradicionális állam felépülhet vagy létrejöhet.

Tudni kell, hogy a jelenkorban – a jövődőről nem is beszélve – ennek a felépítésnek a lehetősége végtelenül csekély. A tradicionális birodalmak teljes szellemi áthatottsága már Kr. e. VII–VI–V. sz. táján megszűnőben volt. Szellemi fellobbanások még voltak az ókorban és a középkorban is, amikor a tradicionális állam (ha nem is tökéletesen) megvalósult. A Római Birodalom tradicionális birodalom volt, a későbbi Kelet- és Nyugat-Római Birodalom szintén. A Karolingok által újjáélesztett Nyugat-Római Birodalom – Nagy Károly Birodalma – is tradicionális volt, ugyanígy a Német-Római Császárság is. Tradicionális állam volt Magyarország is a Turul-dinasztia – Árpád-házi uralkodók idején – párhuzamosan a Szász-dinasztia, majd a Hohenstaufok Német-Római Birodalmával.

Keleten ezek sokkal inkább megőrződtek, ha e tekintetben a kínai, de még inkább a japán császárságra gondolunk, ahol az uralkodói jelenlét egészen a legutóbbi időkig megnyilvánult. A monarchia legmagasabb formája az Istenkirályság, amikor az istenség – mintegy Avatára-ként (alászállóként) – megjelenik a világban és elfoglalja a Világkirály pozícióját. A Világkirályét, aminek a neve a szanszkritban Cakravarti, vagyis a „kerék forgatója”. A „kerék forgatója”, a „kerék ura” csak az lehet, aki a Centrumban van, és a Centrumból kiemelkedik. Az Istenkirályt felváltja a szakrális király, akinek a küldetése az Égből, az Égtől ered. Ezután jönnek létre azok a királyságok, amelyek Isten kegyelméből királyságok. Ez már lefokozódás, de ebben még jelen van a szellem, él és működik. Azután már azok a formációk következnek, amelyekből ezek az erők már hiányoznak, és létrejön az az államforma, amely

demonstratív a szellem ki-nem-fejeződését képviseli. Azt reprezentálja, hogy nem a szellem (az ég, a transzcendencia) reprezentánsa. A köztársaság ilyen államforma.

A tradicionalitás – bár elsősorban nem a földi területekkel foglalkozik – nagyon határozottan állást foglal a világgal kapcsolatos kérdésekben is. Ugyanis a világnak biztosítania kell az individuumok számára a szellemhez (az eredet) való visszajutást, összekapcsolódást. Az állam ezért a szellemi világ lenyomata, ugyanakkor paradigmája, amiben kifejeződik a szellemi világ belső rendje, s amely megadja a mintát ahhoz, hogy milyen világot építsen fel önmagában és önmaga körül az ember. Az uralom, amely szupremácián alapul, és amely a hatalmat birtokolja, csak arisztokratikus, autokratikus és theokratikus lehet. Az autokratikus azt jelenti, hogy az uralkodó önmagára alapozott korlátlan hatalommal rendelkezik. Az arisztokratikus azt jelenti, hogy a legjobbak uralma érvényesül. A theokratikus azt jelenti, hogy az arisztokrácia és a theokrácia az eredetét az Istenség létéből vezeti le, s hogy az autokratában az isteni princípium működik, s hogy az autokrata az isteni princípiumot fejezi ki minden tekintetben, s az arisztokrácia az isteni uralomtól áthatva jeleníti meg a legjobbak uralmát. A theos istent jelent, az aristos a jót, a legjobbat, az agathos felsőfokát jelenti, az auto önmagát. A theokrateia és theokratiā (theocratia) az aristokrateia és aristokratiā (aristocratia) s az autokrateia és autokratiā (autocratia) görög és greko-latin formák. Ezek jelentik azt a bázist, amely a szellemhez való visszaemelkedést lehetővé teszi. A dēmos-nak, a népnek az uralma a dēmokrateia vagy dēmokratiā (democratia). A „demokrácia” még abban az esetben is lefokozást és lefokozódást jelent az előbbiekhöz képest, ha a dēmos-ban egy igazi szellemi méltóság nyilatkozik meg. De rendszerint nem nyilatkozik meg, és a dēmos rendesen nem több mint tömeg. Ma lépten-nyomon – minden politikai irányzat – a demokratizmus nevében akar beszélni, és ennek igenlését és fokozását jelöli meg céljaként. A szellemiség szempontjából a demokrácia és a demokratizmus elvetendő. A szellem, a tradicionalitás szempontjából a demokratizmusnak semmiféle létjogosultsága nincs. Az Uralkodónak egyetlen kötelessége van – ez is önmagából adódó, s nem egy elv követése – az, hogy ne a nép ellenében uralkodjék. De nem kell a nép nevében uralkodnia, mert a nép mérhetetlenül alatta áll az igazi Uralkodónak.

Meg kell határoznunk, hogy a tradicionális létszemlélet – amely a szellemi szférákra vonatkozik elsősorban – hogyan nyilvánul meg a politika és a társadalom síkján. A tradicionális létszemlélet elidegeníthetetlen politikai vonzata az a politikai világnézet, amelyet jobboldaliságnak (dextrizmusnak) nevezünk, s ebből a legradikálisabb jobboldaliság következik. A radikális jobboldaliságban nincs helye a demokratizmusnak. Amikor diktatúrákról beszélünk, tudnunk kell, hogy a diktatúra mit jelent. A diktatúra egy ideiglenes állapotot jelent, azt, hogy az autokrata (az uralkodó) a végrehajtó hatalmat közvetlen parancsok kiadása útján gyakorolja, pl. egy diktátoron keresztül. Az ideiglenesség szervesen hozzátartozik, ugyanakkor a diktatúra lehet negatív és pozitív. A proletárdiktatúra vagy a klikk-diktatúra bizonyos körök, embercsoportok diktatúrája, amelyben semmiféle magasabb rendű meghatározottság nincs, s ez nem is lehet elfogadható. A diktatúra, ha abban nem az igazán magasabb rendű nyilatkozik meg – hanem éppen a sötétség, és az alacsonyabb rendű –, akkor az a sötétség uralmát, a skotasmokratiā-t jelenti. A diktatúrát, amely terrort alkalmaz, s amelynek a hátterében a szkothazmokrátia érvényesül, el kell vetni. Ez éppúgy baloldali, mint a demokratizmus, a liberalizmus, a szocializmus. A terror és a liberalizmus is baloldali – a terrorisztikus diktatúra és a demokratizmus is az.

Társadalmi–gazdasági vonatkozásban nyilvánvaló, hogy a szocializmus és főképp a kommunizmus végtelenül antitradicionálisak. A kommunizmus az a politikai világnézet, amelyet joggal nevezhetünk satanokrátiának, sátrani uralomnak. A kommunizmus (bolsevizmus) a sátrani uralom egyértelmű kifejeződése, de a sötétség világával van összefüggésben a polgári demokrácia is, és gazdasági síkon a kapitalizmus is. Ezek nem tradicionális képletek. Társadalmi síkon az utolsó tradicionális megnyilvánulás a feudalizmus volt. Az eredeti feudalizmus, amelyet nem rontott még meg a pénzgazdálkodás elhatalmasodása. A feudalizmus negatív kinövésai minden esetben összefüggenek a pénzgazdálkodás erőteljes kibontakozásával, s ekkor jön létre az, hogy pl. a földművelő rétegek (a jobbágyság) egyre több munkát kénytelenek elvégezni, s nem annyit, mint amennyi feltétlenül szükséges. A feudum lényege az, hogy minden a királyé. Minden az ő tulajdonában van, de nem kapitalisztikus, hanem valóban királyi tulajdonában, és ő adományoz. Amit adományoz, az magántulajdonba kerül, de nem a kapitalisztikus magántulajdon értelmében. A feudumokként adott földbirtokot nem lehetett eladni, mert a tulajdonjogi hierarchiák értelmében végül is a királyhoz tartozott, az övé volt. Ez a folyamat tovább folytatódott lefelé (a feudumból újabb feudum született) végül eljutott a teljes jobbágyságig. A jobbágyság szónak nem volt eredetileg semmiféle pejoratív értelme (a szó latin formája: jobbágy). Mindenki a király jobbágya volt. A jobbágyság a telket birtokolta, magántulajdona volt, de nem kapitalisztikus értelemben, hanem a tulajdonjogi hierarchiák értelmében. Magántulajdona volt, de ezt a tulajdont hűbértulajdon formájában kapta, tehát az ő magántulajdona egyben az ő uraé is volt, emellett elsősorban a királyé. A feudalizmus tiszta formáival a IX–XIV. században lehetett találkozni; utána (a pénzgazdálkodás elhatalmasodása révén) a feudalizmus tiszta formái zavarosabbá váltak, és felvett olyan jegyeket is, amelyeket negatívan lehet és kell megítélni. De ez nem tartozik a feudalitás eredeti képéhez, és ennek megítélhetőségéhez. Míg a kapitalizmus antitradicionális (az államkapitalizmus még inkább), addig lényegileg a feudalizmus – ha az tiszta formában jelentkezik – tradicionális. A baloldaliság minden esetben antitradicionális és a jobboldaliság – ha az tényleges jobboldaliság – tradicionális jellegű. Meg kell jegyezni, hogy nem egy jobboldali irányzatba baloldali elemek keveredtek a történelem során. Erős baloldali – voltaképpen ellen-baloldali – áttitottságot lehet kimutatni akár szélsőjobboldali irányzatok esetében is, és ezek (ebben a vonatkozásban és értelemben) szintén antitradicionalitásként jelentkeznek. (Magyarországon a mai politikai spektrumban mindaz az 53 párt, amely megpróbált megnyilvánulni, kivétel nélkül baloldali párt. Akárhogy fogalmazzák is meg önmagukat, akkor is baloldaliak, mert minden esetben kapcsolódnak a demokrácia valamilyen formájához, és minden demokrácia baloldali. Azt, hogy az MSZMP szempontjából minden párt jobboldali, sőt szélsőjobboldali, nyugodtan figyelmen kívül hagyhatjuk.)

A tradicionalitás két szempontot tart elengedhetetlennek. Az egyik az, hogy a feudalizmusnak kell érvényesülnie – függetlenül attól, hogy ennek az esélyei jelenleg milyenek. A másik pedig a birodalmi gondolat, ezt imperializmusnak lehetne nevezni, de miután ehhez már zavaros, negatív képzetek társulnak, nevezzük inkább imperiumizmusnak („birodalmizmusnak”). Ha a magyar történelmen végigtekintünk, azoktól az időktől kezdve, amikor Magyarországon kihalt az Árpád-ház, az Anjouk uralmát követően lényegileg a Habsburgok uralmára (a Jagellók és mások megnyilvánulásai itt csak epizódszerűek voltak) a következők voltak jellemzők: Magyarország perszonál-unióban volt a Német-Római Birodalommal. A Magyar Királyság sohasem volt a Német-Római

Birodalom része, miután a magyar király császári jogú király volt (nem olyan, mint pl. a cseh király) s egy 'unio personalis' kötötte össze a Német-Római Birodalommal (a múlt század elejétől Ausztriával). Magyarországon, a magyar főurak körében a feudalitást sokkal mélyebben érezték, mint a Német-Római Birodalomban. Ebből a szempontból a magyarság tradicionálisabb állást foglalt el, mint a perszónálunióban részt vevő másik birodalom különböző részei. A Német-Római Birodalmon belül azonban (később Ausztrián belül) sokkal mélyebben átértékelték a birodalmi gondolatot, tehát e tekintetben ez volt tradicionálisabb. Ennek a két feltételnek (feudalitás és birodalmiság) tökéletes szintézisben kellett volna lennie. Magyarország és a Német-Római Birodalom szimbiózisa – visszamenőleg – ugyan nem tekinthető abszolút egyértelműséggel pozitívnak, de az a szokásos hozzáállás, amely elveti a Habsburg Birodalom lényegileg pozitív voltát, teljesen téves.

Ez a perszónálunió – bár nem volt teljesen tökéletes – olyan formáció volt Európában, amelyet nem szabad elutasítanunk.

Az uralom és a hatalom szellemi megnyilatkozásával összefüggésben beszélnünk kell a nacionalizmusról is. A nacionalizmus – nem minden előzmény nélkül – a reformáció idején volt megszületőben és az 1789-es francia forradalom kapcsán bontakozott ki erőteljesen. A nacionalizmusnak ez a formája antitradicionális és baloldali, ugyanis nivellatizmuson alapszik, a nivelláció pedig a kiegyenlítést jelenti, és ez minden esetben lefelé ható kiegyenlítődést eredményez. A nacionalizmus lényege az, hogy aki a 'nātiō'-hoz, a nemzethez tartozik, az lényegileg egyenrangú, és ez adja meg a nemzet kohézióját. A 'nātiō' történetileg különböző dolgokat jelentett; pl. Magyarországon hosszú ideig kizárólag a nemeseket jelentette. Mindenki a királyság lakosa volt, alattvaló (rēgnicola), de nem volt a 'nātiō' része, csak a nemesség. A francia forradalomban kibontakozó nivellatív nacionalizmusra vezethető vissza az internacionalizmus is, amely szintén nivellatív. Az egyik abból indult ki, hogy mindenki francia, német vagy magyar, a többi nem számít, s ez adja meg a kohéziót, a szellemi és minden egyéb alapot, ez foglalja össze a nemzetet. Ugyanezt tovább lehet gondolni úgy, hogy ezt kiterjesztjük az összemberiségre. A nacionalizmusnak van azonban egy pozitív és jobboldali formája is. Ez a nacionalizmus bensőleg tagozott nemzetet tételez fel; horizontálisan és vertikálisan tagolt nemzetet. Differenciált, integrációra képes, nivellációban részt-nem-vevő nemzetet, szellemileg felülről lefelé hatóan vezetett és szellemileg felfelé irányuló nemzetet tételez fel. Ez megfelel a jobboldali nacionalizmusnak. A nemzetköziség (az internacionalizmus) esetében ugyan elvileg nem lehet kizárni a jobboldali internacionalizmust, de az internacionalizmust a legsötétebb szellemellenes és ellen-szellemi erők oly mértékben használják és használták fel a világ ellen, hogy az evvel való együttműködés szellemi szempontból lehetetlen. A beszűkült nacionalizmus alapján sem lehet a szellem felé törekedni. Van egy olyan szellemi transznacionalizmus (vagy szupranacionalizmus), amely nemzeteket felülmúló princípiumok alapján egységesít. Ez partikuláris formában megnyilatkozik, hiszen ilyenek pl. a nemzetek felett álló egyházak, szerzetesrendek stb. (Magyarországon is működik egy olyan radikális párt, amely transznacionalisnak nevezi magát, azonban ennek a transznacionalizmushoz semmi köze nincs, mert tipikusan internacionalista, kozmopolita jellegű pártalakulás.) Az igazi transznacionalizmust és a pozitív értelemben vett nacionalizmust a konnacionalizmus (a nemzetközösség mellett való állásfoglalás) köti össze. A konnacionalizmus az, amely a nemzetköziség

eszméjével szemben a nemzetközösségi eszmén alapul, és az együttes nacionalizmust is jelenti, vagyis a nacionalizmusok és a nemzetek összefogását.

A jobb- és baloldaliság a XVIII. század végére visszavezethető kifejezések. A parlamenti képviselői elhelyezkedést fejezték ki. Az egykori konzervatív kormánypártok képviselői a jobb oldalon, míg a felforgatást szorgalmazó képviselők a bal oldalon helyezkedtek el. A kifejezés nem a legszerencsésebb, de nincs erre megfelelőbb szó. Éppen ezért ezt a kifejezést lehet évezredekkel visszamenően is alkalmazni, de lehet a mai napra, vagy a jövőre is vonatkoztatni.

Ha az utóbbi 250 évben egy igazán jobboldali politikust meg akarunk jelölni és nevezni, akiben a legtisztábban érvényesült a politika síkján ez a szellemiség, akkor ez Metternich volt, sokkal inkább, mint – mondjuk – Hitler vagy Mussolini. Metternich olyan jobboldaliságot képviselt, amibe semmiféle ellen-baloldali beszűremlés nem kapott helyet. A manipulatórius nevelés és oktatás hatására természetesen a magyarok 99,9%-ánál Metternich neve olyan ellenszenvesen cseng, mint a legelvetemültebb politikai gonosztevőé. Ez a felfogás azonban alapvetően téves, sőt, ostoba. Metternich a csaknem tiszta tradicionális állameszmét képviselte, és soha életében nem volt egyetlen magyarellenos megnyilvánulása sem. (A gondos és mélyre hatoló történeti vizsgálatok ezt egyértelműen kimutatták.)

Valamikor a középkorban vagy annál régebben mindenki és minden áramlat ,jobboldali’ volt, mert minden áramlat tradicionális volt a lényegét tekintve. Az antitradíció csak a perifériákon tudott megnyilatkozni, marginális erőként. Különbségeket visszamenőleg is lehet tenni, ilyen volt a középkorban a Guelfek és Ghibellinek ellentéte. A Guelf egy dinasztíát jelentett, amelynek eredeti német neve: Welf, a Ghibellin német megfelelője a Hohenstaufen. A két dinasztíának az álláspontja alapvetően különbözött. A Guelf-dinasztia teljes mértékben elismerte a pápa mindenek felett álló primátusát, és szupremáciáját. Az volt az álláspontjuk, hogy a pápa – ha akarna – császár is lehetne, de ha nem császár, akkor is a császár felett áll. A Ghibellin álláspont szerint viszont a szupremácia a császárt illeti meg, és a császár – ha akarná – átvehetné a pápai hatalmat, de ha nem veszi is át, akkor is a pápa felett áll. Ez nagyon is megalapozott volt valamikor, hiszen a német-római császárt nevezték Krisztus helytartójának – Vicārius Christi-nek – és a pápát csak Vicārius Petri-nek, Szt. Péter helytartójának. Ez sokáig (hosszú évszázadokon keresztül) így volt. Ha a mai kifejezésekkel akarjuk megjelölni, nyilvánvaló, hogy a Guelfek is és a Ghibellinek is ,jobboldali’ irányzatok voltak. Függetlenül ettől: a Ghibellin-irányzat ,jobboldalibb’ volt, mert az uralkodó a tradicionális felfogás szerint fölötte áll a főpapnak. Minden papiságban van valami lunáris (Hold-szerű), tehát közvetítő jelleg. Például az aztékoknál a király mellett ott volt a legfőbb főpap, akiknek az volt a neve, hogy „Kígyó-Asszony”, s bár férfi volt, úgy jelent meg, mint a király felesége. Indiában a király – a Rāja – mellett ott volt a Purōhita, a főpap, egy brahmana, aki a szertartások ideje alatt – noha férfi volt – úgy viszonyult a királyhoz, mintha a felesége lenne. Ennek nem volt szexuális vonatkozása, itt egyszerűen a belső rangbeliség külső megnyilatkozásáról volt szó. Noha az uralkodó maga is főpapi személy, mindenképpen a legfőbb főpap felett állt. Még így, visszamenőleg is meg lehet erősebben és gyengébben ,jobboldali’ irányokat különböztetni, s ugyanakkor a mai, illetve a múlt századi kifejezéssel élve – a Guelf és Ghibellin álláspont – mint megjegyeztük – együttesen is, külön-külön is ,jobboldali’ volt. Magyarországon, Koppány és

Szent István ellentéte esetében is mindketten tradicionális szemléletet képviseltek.

Valamikor az antitradíció erőinek (bár léteztek) a jelentősége perifériális volt. Még nem tudtak behatolni, még nem tudták áthatni az ember világát, de már működtek belülről, láthatatlanul, a tudat dekompozíciója révén s igen nagy eredményeket értek el, de a rend felzárkózását még nem tudták elvégezni. A középkori államokat (bár már messze nem voltak tökéletesek) még mindig éllette és fenntartotta azoknak a maradványoknak az átható ereje, amelyek valóban a tradíció képviselőit jelentették. Ezek még maradvány állapotukban is domináltak és (még ezen állapotukban is) marginális vagy extramarginális síkra tudták szorítani azokat az offenzív erőket, amelyek bomlasztani próbáltak. A forradalmak alapvetően baloldaliak. Az 1648-as angol, az 1789-es és 1830-as francia, az 1848-as francia és európai, 1870/71-es francia, az 1917-es orosz, az 1918–19-es európai forradalmak mind – alapvetően és szélsőségesen, és egyre szélsőségesebben – az antitradíció (szkotizmokratikus, sötétséget képviselő) uralmi erőknek a kezében voltak, és teljes mértékben azt fejezték ki. 1956 azonban más, nem is nevezhető forradalomnak, hanem Szabadság-felkelésnek és Szabadságharcnak. 1956-ban Magyarországon nem baloldali megmozdulás volt. Nem lehet összekötni sem 1848-cal, sem 1918-cal, 1956 végtelenül azok fölött áll rangban, méltóságban és irányultságban. Ez nem azt jelenti, hogy 1956-ban effektív tradicionális erők nyilatkoztak volna meg – mivel ilyen erők csak szórványosan vannak a világban –, az irányultság viszont megfelelt annak az irányultságnak, ami felé a tradíció is irányította volna ezt a megmozdulást. Amikor ezt a bolsevisták ellenforradalomnak nevezték, akkor meg akarták bélyegezni ezt a Szabadság-felkelést. Ha ezt nem a bolsevisták találták volna ki, akár el is fogadhatnók az „ellenforradalom” megjelölést, ugyanis az ellenforradalom – mint tény, mint lehetőség, mint fogalom – általában mindig hordoz magában valami pozitivitást. Mindent egybevetve azonban helyesebb, ha a Szabadság-felkelés vagy Szabadságharc kifejezéseknél maradunk. Semmiképpen ne keverjük össze azokkal a sötét erők által történt megnyilvánulásokkal, amelyek a forradalmakban koncentrálódtak.

Ha a tradicionális politológia értelmében figyeljük a múlt tényeit, eseményeit, történeteit és a tendenciákat, akkor joggal mondhatjuk ki, hogy Magyarország ma is Királyság. 46 év alatt csak jogtalanságok történtek a hatalom irányából Magyarországon. Az Ország 46 évig ellenséges megszállás alatt állt, és az ellenséges megszállás nem kreálhat nemzetgyűléseket, kormányokat, országgyűléseket. Jogi értelemben (dē iure) Magyarország voltaképpen ma is Királyság, ahol interregnum áll fenn 46 éve, tehát nincs törvényes államfő, sem országgyűlés, sem kormány. Dē factō (a tények szempontjából) Magyarországon a hatalmat a magyarság elemi érdekeivel ellenséges viszonyban álló hatalom bitorolta, amelyben bábfigurák asszisztáltak. Ezen lényegében nem változtatott az 1990-es „választás” sem, hiszen a jelenleg „megválasztott” hatalom az előző hatalom szukcesszióján alapul, abból vezeti le magát. Hasonlóképpen teljesen érdektelen az, hogy mit fogadtak el címerként: a koronás vagy a nem-koronás címet. Magyarország címere a koronás címer, és ezt semmiféle legitim szerv nem törölte el, mert azóta – vagyis a szovjet megszállás kezdete óta – ilyen szerv nem működött. (A címer a koronás kiscímer, és lehet használni a koronás közép-címet is, és ha majd egyszer megalkotják, a koronás nagycímet is. Ennek azonban csak a tervezetei voltak meg, több évszázad óta tervezik, de még nem alakult ki, hiszen olyan területek is benne voltak, mint Szerbia vagy Jeruzsálem. Miután a magyar király Jeruzsálem és Szerbia királya is egyúttal. A korona nélküli címer – nem címer,

az egy pajzs. Még a vármegyék címerpajzsa fölött is korona állt valamikor, általában kilencágú korona.)

Jelenleg mérhetetlenül csekély annak a lehetősége, hogy akár itt Magyarországon, akár a világ bármely más részében ténylegesen tradicionális struktúra létrejöhesse. Annak is igen csekély a lehetősége, hogy ilyen struktúrára emlékeztető formáció kialakulhasson. Annak azonban, hogy a restaurációnak milyen esélyei vannak, az elveket, a princípiumokat nem lenne szabad érintenie. Itt elvi állásfoglalásra van szükség, ugyanakkor fel lehet tételni azt, hogy az egyre inkább elsötétülő világ életében vannak viszonylag fényteli időszakok, ún. lucidum intervallumok. Ezekben ugyan nem az eredeti tradicionális fény ébred fel, de ezek mégis egy relatíve világosabb rövid időszakok, amelyekben a helyreállítást meg kell kísérelni, még abban az esetben is, ha ez a restauráció csupán 24 óráig állhatna fenn. Ha csak egy napra, és csak részlegesen valósulna meg, akkor is ennek a megtételnek a jegyében kellene élni, cselekedni, működni, gondolkozni és érezni.

A politikai orientáció a szellemi orientációhoz képest legfeljebb másodlagos, de ez nem jelenti azt, hogy ez ne lenne igen mélyen, átható módon fontos például az egyén szempontjából is. Még a magas színvonalú embereket is nagyon gyakran az jellemzi, hogy jelentős princípiumzavart hordoznak magukban, tehát nincs meg a belső koherenciájuk. Az általunk egyébként kevésbé tisztelt Kerényi Károlynak volt az a szellemes megjegyzése, hogy a jelenkor emberét és nézeteit – még a tudományos vagy magasabb szinten működő embereket és nézeteiket is – az ,inkoherencia', az ,inkompetencia' és az ,inkonzekvencia' jellemzi, a princípiumzavarból adódóan. Aki a szellem mellett foglal állást, de ugyanakkor a politikai baloldallal rokonszenvez, abban elkerülhetetlen belső tartásbeli zavarok jönnek létre. Minden hierarchikus berendezkedés elfogadása döntően szükséges a tradicionalitáshoz. Aki azt mondja, hogy az a célja: meditáljon, és ugyanakkor tagadja a hierarchia létjogosultságát, annak tagadnia kell a tudatfokozatok rangsorát is. Hiszen minden hierarchia a tudatfokozatok rangsorából ered, s annak a lenyomata a világ. Aki azt mondja, hogy minden ember alapjában véve egyenlő, az nem is gondolhatja ezt komolyan, s valószínű, hogy még soha nem gondolta át komolyan. Ez nagyon sajátos álláspont, és valaki akár az életét is ráteheti egy ilyen eszmére és nem hiszi el, hogy amit mond, az igaz lenne. Valami olyat sejt, hogy ennek igaznak kell lennie, bár nem tudja, hogy miért kellene egyenlőeknek lenniük az embereknek. Az élet ugyanis állandóan megcáfolja ezt az égalitárianizmust. Az emberek jellege és szellemi fokozatai ugyanis nagy mértékben különböznek. Vannak hozzávetőlegesen azonos szellemi fokon álló emberek, de ettől függetlenül az égalitárianizmusnak semmiféle tényleges alapja nincs. Továbbmenően: az egyenlőségi elv semmiféle morális jót nem képvisel, semmi olyat, aminek valami normatív rend szerint úgy kellene lennie, mert ha úgy lenne, jobb lenne. Éppen azért, mert ez nincs így, az következik, hogy minden nivellálás lefelé való nivellálás, s minden kiegyenlítés süllyesztéssel alapszik. Aki teljes mértékben jogegyenlőséget akar, az legfeljebb csak a jogfosztottságban való egyenlőséget tudja végrehajtani.

Az uralomnak és a hatalomnak organikusan kell megnyilvánulnia. Ha egy állam csak totális állam, akkor nem áll a tradicionalitás jegyében. A totalitáshoz feltétlen hozzá kell járulnia az organicitásnak, a benső élet rendezettségének, amely erőit a szellemből és az életfelettiből kapja. Centrálisan és szellemileg áthatottnak kell lennie ennek a rendnek, és ez a centrum (amelyből az áthatottság ered) egyszersmind a célnak is a centruma, amely felé a

kollektívum és az egyes ember is törekedhet. Minden egyes emberi individuum magában hordja a status, vagyis az állam képét, esetleg úgy hordja magában, hogy nincs ilyen képe: összezavarodott és elsötétült minden. Egy ilyen ember csak ilyen állameszme felé tud törekedni, vagyis a nem-állam felé. A jelenlegi államok ugyanis nagyon nagy mértékben nem-államok, és a társadalmak nem-társadalmak, ha az államokat és a társadalmakat eredeti, originális szemléletből megítélve nevezzük annak (vagy fosztjuk meg az ilyen megnevezés jogosultságától). Az igazi állam- és társadalom-eszme szempontjából a mai államok és társadalmak inkább tömegeknek, halmazoknak, apparátusoknak, az erőszak gyakorlásának eszközeiként működő szervetlen szervezeteknek nevezhetők. A tradicionalitás egy igazi állam- és társadalom-eszmén alapul. Olyanon, ami él, ami életét magasabb rendű erőktől kapja, amely szervesen és hierarchikusan tagolt, amelyben az individuum és a kollektívum között nincs és nem is lehet ellentét és ellentmondás, ahol mindenki a helyén van, és ahol mindenki az Ég felé törekszik, vagyis mélyebb és magasabb, s főként teljesebb önmaga felé halad.

*** * ***

Nincs nyugta sem annak, aki világi célok miatt az emberek között él, sem annak, aki szellemi célok miatt magányban tölti életét. Nyugalmat csak az ér el, aki emberek között azért él, hogy Istent szolgálja.

*** * ***

Csak ha az ember megszabadult attól a fogalomzavartól, hogy az anyagi világot valóságnak és fontosnak tartsa, csak akkor értheti meg és teljesítheti igazi hivatását.

*** * ***

A halálfélelem abból származik, hogy az emberek életnek csak annak parányi részét tekintik, amelynek saját képzetük szabott határt.

*** * ***

Az isteni törvényt mind az összes vallások hagyományaiból, mind az öntudatunkból ismerjük, ha ezt, meg azt nem zavarják szenvedélyek és alakoskodások; de tapasztalatból is megismerhetjük, ha azt az életben alkalmazzuk. A törvény minden követelménye, mely megingathatatlan üdvöt ad, követelményei az igazi törvénynek is.

*** * ***

László András

Szuverenitásunk kérdéseiről

Magyarország helyzetét 1945-től napjainkig kevesen értékelik és értelmezik helyesen. A kommunistákról nem érdemes – e helyen – beszélni, hiszen számukra Hazánk és Nemzetünk meggyalázott volta jelentette a „szocializmus felépítésének” bázisát. Azonban sajnálattal állapítható meg, hogy a politikai összefüggéseket egyébként érteni látszó, jó érzésű felnőtt és érett emberek körében is milyen torz nézetek tenyésznek. Ezek tömkelegéből ki kell emelnünk egyet, egy olyat, amellyel kapcsolatban az értetlenség tűrhetetlennek tekintendő, s amely kritérium-értékkel bír, mivel ennek el nem fogadása vagy azt jelzi, hogy az illető lényegileg és igazán nem ért semmit, s politikáról nem lenne szabad egy szót sem szólnia, vagy pedig arra utal, hogy haza- és nemzetszeretete, amelyhez korábban kétség sem fért, mégiscsak megkérdőjelezhető. Miről van tehát szó tulajdonképpen?

Az elvadult kommunisták kivételével ma mindenki arról beszél, hogy 1945-től 1991 közepéig Magyarország szovjet megszállás alatt állt; némelyek – óvatosabban – csak szovjet katonai jelenlétről mernek–szeretnek nyilatkozni. Ezzel azonban az, aki önmaga helyét nem a politikai baloldalon kívánja definiálni, nem érheti be. Az elgondolható legkeményebb határozottsággal ki kell mondanunk és ki is mondjuk, hogy: Magyarország egésze 1945. április 1-jétől 1991. június 30-án 24 óráig ellenséges katonai megszállás alatt állt. 'Ellenséges' – ezen van a hangsúly! Nem „idegen” katonai jelenlétről volt szó, hanem a legádázabb ellenség ellenséges és rémuralmat megvalósító megszállásáról, hazánknak az ellenség által történő leigázásáról.

Az ellenséges vörös hordák ellenséges alapokon nyugvó megszálló jelenléte – mint olyan – nem minősíthető, de ennek a vitathatatlan ténynek olyan vonzatai voltak, s vannak még ma is, amelyekről – ha röviden is – szólnunk kell. Az ellenséges megszállás a hatalom törvénytelen bitorlását jelentette, amelyhez politikai–történeti szemetek asszisztáltak – szolgák és bábok szerepében, az államhatalom és az államigazgatás képviselőinek hazudva magukat. Egy ellenséges megszállás alatt álló ország, amelynek minden mozdulatát az ellenséges megszállók határozták meg és írták elő: semmiféle érvényes szerződést és megállapodást nem köthetett, mert ennek csak a szuverenitás lehetett volna az alapja, viszont az ellenséges megszállás alatt álló és az ellenséges megszállók által meghatározott ország nem lehet szuverén. Magyarországnak – az ellenséges megszállást követően – az ország határain belül – nem volt és nem is lehetett törvényes kormánya, sőt – ezt is ki kell mondanunk! – tulajdonképpen semmiféle kormánynak nevezhető kormánya

nem volt. Nem volt – az ország határain belül – igazi Országgyűlése sem, igazi államfője sem.

Ennek megfelelően a szerződések – mint megjegyeztük – semmiféle érvennyel nem bírhattak, vagyis sem akkor nem voltak szerződéseknek tekinthetők, sem pedig ma – visszatekintve – nem mondhatók azoknak. E tekintetben elsősorban magát az úgynevezett „fegyverszüneti egyezményt” kell megemlítenünk, amely – a fentebb elmondottak értelmében – semmiképpen nem minősíthető érvényes szerződésnek, sőt még érvénytelennek sem, mert az érvénytelenség ilyen fokára a közönséges érvénytelenség vonatkoztatása a legképtelenebb eufémizmus lenne.

Az ellenséges megszállás ott és akkor kezdődött, amikor a szovjet hordák betörve megvetették a lábukat. Bestiális jelenlétükről már sokan és sokféleképpen megírtak, így ezekre itt nem térünk ki. Az ország teljes megszállása 1945. április 4. és 10. között perfektuálódhatott, de fogadjuk el a „hivatalos” véleményt, – április 4-ét. Az ország történetének az első teljesen egyértelmű gyásznapija ez volt. Ehhez képest a mohácsi csatavesztés és a török hódoltság kezdete – bár azok is katasztrófák voltak – jelentőségükben elenyésznek. Ott is az ellenség diadalmaskodott, de olyan ellenség, amely – ha valami merőben idegent is képviselt – alapvetően nem Isten- és emberellenes idegenséget, mint ahogy azt a szovjet és kommunista ellenség tette, a legterrorisztikusabb módon és eszközökkel.

A trianoni békekényszer is végletesen jogtalan volt – és teljesen igazságtalan –, de ott és akkor mégiscsak törvényes jogosítványokkal rendelkező, tisztességes és kvalifikált politikusok voltak jelen, s megtört szívvel engedve a kényszernek írták alá e szégyenletes, a szabadkőművesség által komponált „békeszerződést”. Az úgynevezett „párizsi békekötés” – még a trianonihoz képest is – egészen más volt; Magyarországon ugyanis – mint már megjegyeztük – tulajdonképpen nem volt kormány, nem volt parlament és nem volt államfő, mert az, ami volt, annyi joggal sem rendelkezett, mint azok, akik egy kocsmában részegen „átveszik a hatalmat”. Az ellenség által bársonyszékbe ültetett (1919-es) bolsevista gonosztevők és az ellenséggel kollaboráló, hazaáruló lakásaik nem rendelkeztek semmiféle igazi jogosítvánnyal ahhoz, hogy békét köthessenek, s az ellenség olyan ellenség volt, amelyikkel egyáltalán nem is lehetett volna soha békét kötni: a bolsevisztiko-kommunista szovjet uralommal egy törvényesen működő magyar állam sem köthetett volna békét; az angolokkal és az amerikaiakkal talán – messzemenő fenntartások mellett – igen, de a szovjetekkel sohasem.

Magyarország törvényesen megválasztott vagy kinevezett államférfiainak a Szovjetunió szövetségesei – mint „háborús bűnösöket” – átadták a szovjetek által bitorolt hatalom magyarországi – magyarnak semmiképpen nem nevezhető – ágenseinek. A „népbíróságok” – természetesen – nem voltak bíróságok, hanem a terrorgépezet legeslegáljasabb és legvisszatartózkodóbb teratómái. A törvényes magyar államférfiak sokaságát gyilkolták meg, – mert a kivégzést

törvényesen elítélteken szokták végrehajtani, s itt törvényes vagy bármiféle elítélésről szó sem lehetett, mert ahhoz igazi bíróságra lett volna szükség.

Magyarországon nem egyszerű jogtalanságok vagy törvénytörések történtek, mert a törvénytöréshez valamilyen törvényes keret legalábbis elvi meglétére van szükség. Az igazi törvényességet Magyarországon a vadállati ellenség, s az ellenségnél is förtelmesebb kiszolgálóik elsüllyesztették, s amit a helyére tettek, annak semmiféle törvényhez és törvényességhez még a legcsekélyebb köze sem volt.

Az 1956-os szabadságfelkelés és szabadságharc ellen az állítólagosan „megbékélt” ellenség ismét nyíltan hadba szállt. Voltak és vannak, akiknek még ezek után sem nyílt ki a szemük, vagy ha mégis, akkor nem eléggé.

Mi – és ez nyilvánvaló – Nagy Imrét sem fogadtuk el és nem is fogjuk elfogadni soha. Az egykori belügyminiszter, Berija kegyeltje – belügyminisztersége idején – túltett Péter Gáboron, s ez akkor köztudott volt, ám a hitványságnak az a foka, amit Kádár János produkált még az itteni viszonyok között is szinte egyedülállónak tekinthető. Az, hogy ki mit tett önként és örömmel vagy mit tett parancsra – érdekes lehet az oknyomozás szempontjából, esetleg a pszichológiai megközelítés vonatkozásában, de lényegesnek semmiképpen sem mondható. Lehet, hogy Kádár önként tette, amit tett, lehet, hogy kötelezték vagy kényszerítették – végül is mindegy. Tisztességes ember el sem juthat odáig, hogy a nemzet hóhérének a szerepére felkérhessék, vagy e szerep elvállalására kényszeríthessék, s ez, ennél összehasonlíthatatlanul kisebb szerepek esetében sincs másként.

Magyarország – 1988 és 1989 forrongó belső mozgásain át- elérkezett 1990-hez, az úgynevezett rendszerváltozás évéhez. Nem tehető kérdésessé, hogy valóban történtek változások, de az, hogy a rendszer igazán nem változott meg – bizonyos. Ha – jelképesen – 180 fokosnak tekinthető a totális rendszerváltozás mint fordulat, akkor a változás 45 fokos nyolcadfordulatsíknak sem minősíthető, inkább csak 30 fokos tizenketted fordulatról lehetne beszélni. Ennyi változás talán valóban történt, mégpedig a „rendszerben”, több nem, de erre 1990-ben még nem is volt meg a lehetőség, hiszen még mindig ellenséges katonai megszállás alatt állt az ország. Több, mint egy évvel a „szabad választások” után hagyták csak el Magyarországot az ellenséges megszálló csapatok. Addigra már belülről is biztosították azt, hogy igazi és jelentős rendszerváltozás ne mehessen végbe. Így a jelenlegi parlamentnek sincs semmiféle igazi legitimitása, hiszen az ellenséges megszállás által biztosított kommunista rendszer szukcesszióján alapul.

Hozzávetőleg a következő választások után kerül hazánk és nemzetünk olyan helyzetbe, hogy itt egy tényleges és teljes rendszerváltozás legyen, nem automatikusan, mert a választások a megszálltságtól való időbeni eltávolodásból következően még nem válnak igazán legitimmé, csakis akkor, ha az akkori Országgyűlés és kormány abszolúte elhatárolódott elődeitől, ami

egyébként előfeltétele lenne annak, hogy de facto, de iure és de veritate egyértelműen Országgyűlésnek és kormánynak legyenek tekinthetők e szervek.

Az ellenséggel kötött szövetségtől és e szövetség létrehozóitól való elhatárolódás meg nem tétele miatt nem lehet igazi és végigvitt rendszerváltozásról beszélni. Az ellenséges megszállókkal együttműködők, a kollaboránsok az általánosan hivatalos megítélés szerint nem tekinthetők ellenségnek; ellenségnek – még ma is az ellenséggel szembeszállókat tekintik. Az ellenséghez – a lehető legalávalóbb és legádázabb ellenséghez – való átállás, az ellenséggel szembeszállók hátbatámadása még ma is politikai érdem, – az általánosan tekinthető hivatalos megítélés szerint. Az ellenségnek emelt emlékművek előtti hódoló megjelenés és koszorúzás még ma is bevett és hivatalos aktus. Az „ellenállónak” (értsd: az ellenség oldalán az ellenséggel harcolók alattomos hátbatámadóinak) a „tisztelete” – még ma is úgyszólván kötelező.

A világot irányító sötét erők – a szabadkőművesek és társaik, valamint az ezekkel szerves kapcsolatban állók – ma is kötelezik Magyarország hivatalos politikájának alakítóit, hogy az antikommunizmust erősen limitálják – a kommunisták és „volt-kommunisták” nem kis örömére –, viszont a vélt vagy valóságos jobboldal, különösen a szélsőjobboldal ellen lépjenek fel, méghozzá a lehető legkeményebben. A sötét erők magyarországi ágensei azzal, hogy mi az ultra-jobboldaliság, és hogy az miben különbözik a szélsőjobboldaliságtól, még nincsenek tisztában, ha egyszer megtudják, akkor azt is meg fogják tudni, hogy 'a sötétség uralmára való törekvéssel', a szkotizmokratizmussal, kik állnak igazán szemben.

Egy ország és az országban élő nemzet szuverenitásáról csak akkor lehet beszélni, ha azt idegen és kényszerítő erők nem határozhatják meg. Különösen érvényes ez az idegen és ellenséges erők kényszerítően meghatározó szerepével kapcsolatban. Magyarország több mint negyvenhat éven át ellenséges megszállás alatt állt. Magyarország egészen a Szovjetunió megszűntéig a Szovjetunió érdekszférájához tartozott, ezt követően a Független államok Közösségének az érdekszférájából automatikusan nem került ki, s ha a Szovjetuniót – bármiféle néven – restaurálnák, Magyarország újból ehhez az érdekszférához tartoznék.

Magyarország 1990 tavasza óta – a Szovjetuniótól való teljes eloldódás nélkül – a nyugati országok, különösképpen az Egyesült államok gazdasági befolyása és pedig keményen meghatározó erejű befolyása alá került. A nyugati országok és az Egyesült államok viszont – a lehető legerősebben – (titkos erők) befolyása alatt állnak (egészen más módon, de ugyanazon erők befolyása alatt, mint a Szovjetunió).

A sötétség erői és ezek magyarországi ágensei magukénak tudják a jelenlegi politikai ellenzéket – s a Nemzetközi Valutaalapon és a Világbankon keresztül –, befolyásuk alatt tudják tartani a kormánykoalíciót és magát a kormányt is. A

kormánykoalíció pártjainak a soraiban és a kvázijobboldali ellenzék körében, valamint a függetlenek között vannak, akik elutasítják ezeket az ördögi befolyásokat, sőt megkísérelnek szembehelyezkedni azokkal. Ezek mindenképpen – ezen összefüggések tekintetében – szövetségeseink.

A szuverenitás eléréséig hosszú utat kell bejárni. Olyan utat, amely javarészt harcnak, küzdelemnek tekinthető. A szuverenitás helyreállítása és megvalósítása, majd ezt követően megszilárdítása – szimbolikusan – 180 fokos fordulatot kell, hogy jelentsen az 1990-es választást közvetlenül megelőző időszakhoz, és több mint 150 fokos fordulatot a jelenlegi helyzethez képest. Ez az ellenséges megszállás előtti helyzet – ha akárcsak pillanatokig tartó – de iure helyreállítását is implikálja. Erről a bázisról lehetne megindítani az ország restaurációját a maga teljességében. Ezt viszont meg kell előznie az államhatalom és államigazgatás öntörvényesítésének, ami az ellenséges megszállás és az ellenséges indítékú gazdasági megszállás összes konzekvenciájával való végleges és deklaratív szakítással venné kezdetét. Ehhez a hatályos „alkotmányosság” és „törvényesség” eszközeivel is el lehetne jutni; nem előbb az 1998-as – feltehetőleg majd megtartott – választásoknál, de nem is később a 2002-ben esedékesnél. Addig mindent el kell követni annak érdekében – bármilyen szerények is az eszközeink és a lehetőségeink –, hogy Magyarországon is, de Európában és az egész világon megerősödjenek az alapvető erkölcsi, emberi és nemzeti értékek.

METAFIZIKAI SPIRITUALITÁS – METAPOLITICITÁS – POLITICITÁS – APOLITICITÁS

Az integrálisan egyetemes spirituális és metafizikai tradicionalitás princípiumaira alapozódó létszemlélet benső mivoltában a 'metametapoliticitas' szintjén áll, – alábbvetülve a 'metapoliticitas' mellett foglal állást, majd – ismét alábbszállva nyithat vagy a 'politicitas', vagy az 'apoliticitas' előtérbe helyezése mellett.

Ezek nem pusztá szavak. A 'metapoliticitas' nem csupán azt jelenti, ami a 'politicitas'-on és az 'apoliticitas'-on túl van, ami ezeknél magasabb rendű. Ilyen jelentése is van, de ennél sokkal fontosabb az, hogy a 'metapoliticitas' maradéktalan elfogadása a 'politicitas' és a 'politicitas'-tól való – bármilyen mérvű – elfordulás vagy visszahúzódás dilemmája (már) meghaladottá vált. Magasabb spirituális dimenziók körében vált vagy válik egyre inkább otthonossá. Érdekelheti a politika, foglalkozhat a politikával elméletben is, de akár gyakorlatilag is, mégsem a politikai szféra lesz az, amelyen belül szellemi kvalitásai elsőrendűen manifesztálódni fognak. A benső súlypont egyre inkább áthelyeződik a Világról a Világfelettség színvonalára.

A 'metametapoliticitas' pedig a bármikori – és bármilyen természetű – nyitás lehetőségével – noha teljes mértékben birtokolja ezt – sem kíván élni.

Az adekvát 'politicitas' és 'apoliticitas' mindig a 'metapoliticitas'-ban, a 'metapoliticitas' pedig a 'metametapoliticitas'-ban gyökerezik és – irányulása szerint – abba és ahhoz szándékozik visszajutni.

A 'metapoliticitas' a 'politicitas' szintjére alávetülve – a tradicionális spiritualitás elveinek megfelelően ultrajobboldali konzervativitásként nyilatkozik és határozódik meg.

Nyilvánvalóan voltak olyan Szent Bölcssek, akik még a 'metapoliticitas' szintjére sem szálltak le, de a 'politicitas'-ban sincs semmi aláértékelhetőség, ha magasabb elvek által határozódik meg, és ha nem mond le a transzcendentális reintegráció irányának a felvételéről.

Az aszpirituális vagy antiszpirituális – és így absztradicionális, antitradicionális – politikus: nem tekinthető igazi politikusnak. Számára a politika – akár átlátja ezt, akár

nem – voltaképpen verem, akár az igazi jobboldaliság mellett kitartva is, és a veremközelségnek a vonzó és taszító erői fogják, egyáltalán nem lebecsülhető mértékben, sőt, szinte meghatározó intenzitással, befolyásolni a követett és végbevitt politikai gyakorlatát.

A valóban szellemi ember, ha politikával akar mind elvi-elméleti, mind ténylegesen gyakorlati vonalon – foglalkozni, ezt semmiképpen sem teheti meg úgy, ahogy a modern idők, a jelenkor politológusai és politikusai körében általánosan szokásos.

A valóban szellemi és e tekintetben magvalósítani akaró ember a politika elvi és gyakorlati egészét egy mélyen-magasan benső megvalósítás külső rítusaként szemléli és éli meg, operátori minőségében. A másként felfogott; megélt és gyakorolt politikának soha nem volt, nincs és nem is lehet semmiféle igazi érvénye. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a metapolitikai aktitúdó nem csupán jelen van a tudati háttérben, hanem ereje és intenzitása szerint meghatározóan felette áll a politikai aktitúdónak.

Az igazi politikus – főként az igazi politikai vezér – bensőleg és szellemileg mindig és erősebben a 'metapoliticitas' hordozója és közvetetten képviselője, mint a 'politicitas'-é, noha – és ez nyilvánvaló – ezen utóbbiban is igen erősnek kell lennie.

Bármilyen óriási jelentőségűeknek tűnnek a nagy erejű világpolitikai mozgások, ezek alábecsülése nélkül is ki kell mondanunk, hogy a jelentőségük sokadlagos a mélyebb-magasabb spirituális folyamatok benső jelentőségéhez képest. A világpolitikai mozgások (és általában a politikai mozgások) mind 'kifejeződések' és 'vetületek', mélyebb-magasabb valóságszintekből eredően

A történelmi és politikai valóságok – mint folyamatok és mint állapotok – tudatfolyamatokhoz-tudatállapotokhoz kötöttek (ahogyan a világon minden ezekhez kötött). Lazább értelmezésben az univerzális földi-emberi világ makrokollektív tudatosságához kötődik a történelem és az ezt formálni tűnő politika. Élesebb, szigorúbb és sokkal inkább a 'realiveritas' jegyében álló megfogalmazás szerint minden, ami volt, van és lesz, minden, ami lehetett volna, ami most lehetne és az, ami a jövőben lenne lehetővé – kizárólag tudati valóság vagy lehetőség, mégpedig az Én-Önmagam tudati valósága és

lehetősége, vagyis az Én tudati valóságom és tudati lehetőségem. Ebbe – magától értetődően – beletartozik a történelem és a politika is.

Nem lenne elégséges annak az elengedhetetlen követelménynek való megfelelés sem, amely szerint a politikusnak – főként a politikai vezérnek – magas fokúan koordinált, differenciált és integrált személyiségnek kell lennie. Ennek kell lennie, ilyennek kell lennie, de ugyanekkor ennél sokkal többnek. Önmagát és önnön tudatállapotait felfelé transzmutáló, személyfelettségbe törő személyiséggé kell válnia.

A benső transzmutáció – ön- és világváltoztatás –, amelyet kísérnie kell – egy rítus értelmében – az úgynevezett külső világ átalakításának.

Minden területen, síkon, minden irányban és vonatkozásban meg kell tenni azt, ami megtehető, sőt, a megnem-tehetőt is be kell emelni a mégis lehetségessé váló lehetetlenségek körébe.

Semmi sem kihagyható, az úgynevezett külső világ sem, de a lényegközelség – és ez az önmagamhoz való közelségemmel azonos – mindig előzni fogja és felül fogja múlni még az úgynevezett bensőt is, nemhogy az úgynevezett külsőt.

Az előbb benső, majd egyre inkább adcentrális és cirkumcentrális transzmutáció kvázi-alkímiai transzmutációként fogható és fogandó fel; amelyben mint teljességben a 'láthatatlan' transzmucionális operációkat 'látható' rituális operációk/operacionális rítusok kísérték, részben a megjelenítés, részben az alátámasztás érdekében.

A politikának csak mint politikai kvázi-alkímiának van értelme, igazi érvénye, jogosultsága és értéke, és csak akkor, ha valóban a legmegfelelőbb irány szerint orientálódik és törekszik. Nem közömbös, sőt, fontos, ám mégsem esszenciális jelentőségű az, hogy az úgynevezett külső világ általános politikai arculatán milyen mértékben tudott vagy tud változtatni. A rítus mindig valóban rítus, – nem pedig ürügy, és sohasem válhat ürügyszerűséggé.

A politikának – főként a jelenkorban – nem a békés tevékenykedés, hanem a harci cselekmények sorozatának az értelmében kell kvázi-alkímiai rítusnak lennie. Ebben a vonatkozásban minden komoly és mindennek súlya van. Nem lehet igazi politikai vezér az, aki – ha ez valóban szükséges – ne áldozná fel mindenét, akár az életét is a számára kiemelt ügy érdekében. Ez azonban azt is magában foglalja, hogy benne és számára a politikai vonatkozásban inkább élni elvét háttérbe szorítja, meghaladja és felülmúlja a minden vonatkozásban több mint élet elve.

A legnemesebb elvek és célok érdekében történő életfeláldozás minden tekintetben értékelendő és tiszteletreméltónak minősítendő, sőt, ezt még a kevésbé nemes célok egy

részére is ki kell terjeszteni. A metafizikai perspektívákban tekintve is igazi áldozat azonban sohasem lehet pusztán valaminek az áldozat során történő elvesztése, hanem ennek egy – az áldozat révén megvalósíthatóvá tett – ontologikus magasabbra lépésnek, tehát egy többlet birtokbavételének is kell lennie. Az élet feláldozása soha nem merülhet ki – akár a legnemesebb célok érdekében sem – a halálban való elmerülésben, abban, hogy az élettel együtt lényemet átadnám a halál során a halálnak. Ellenkezőleg: a halál során – voltaképpen legyőzve a halált – életemet az életfelettségbe – azaz önmagam cirkumcentrális körébe kell emelnem.

Azt, hogy a II. világháborút követően az életüket feláldozó jobboldaliak mit éltek meg életük egészében, terminális időszakukban, közvetlenül a haláluk előtt és magában a halál pillanatában – nem lehet tudni, de nincs okunk kételkedni abban, hogy közülük némelyek halálukban meg tudták haladni korábbi önmagukat. (Ezt természetesen az életüket feláldozó kommunisták esetében sem lehet abszolúte kizárni, de – minthogy egyik szemléletbeli meghatározó elvük a lelket és szellemet tagadó materializmus és materialista atheizmus volt – ennek sokkal kisebb a valószínűsége.)

Annak, aki az adekvát politicitást úgynevezett külső életfeladatának választja, ezt a választást a lénye mélyéből következően kell megtennie, de úgy, hogy a metapolitikai – a politikántúliség és a politikafelettség értelmében nem-politikai – szemléletnek, elveknek és szempontoknak feltétlen elsőbbséget kell biztosítania a saját életében, világnézetén belül, és ahhoz képest is, politikai gyakorlatában is a politikai szférára korlátozódó indokoltságokkal szemben.

Csak annak van joga politizálni – a gyakorlati politikával való foglalkozás értelmében –, aki a metapoliticitásból következően teszi azt. Senki másnak.

Az adekvát politika a reálpolitika és az ideálpolitika tökéletes szintézise, s ez voltaképpen az ideálpolitikának a reálpolitikába való manifesztációját jelenti. Az ideálpolitika köti össze a reálpolitikát a metapoliticitással.

A reálpolitika és az ideálpolitika – nagyjából tökéletesnek mondható – szintézisének a legnagyobb egyedülállóan legnagyobb – mestere Clemens Wenzel Lothar Fürst von Metternich-Winneburg volt.

A történelmi ókorban és a középkorban nem voltak a szó mai értelmében vett politikusok: uralkodók voltak, vezérek voltak, államférfiak voltak, de szorosan mai értelemben vett politikusok még nem léteztek.

Az újkor és a legújabb kor államférfiúinak már egyszersmind – politikusoknak kellett lenniük, bizonyos tekintetben (még akkor is, ha nem a politikai külügy volt a területük) diplomatáknak is. Metternich valóban a legnagyobb diplomata, a legnagyobb politikus, a legnagyobb államférfi volt. Olyasvalaki, akinek egyetlen tévedése sem volt, aki egyetlen hibát sem követett el hosszú pályafutása során, – akinek az élete és működése valóban áldásos volt a Birodalom, Magyarország és egész Európa vonatkozásában.

A jelenkor – ultradextrokonzervatív – politikusának Julius Evolát kell útmutatójául választania, Metternichet pedig az államférfiúi példaképének. Útmutatóként is, de példaképként is – nyilvánvalóan – még mások is tekintetbe jöhetnek.

A 'Suprarealificatio Metaphysica' – vagyis a Metafizikai Megvalósításfeletti-Megvalósítás –, valamint az ezt előkészítő fokozatok és fokozatsorozatok együttese végtelenül fontosabb minden 'actitudo politica'-nál, bármennyire is fontosak azok.

A legvégső és abszolút cél – az 'Absolutio Metaphysica' – pedig minden más – nagyjelentőségű – célt végtelenül felülmúl.

A metafizikai tradicionalitás legeslegtágabb körén belül semmi sem jelentéktelen, – vagy – másképpen fogalmazva – e körön belül még a legkevésbé jelentős is igen nagyjelentőségű.

Fokozatok azonban mégis lehetnek és vannak. A fontosnál van még sokkal fontosabb, – és – mindenen túl – van végtelenül lényegi, abszolút fontosság is.

Az adekvát politika igen fontos terület; de vannak ennél fontosabb, közvetlenül a metapoliticitás köréhez tartozó, mintegy e körön belül mindig megmaradó terrénumok is.

Szellemi ember kényelmi igények által indítatva soha nem mondhat le a politikai aktivitásáról, sem azért, mert elfáradt, vagy megöregedett, sem azért, mert e téren mindenben és mindenkiben csalódott, sem azért, mert mellőzöttségében megsértődött. Ezek a tényezők nem lehetnek annyira erősek, hogy azt, amire sok tekintetben az életét volt hajlandó adni, elhagyja vagy feladja ezek miatt.

A politikai aktivitásról akkor és csak akkor lehet vagy szabad lemondani, ha ez valóban valamiféle, lényege szerint egyértelmű szellemi többletért és igazi magasabbrendűségért történik. Ilyen esetben a lemondás nem összeomlás, nem megfutamodás, nem fáradt leheveredés, hanem magasabb bércekre való felfelé törés, – az ilyesmi nem csupán jogosult; hanem úgyszólván kötelesség. (A mások és önmagunk e tekintetbeni megtévesztésének a lehetősége is fennforoghat, de kellő szellemi éberséggel és benső tartással ezen lehetőségeknek az aktualizációja elhárítható.)

Vannak esetek, amikor a metapolitikai indíttatású politicitás vállalásánál – igazi megalapozottsággal – adekvátabb az ugyancsak metapolitikai indíttatású apoliticitás előtérbe helyezésének a vállalása. Úgy tűnik, hogy ez a 21. században egyre inkább így lesz. Az apoliticitás tudatos vállalása nem jelent érdeklődésnélküliséget vagy éppen teljes közömbösséget a politicitás és a politikum iránt, hanem inkább egy orientacionális hangsúly-transzpozíciót. A szellemi ember apoliticitásában is megmarad ultradextrokonzervatív állásfoglalásánál. A megfelelő apoliticitás nem a gyávák világnézete, de nem is a felelőtleneké.

Szerintünk – ha igen beszűkülten is, de – vannak még lehetőségek a politika vonalán is, és valószínű, hogy a 21. században is lesznek. Ez elsősorban a történelmi-politikai felvilágosító tevékenységre fog korlátozódni, a politika "csinálására" vagy egyáltalán nem, vagy szinte alig fog kiterjedni.

Lehetnek rövid világpolitikai vákuumhelyzetek, – egy világháborút követően, egy világgazdasági krízis maximum-időszakában, egy kontinentális méretű felkelés alatt, amikor – nem sok eséllyel ugyan, de mégis – szinte bármi lehetséges. Az ilyen eshetőségekre okvetlenül fel kell készülnünk.

Julius Evola késői megfogalmazásaiban a politikai lehetőségek szinte teljes megszűnéséről beszélt, arról, hogy az 'apolitheia' választásának az indokoltsága kifejezetté vált.

Szerintünk a politikai lehetőségek a 24. században fognak – a gyakorlatba való átvihetőségek vonatkozásában – megszűnni, – addig csak "rohamos fokozatossággal" csökkenni-szűkülni fognak.

A nagy volumenű lehetőségek valószínűleg a II.' világháború tragikus befejeződését követően megszűntek. Ez akkor még nem volt nyilvánvaló; minthogy a III. világháborút általában mindenki közeli és a világkörülményeket rendbetevő lehetőségnek tekintette. Ma körülbelül nyilvánvaló, hogy az ilyen volumenű relatív helyreállítódásra nincs sok kilátás.

Azt, hogy ez így van, kifejezi az is, hogy a helyi; de alapokig elmenő rendszerváltozásra 1956. október 23. és november 4. között minden esély megvolt Magyarországon, viszont 1989–1990–1991-ben már nem voltak meg ezek a lehetőségek, és csak az igen viszonylagos rendszerváltozás ment végbe, mintegy tíz év alatt.

Azért tehát – mint már megjegyeztük – senki sem hagyhat fel egy megfelelő politikai vonal képviselésével; mert elment a kedve a politikától, netán megutálta a politikát.

Az apoliticitásba való átváltás esetenként valóban nem jogosulatlan, a tiszta metapoliticitásba való – felfelé történő – átváltás, ha ennek a feltételei világos kirajzolódottsággal szellemiek, helyeselhető is.

Feladhatatlan a metafizikai tradicionalitás és ennek a politikai, társadalmi síkon megnyilvánuló vetülete: az ultradextrokonzervativitás. E tekintetben semmiféle vitának nincs és nem is lehet helye.

A 'metametapoliticitas' elérése a 'Suprarealizáció Metaphysica' folyamatának a során következhet be. Erről sokat nem lehet mondani. Van a 'sapientialitas'-nak olyan foka; amikor teljes jelentőséget csak az igazi okok nyerhetnek, és azok az okok, amelyek voltaképpen magasabb szintű okozatok, kezdenek eljelentéktelenedni.

A magunk részéről a minden síkra kiterjedő transzaktivitás (aktivitás feletti aktivitás) érvényesítésének vagyunk az elkötelezett hívei. Ennek a körében mindig meg fog nyilvánulni annak a transzparenciája, hogy mikor mit kell tennünk.

Dr. László András

(Pannon Front 24. 1999. december 1.)